

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANA BİLİM DALI
MÜZİK VE SAHNE SANATLARI PROGRAMI**

DOKTORA TEZİ

**TÜRKİYE’DE MÜZİK YETENEĞİ ALGISININ VE MÜZİKAL
SOFİSTİKASYONUN İNCELENMESİ**

**YUSUF DURSUN
21740004**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. TURAN SAĞER**

2024

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANA BİLİM DALI
MÜZİK VE SAHNE SANATLARI PROGRAMI**

DOKTORA TEZİ

**TÜRKİYE’DE MÜZİK YETENEĞİ ALGISININ VE MÜZİKAL
SOFİSTİKASYONUN İNCELENMESİ**

**YUSUF DURSUN
21740004
ORCID NO: 0000-0003-1576-0806**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. TURAN SAĞER**

ARALIK 2024

Yusuf DURSUN tarafından hazırlanan “Türkiye’de Müzik Yeteneği Algısının ve Müzikal Sofistikasyonun İncelenmesi” başlıklı çalışma, [03/12/2024] tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda [oybirliği] ile başarılı bulunmuş ve jürimiz tarafından Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı Müzik ve Sahne Sanatları Programında **DOKTORA** tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman

İmza

Prof. Dr. Turan SAĞER

.....

Jüri Üyeleri

İmza

Prof. Dr. Arda EDEN

.....

Doç. Ulaş Rıfat AKYEL

.....

Doç. Dr. Aslıhan ERUZUN ÖZEL

.....

Doç. Dr. Ekin ÇORAKLI KAHRAMAN

.....

ÖZET

TÜRKİYE'DE MÜZİK YETENEĞİ ALGISININ VE MÜZİKAL SOFİSTİKASYONUN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye’de genel nüfusun müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri ile müzikal sofistikasyon seviyeleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda ilişkisel tarama modeli kullanılan araştırmada, 1278 katılımcıdan veri toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak, katılımcıların demografik özelliklerini öğrenmek üzere Kişisel Bilgi Formu, Müzik Yeteneği Algısı Anketi ve bu çalışma kapsamında Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) kullanılmıştır.

Türkçeye uyarlaması yapılan Gold-MSI’nın geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda (n=118); Gold-MSI-TR envanterinin alfa katsayıları, Gutmann λ_6 güvenirlik katsayıları, test-tekrar test korelasyon katsayıları oldukça yüksek iç tutarlılık göstermiştir. Envanterin tüm alt ölçekleri arasında ve genel müzikal sofistikasyon ile pozitif yönde anlamlı ve orta ile çok güçlü düzeyde ilişki olduğu bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi 2 model üzerinde incelenmiş ve sonuçlara göre en iyi uyum gösteren (5 ölçek + Genel Müzikal Sofistikasyon) model tercih edilmiştir.

Araştırmada, katılımcıların müzik yeteneği algısı ve müzikal sofistikasyon seviyeleri; cinsiyet, yaş, meslek, eğitim durumu, sosyo-ekonomik statü (SES), doğdukları bölge, yaşadıkları bölge, müzik aleti çalma ve müzikle olan ilişkileri gibi demografik değişkenler açısından da incelenmiştir. Türkiye’de genel nüfusun müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri (n=1152) altı ana tema altında toplanmıştır. Ayrıca, katılımcıların müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri cinsiyet, yaşadıkları bölge, müzik aleti çalma ve müzikle ilişkilerine göre farklılık göstermiştir. Gold-MSI-TR envanterine ilişkin puanlar incelendiğinde ise (n=1278), katılımcıların genel müzikal sofistikasyon seviyeleri 'orta üstü' olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte; cinsiyet, yaş, meslek, eğitim durumu, SES, doğdukları bölge, müzikle ilişki ve müzik aleti çalma gibi demografik değişkenlere göre anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Duygular alt ölçeği dışındaki tüm alt ölçekler ve genel müzikal sofistikasyon seviyeleri ile müzik yeteneği algıları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Müzik yeteneğine ilişkin görüşlerin, genel müzikal sofistikasyon seviyesi üzerinde anlamlı ve büyük etkilere sahip olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Yeteneği, Müzikal Sofistikasyon, Ölçek Uyarlama

ABSTRACT

EXAMINING THE PERCEPTION OF MUSICAL TALENT AND MUSICAL SOPHISTICATION IN TURKEY

The main purpose of this research is to determine the relationship between the views of the general population in Turkey on the concept of musical talent and their level of musical sophistication. In line with this main purpose, a relational survey model was used in the study and data were collected from 1278 participants. Personal Information Form, Perception of Musical Ability Questionnaire and Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI), which was adapted into Turkish and validity and reliability studies were conducted within the scope of this study, were used as data collection tools.

As a result of the validity and reliability analyses of Gold-MSI adapted into Turkish (n=118); alpha coefficients, Gutmann λ_6 reliability coefficients, test-retest correlation coefficients of Gold-MSI-TR inventory showed very high internal consistency. There was a significant positive correlation between all subscales of the inventory and overall musical sophistication at 'moderate' to 'very strong' level. Confirmatory factor analysis was analysed on 2 models and according to the results, the best fitting model (5 scales + General Musical Sophistication) was preferred.

In the study, the participants' perception of musical talent and musical sophistication levels were also analysed in terms of demographic variables such as gender, age, occupation, educational status, socio-economic status (SES), region of birth, region of residence, playing a musical instrument and their relationship with music. The views of the general population in Turkey on the concept of musical talent (n=1152) were categorised under six main themes. The participants' views on the concept of musical talent differed according to their gender, region of residence, playing a musical instrument and their relationship with music. When the scores related to the Gold-MSI-TR inventory were analysed (n=1278), the general musical sophistication level of the participants was determined as 'above average'. It was concluded that there were significant differences according to demographic variables such as gender, age, occupation, educational status, SES, region of birth, relationship with music and playing a musical instrument. Significant relationships were found between all subscales except the emotions subscale and general musical sophistication levels and perceptions of musical talent. It was found that the views on musical talent had significant and large effects on the general level of musical sophistication.

Keywords: Musical Talent, Musical Sophistication, Scale Adaptation

ÖN SÖZ

Doktora tez sürecimi başarıyla tamamlamamda, bilgi ve tecrübesiyle her zaman yol gösteren, rehberliği ve desteğiyle bu sürecin her aşamasında yanımda olan danışmanım Prof. Dr. Turan SAĞER'e,

Tez izleme komitesi jürimde yer alarak değerli görüşleriyle çalışmama katkı sağlayan Prof. Dr. Arda EDEN, Doç. Ulaş Rıfat AKYEL ve tez savunma jüri üyesi olarak tezime destek veren Doç. Dr. Aslıhan ERUZUN ÖZEL'e,

Lisans eğitimimden doktora eğitimimin sonuna kadar beni her konuda olduğu gibi bu süreçte de yalnız bırakmayan, tez savunma jürimde yer alarak değerli görüşleriyle çalışmalarımı daha ileriye taşıyan, akademik bakış açımın gelişmesine büyük katkı sağlayan değerli hocam Doç. Dr. Ekin ÇORAKLI KAHRAMAN'a,

Öğrencilik hayatım ve akademik kariyerim boyunca bana ilham veren, yön gösteren ve her zaman desteğini hissettiren, çalışmalarımı daha ileriye taşıyabilmem için değerli katkılarda bulunan kıymetli hocam Prof. Dr. Ahmet Serkan ECE'ye,

Çeviri süreçlerinde ve veri toplama araçlarının geniş kitlelere ulaşmasında bana sağladıkları destek ve değerli yardımlarıyla bu sürece katkı sağlayan tüm dostlarıma ve hocalarıma,

Bu süreçte her zaman yanımda olan ve motivasyon sağlayan değerli arkadaşım Dr. Nurcan BAHADIR'a,

Son olarak, sabırla beni destekleyen, varlıklarıyla her zaman güven ve huzur veren sevgili aileme en içten teşekkürlerimi sunarım.

Yusuf DURSUN

Aralık, 2024; İstanbul

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	3
1.2. Amaç	4
1.3. Önem.....	4
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	7
2.1. Yetenek	7
2.1.1. Müzik Yeteneği.....	7
2.1.1.1. Müzik Yeteneğinin Anlaşılmasına ve Belirlenmesine Yönelik Araştırmalar	8
2.1.1.2. Müzik Yeteneğiyle İlişkisi Olan Faktörleri Belirlemeye Yönelik Araştırmalar	16
2.2. Müzikal Sofistikasyon.....	20
2.2.1. Müzikal Sofistikasyonun Anlaşılmasına Yönelik Araştırmalar.....	22
2.2.2. Müzikal Sofistikasyonla İlişkisi Olan Faktörleri Belirlemeye Yönelik Araştırmalar	25
3. YÖNTEM.....	33
3.1. Araştırmanın Modeli	33
3.2. Evren ve Örneklem	33
3.3. Veri Toplama Araçları	37

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	37
3.3.2. Müzik Yeteneği Algısı Anketi	39
3.3.3. Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI)	39
3.3.3.1. Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) Öz-Bildirim Envanteri'ni Türkçeye Çeviri ve Uyarlama Çalışmaları.....	40
3.3.3.2. Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) Öz-Bildirim Envanteri Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları	49
3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumu	50
 4. BULGULAR VE YORUM.....	52
4.1. Türkiye’de Genel Nüfusun, Müzik Yeteneği Kavramına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	52
4.2. Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi Türkçe Formunun (Gold-MSI TR) Geçerlik ve Güvenirliğine Yönelik Bulgular	61
4.3. Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi Türkçe Formunun (Gold-MSI TR) Bazı Değişkenler Bakımından Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular	65
4.4. Katılımcıların Müzik Yeteneği Kavramına İlişkin Görüşleri İle Müzikal Sofistikasyon Seviyeleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular	83
 5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	87
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	87
5.1.1. Türkiye’de Genel Nüfusun Müzik Yeteneği Kavramına İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar	87
5.1.2. Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi Türkçe Formunun (Gold-MSI TR) Geçerlik ve Güvenirliğine Yönelik Sonuçlar	90
5.1.3. Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi Türkçe Formunun (Gold-MSI TR) Bazı Değişkenler Bakımından Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçlar	93
5.1.4. Katılımcıların Müzik Yeteneği Kavramına İlişkin Görüşleri İle Müzikal Sofistikasyon Seviyeleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Sonuçlar	101
5.2. Öneriler	103
5.2.1. Araştırmanın Kısıtlamaları ve Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler	103
5.2.2. Teorik Öneriler	103
5.2.3. Uygulamalı Öneriler	103
5.2.4. Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler	104
 KAYNAKÇA.....	105
EKLER.....	114

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri	34
Tablo 2. Katılımcıların Yaşa Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri	34
Tablo 3. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri.....	35
Tablo 4. Katılımcıların Mesleğe Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri..	35
Tablo 5. Katılımcıların SES'e Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri	35
Tablo 6. Katılımcıların Doğduğu Bölgeye Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri.....	36
Tablo 7. Katılımcıların Yaşadığı Bölgeye Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri.....	36
Tablo 8. Katılımcıların Müzikle Olan İlişkilerine Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri	36
Tablo 9. Katılımcıların Müzik Aleti Çalmalarına Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri	37
Tablo 10. Dil Geçerliliği Katılımcılarının Demografik Profili (n=40)	47
Tablo 11. Gold-MSI ve Gold-MSI TR Formları Arasındaki Dil Geçerliliği Korelasyon Analizi (n=40).....	48
Tablo 12. Gold-MSI Türkçe Formu Çalışması Katılımcılarının Demografik Özellikleri (n=118).....	49
Tablo 13. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Kodların Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri (n=1153)	53
Tablo 14. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Oluşturulan Ana Temalar	54
Tablo 15. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Temaların Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri (n=1153).....	55
Tablo 16. Serbestlik Derecesine Bağlı Etki Değerleri	56
Tablo 17. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (n=1153)	56
Tablo 18. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Yaşa Göre Karşılaştırılması (n=1153)	57
Tablo 19. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Mesleğe Göre Karşılaştırılması (n=1153).....	57
Tablo 20. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (n=1153)	58

Tablo 21. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin SES'e Göre Karşılaştırılması (n=1153)	58
Tablo 22. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Doğdukları Bölgeye Göre Karşılaştırılması (n=1153).....	59
Tablo 23. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Yaşadıkları Bölgeye Göre Karşılaştırılması (n=1153).....	59
Tablo 24. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Bir Müzik Aleti Çalmaya Göre Karşılaştırılması (n=1153).....	60
Tablo 25. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Müzikle İlişkiye Göre Karşılaştırılması (n=1153)	61
Tablo 26. Korelasyon Katsayıları (r)	62
Tablo 27. Gold-MSI TR'ye Yönelik Güvenirlik Analizleri (n=118).....	62
Tablo 28. Katılımcıların Gold-MSI TR Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler (n=118).....	63
Tablo 29. Gold-MSI TR Genel ve Alt Ölçekler Arasındaki İlişki Katsayıları (n=118)	64
Tablo 30. Gold-MSI TR Envanterine Yönelik Doğrulayıcı Faktör Analizi	65
Tablo 31. Genel Müzikal Sofistikasyon ve Gold-MSI TR Alt Ölçekleri İçin Belirlenen Puan Aralıkları	66
Tablo 32. Katılımcıların Gold-MSI-TR Seviyelerine Yönelik Betimsel İstatistikler (n=1278).....	66
Tablo 33. Katılımcıların Gold-MSI TR Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (n=1278).....	67
Tablo 34. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması (n=1278).....	69
Tablo 35. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Mesleğe Göre Karşılaştırılması (n=1278).....	71
Tablo 36. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (n=1278)	73
Tablo 37. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının SES'e Göre Karşılaştırılması (n=1278).....	75
Tablo 38. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Doğduğu Bölgeye Göre Karşılaştırılması (n=1278)	77
Tablo 39. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Yaşadığı Bölgeye Göre Karşılaştırılması (n=1278)	79
Tablo 40. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Müzikle İlişkisine Göre Karşılaştırılması (n=1278)	80
Tablo 41. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Müzik Aleti Çalmasına Göre Karşılaştırılması (n=1278)	81
Tablo 42. Katılımcıların Müzik Yeteneği Kavramına İlişkin Görüşleri İle Müzikal Sofistikasyon Seviyeleri Arasındaki İlişki	84

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Gold-MSI'ı İngilizceden Türkçeye Çeviri ve Uyarlama Aşamaları 42

KISALTMALAR LİSTESİ

AY	: Algısal Yetenekler Alt Ölçeği
DYG	: Duygular Alt Ölçeği
GMS	: Genel Müzikal Sofistikasyon
Gold-MSI	: Goldsmiths Musical Sophistication Index (Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi)
Gold-MSI-TR	: Türkçe Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi Öz-Bildirim Envanteri
ITC	: International Test Commission (Uluslararası Test Komisyonu)
MAK	: Müziğe Aktif Katılım Alt Ölçeği
ME	: Müzik Eğitimi Alt Ölçeği
MS	: Müzikal Sofistikasyon
SES	: Sosyo-Ekonomik Statü
ŞSY	: Şarkı Söyleme Yeteneği Alt Ölçeği
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜAD	: Türkiye Araştırmacılar Derneği

1. GİRİŞ

Müzik, tarih boyunca her kültürde ve toplumda önemli bir yer tutmuştur. İnsanların duygularını ifade etmeleri, iletişim kurmaları ve toplumsal bağlarını güçlendirmeleri için bir araç olarak kullanılmıştır. Evrensel bir sanat formu olarak kabul edilen müzik, bireylerin estetik deneyimlerini zenginleştirerek onları hem kişisel hem de toplumsal düzeyde etkilemiştir. Müziğin bu geniş kapsamlı etkileri, bireylerin müzikle olan etkileşimleri ve müzik yeteneklerini nasıl algıladıkları konusunda farklı görüşler ve yaklaşımlar geliştirilmesine neden olmuştur. Bu yönüyle Türkiye gibi zengin kültürel mirasa sahip ülkelerde de, müzik algısı ve müzikal yetenek konuları, toplumsal dinamiklerin ve bireysel farklılıkların anlaşılmasında büyük önem taşımaktadır.

Müzik yeteneği, doğuştan gelen bir yetenek olarak kabul edilmesinin yanında, eğitim ve deneyimle geliştirilebilen bir beceri olarak da görülmektedir (Seashore, 1915; Law & Zentner, 2012; Schellenberg & Weiss, 2013; Mosing vd., 2014; Tan vd., 2014; Slevc vd., 2016). Müzik yeteneğinin belirlenmesinde çeşitli faktörler rol oynamaktadır. Örneğin, genetik yatkınlıklar, erken çocukluk deneyimleri, eğitim seviyeleri ve bireyin aktif olarak müzikle ilgilenmesi gibi faktörler müzik yeteneğini etkileyen önemli unsurlardır. Aynı zamanda bu müzikle olan etkileşimler, kültürel bağlamda müzik yeteneği algısını şekillendirir; bunun sonucunda da farklı kültürler, müziği ve müzik yeteneğini farklı şekillerde tanımlar ve değerlendirir (Hallam & Prince, 2003).

Müzik yeteneğini ölçmek için tarih boyunca çeşitli yöntemler ve araçlar geliştirilmiştir. Bu ölçüm araçları, bireylerin müzik yeteneklerini ve algılarını daha objektif bir şekilde değerlendirebilmek amacıyla tasarlanmıştır. İlk dönemlerde kullanılan testler, genellikle bireylerin ritim, melodi ve armoni gibi temel müziksel bileşenleri algılama ve üretme yeteneklerini değerlendirmeye odaklanmıştır (Seashore, 1915; Seashore vd., 1960; Wing, 1962; Bentley, 1966; Karma, 1984; Gordon, 1989). Ancak, müzik yeteneğinin çok boyutlu doğası göz önüne alındığında, bu testlerin yeterince kapsamlı olmadığı ve müzik yeteneğinin tam olarak anlaşılmasını sağlamadığı söylenebilir.

Araştırmacılar, müzik yeteneğinin yalnızca objektif testlerle değil, aynı zamanda bireylerin kendi müzikle olan etkileşimleri ve deneyimlerine dayanarak da değerlendirilmesi gerektiğini öne sürerek bu doğrultuda çalışmalar yapmışlardır. Bu düşünce doğrultusunda, öz-bildirim ölçüm araçları geliştirmişlerdir (Cuddy vd., 2005; Werner vd., 2006; McDonald & Stewart, 2008; Chin & Rickard, 2012; Okely vd., 2021). Ek olarak, müzik yeteneğinin kavramsal çerçevesine yönelik yapılan araştırmalar (Deutsch, 1998; Hallam & Prince, 2003; Sloboda, 2005; Bigand & Poulin-Charronnat, 2006; Levitin, 2012; Law & Zentner, 2012; Hallam, 2019), bu yeteneğin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmuştur. Bu araştırmalar, müzik yeteneğinin çeşitli boyutlarını ve bu boyutların nasıl etkileştiğini açıklamaya çalışarak, müzik yeteneğinin değerlendirilmesine yeni bakış açıları getirmişlerdir. Ancak, mevcut ölçüm yöntemleri genellikle müzik yeteneğinin çok boyutlu yapısını yeterince vurgulamadığı, ön yargılar içerdiği ve geniş bir yetenek yelpazesini kapsamadığı için eleştirilmiştir. Bu eleştiriler, müzik yeteneğinin daha geniş bir perspektiften ele alınması gerektiğini savunan araştırmacılar tarafından dile getirilmiştir (Hallam & Shaw, 2002; Hallam & Prince, 2003; Ollen, 2006; Müllensiefen vd., 2014). Bu eleştiriler doğrultusunda, ön yargılardan uzak ve müzik yeteneğinin her yönünü içine alan bir kavram olarak ortaya çıkan müzikal sofistikasyon ise önem kazanmıştır.

Müzikal sofistikasyon, müzik becerilerinin ve bilgisinin daha geniş ve derin bir yelpazede anlaşılmasını ifade eden bir kavram olarak tanımlanabilir. Bu kavram, bireylerin müziği anlama, değerlendirme ve icra etme kapasitelerini kapsar ve bu kapasiteler, bireysel farklılıklar ve sosyo-kültürel etkilerle büyük ölçüde değişkenlik gösterebilir. Müzikal sofistikasyon, müzikal algı, icra, bilgi, yaratıcılık ve müzikle ilgili kişisel deneyimleri içeren çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu boyutlar, müziğin sadece teknik yönlerini değil, aynı zamanda duygusal ve kültürel bağlamlarını da kapsar. Müzikal sofistikasyonun ölçülmesiyle ilgili çeşitli araçlar geliştirilmiştir (Ollen, 2006; Müllensiefen vd., 2014). Özellikle Müllensiefen ve diğerleri (2014) tarafından geliştirilen Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) ile yapılan araştırmalar (Schaal vd., 2014; Degraeve & Dedonder, 2018; Lin vd., 2019; Lima vd., 2020; Sadakata vd., 2022; Santangelo vd., 2023), müzikal sofistikasyonun farklı boyutlarını ve kültürel etkilerini değerlendirmekte, bireylerin müzikle olan etkileşimlerini daha objektif ve geniş bir perspektiften analiz etmeyi sağlamaktadır.

Türkiye’de yapılan müzik araştırmalarında genellikle müzik yeteneği ve müzik eğitimi üzerine odaklanılmış, ancak müzikal sofistikasyon kavramı üzerine çalışma yapılmamıştır. Müzik yeteneğinin anlaşılması ve ölçülmesine yönelik incelemeler (Atak Yayla, 2003; Bakıner, 2004), müzik yeteneğinin bireysel özellikler ve çevresel faktörlerle ilişkisi (Göğüş, 2009; Gün Duru & Gün, 2022), müzik yeteneğinin gelişimi ve etkili eğitim yöntemlerinin incelenmesi (Özmenteş, 2005; Yağcı, 2009; Yağcı, 2010; Esmergül, 2019; Karataş, 2019), müzik yeteneğinin öz-yeterlik ve özgüvenle olan ilişkisi (Özmenteş & Özmenteş, 2008; Piji Küçük, 2011; Çevik Kılıç & Gür, 2015; Bayraktar, 2018), müzik yeteneğinin nörolojik ve bilişsel temellerini inceleyen (Bulut, 2013; Yazıcı, 2020) araştırmalar Türkiye’de yapılan araştırmalara örnek olarak verilebilir. Mevcut araştırmalar incelendiğinde, müzik yeteneğinin sadece belirli bileşenlerini değerlendirme eğiliminde olduğu görülmüştür. Özellikle, müzikal sofistikasyonun farklı boyutlarını kapsayacak geçerli ve güvenilir ölçüm araçlarının eksikliği dikkat çekicidir. Bu bağlamda, Gold-MSI gibi kapsamlı ölçüm araçlarının kullanılması, müzikal sofistikasyonun çok boyutlu yapısını değerlendirmede önem taşır. Ayrıca, kültürel karşılaştırmalar yapma imkanı sunarak, Türkiye’deki müzik yeteneği ve algısının uluslararası bağlamda değerlendirilmesine yardımcı olur. Bu bağlamda, var olan ölçüm aracının Türkçeye uyarlanması önem taşımaktadır. Ek olarak, Türkiye’de müzikal sofistikasyonun mevcut durumu ve bireylerin müzik yeteneği algısının kapsamlı ve çok yönlü olup olmadığının araştırılması önemli görülmektedir. Böyle bir araştırmanın, Türkiye’deki müzik yeteneği algısının daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlayacağı ve müzik eğitimi ile ilgili politikaların geliştirilmesine ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.1. Problem

Müzik yeteneği kavramının toplumdaki algısı, bireylerin müzikle olan ilişkilerinde önemli bir rol oynar. Ancak, Türkiye’de müzik yeteneği kavramının toplumda nasıl algılandığı ve bu algının ne kadar kapsamlı ve çok yönlü olduğu yeterince araştırılmamıştır. Bu eksiklik, bireylerin müzikle olan etkileşimlerini ve müzikal yeteneklerini daha derinlemesine anlamayı zorlaştırmaktadır. Bu doğrultuda, Gold-MSI gibi kapsamlı ve geçerli ölçüm araçlarının Türkçeye uyarlanması önem taşımaktadır. Bu uyarlama çalışması, müzikal sofistikasyonun doğru ve güvenilir bir şekilde ölçülmesine olanak tanıyarak, Türkiye’deki müzik yeteneği algısının daha

geniş ve derinlemesine incelenmesine yardım sağlayacaktır. Bu bağlamda, araştırmanın problem cümlesi aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

“Türkiye’de genel nüfusun müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri ile müzikal sofistikasyon seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?”

Yukarıda belirtilen problemin çözümü için:

1. Türkiye’de genel nüfusun, müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.1. Türkiye’de genel nüfusun, müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri; cinsiyet, yaş, meslek bilgisi, eğitim durumu, SES (Sosyo-Ekonomik Statü), doğdukları bölge, yaşadıkları bölge, müzik aleti çalma, müzikle olan ilişki değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

2. Türkiye’de genel nüfusun, *Müziğe Aktif Katılım, Algısal Yetenekler, Müzik Eğitimi, Şarkı Söyleme Yeteneği, Duygular, ve Genel Müzikal Sofistikasyon* sonuçları nedir?

3. Türkiye’de genel nüfusun, *Müziğe Aktif Katılım, Algısal Yetenekler, Müzik Eğitimi, Şarkı Söyleme Yeteneği, Duygular, ve Genel Müzikal Sofistikasyon* sonuçları ile cinsiyet, yaş, meslek, eğitim durumu, SES, doğduğu bölge, yaşadığı bölge, müzikle olan ilişki, müzik aleti çalma değişkenleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de genel nüfusun müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri ile müzikal sofistikasyon seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda araştırmanın, müzik yeteneği kavramını yeniden kavramsallaştırılarak araştırmacılara yeni perspektifler sunması hedeflenmektedir.

1.3. Önem

Bu araştırmanın:

1. Türkiye’de müzik yeteneği kavramının nasıl algılandığının ve müzikal sofistikasyonunun belirlenmesi açısından,
2. Müzikal sofistikasyon ile ilgili yapılacak olan çalışmalara envanter ihtiyacını karşılamaya yardımcı olması açısından,

3. Müzik yeteneği algısı ve müzikal sofistikasyon seviyelerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi üzerine düşünme, tartışma ve araştırma olanakları yaratması açısından,
4. Müzik yeteneği algısı ve müzikal sofistikasyon seviyelerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi üzerine ilişkisi olabilecek diğer faktörlerin üzerine düşünme, tartışma ve araştırma olanakları yaratması açısından,
5. Bu alanda yapılacak kuramsal ve uygulamalı çalışmalara veri sağlaması açısından, önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada;

1. Örneklemenin evreni temsil edici nitelikte olduğu,
2. Müzik yeteneği algısının ve müzikal sofistikasyonun bilimsel olarak ölçülebilir kavramlar olduğu,
3. Araştırmaya katılan bireylerin veri toplama araçlarını yanıtlarken objektif, samimi ve dikkatli bir şekilde cevap verdikleri,
4. Seçilen veri toplama araçlarının, bu araştırmanın amacına, konusuna uygun olduğu,
5. Seçilen araştırma yönteminin, bu araştırmanın amacına, konusuna ve çözümüne uygun olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 27 Eylül 2023 – 27 Kasım 2023 tarihleri arasında toplanan veriler,
2. Eldeki ölçme araçları ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Yetenek: Bireysel farklılıkların örüntülerindeki tutarlılıklardan çıkarılan gizli bir özellik (Lohman, 2001).

Müzik Yeteneği: Müziksel etkiyi ya da uyarıcıyı alabilme ve etkiye ya da uyarıcıya uygun bir müziksel tepkide bulunabilme (Uçan, 2018).

Algı: Bir şeye dikkati yönelterek o şeyin bilincine varma; idrak (TDK, 2023).

Müzikal Sofistikasyon: Farklı ölçeklerle ölçülen birçok yönüyle müzikal becerilere, uzmanlığa, başarılarla ve ilgili davranışlara atıfta bulunabilen psikometrik yapı (Müllensiefen vd., 2014).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Yetenek

Yetenek kavramı, insanoğlunun doğasında var olan karmaşıklığı, kendi içindeki çeşitliliği ve bireysel farklılıkları yansıtan ifadelerden biridir. Carroll (1993), yetenek kavramının psikologlar, eğitimciler ve diğer uzmanlar arasında günlük konuşmalarda ve bilimsel tartışmalarda yaygın olarak kullanıldığını fakat bu kavramın kesin bir tanımının nadiren açıklandığını veya hiç düşünülmediğini ifade etmektedir. Bu tartışmalı yapısına rağmen, yetenek geçmişten günümüze farklı şekillerde tanımlanmıştır ve bu tanımlar çeşitli görüşleri de beraberinde getirmektedir. Lohman (2001) yeteneği, bireysel farklılıkların örüntülerindeki tutarlılıklardan çıkarılan gizli bir özellik olarak tanımlamaktadır. Türk Dil Kurumu (2023) ise yetenek kavramını, bilişsel açıdan dışarıdan gelen etkiyi alabilme gücü olarak tanımlamanın dışında doğuştan gelen güç olarak ele almaktadır.

Kalıtımsal ve bilişsel faktörlere daha yakın olan bu tanımlamaların dışında, Karşal (2004), yetenek kavramının toplumsal, ailesel ve kültürel etkilere göre de farklılık gösterdiğini vurgulamaktadır. Kişinin yetiştirme tarzı, fizyolojik durumu, kalıtsal farklılıkları ve rastlantısal nedenler gibi pek çok etken yeteneği etkileyebilir.

2.1.1. Müzik Yeteneği

Yetenek, bilim, sanat, teknoloji ve spor gibi çok farklı alanlarda karşımıza çıkabilir ve kişinin kalıtımsal faktörlerin yanında ilgi, eğitim, deneyim ve çaba gibi değişik faktörlere bağlı olarak da değişim gösterebilir. Bu alanlardan biri de müzik yeteneğidir. Uçan (2018), müzik yeteneğini, en temel seviyede bir müziksel etkiyi ya da uyarıcıyı alabilme ve buna uygun bir müziksel tepkide bulunabilme olarak tanımlamaktadır. Müzik yeteneği, doğası gereği çok yönlü, çok boyutlu, çok katmanlı ve kapsamlı, bileşik-bireşik bir yetenektir. Faßhauer ve diğerleri (2015) ise müzik yeteneğinin, müziğe olan duyarlılığı, müziği anlama becerisini ve/veya müzik üretme becerisini tanımlamak için kullanıldığını ve standart bir tanımı olmadığını belirtmişlerdir.

Bakiner (2004), müzik yeteneği tartışmalarında ritim, sesleri algılama, söyleme, çalma ve yaratıcılık özelliklerinin ne çıktığını, ayrıca müziğe yönelme ve müzikten etkilenme gibi özelliklerin de müzik yeteneğinin göstergeleri olarak kabul edildiğini ifade etmektedir.

Rozman ve Kovai (2010) ise bütünsel ve bütünleştirici yaklaşımları kullanarak müzik yeteneğini altı alana ayırmışlardır:

1. Müzikal yetenekler (ritmik yetenek, melodik yetenek, şarkı söyleme/çalma becerisi, dinleme/anlama becerisi, vb.);
2. Müzikal yaratıcılık (ritim yaratma becerisi, melodi yaratma becerisi, ritmik doğaçlama, melodik doğaçlama, özgünlük, vb.);
3. Müzikal performans (estetik şarkı söyleme, estetik enstrüman çalma, dinleyicilerle iletişim, vb.);
4. Müzikal bilgi (müzik kavramlarına ilişkin bilgi, vb.);
5. Müzikal aktivite (müzikal aktivitelere katılım, vb.);
6. Diğer kişisel özellikler (motivasyon, konsantrasyon, çalışma ve öğrenme isteği, ilgi, vb.).

Bu alanlar ve önerilen kriterler, müzik yeteneğinin bu alanlardan birinde veya bazılarının kombinasyonu olarak tanımlanabileceğini göstermektedir.

2.1.1.1. Müzik Yeteneğinin Anlaşılmasına ve Belirlenmesine Yönelik Araştırmalar

Atak Yayla (2003) alışmasında, müzik ğretmenliği giriş yetenek sınavlarını sorgulamak, uluslararası literatürde kullanılan ölçekleri tanıtımını sağlamak ve müzikal algılama ile müziğe dair performansları ölçen araç geliştirmeyi amaçlanmıştır. Genel tarama yönteminin kullanıldığı araştırmada, 55 ğretim elemanı ve 114 öğrenciden oluşan bir grup araştırmaya katılmıştır. Müziksel işitme puanları, Seashore Müziksel Yetenek lmleri ve araştırmacı tarafından geliştirilen ve geçerlik ile güvenirlik analizleri olumlu bulunan Müziksel Algılama Testi puanlarıyla karşılaştırılmıştır. Sonuçlar, ğrencilerin müziksel algılama testi puanları ile müzik teorisi ve işitme eğitimi dersindeki başarı puanları arasında, Seashore Müziksel

Yetenek Ölçümleri puanları ile ders başarı puanları arasında ve giriş yetenek sınavı müziksel işitme puanları ile ders başarı puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir.

Hallam ve Prince (2003), müzik yeteneğinin toplumsal bir oluşum olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir. Farklı kültürlerde, kültürlerin alt gruplarında ve bireysel düzeyde farklı anlamlar kazandığını belirterek çalışmalarında bu oluşumları keşfetmeyi amaçlamışlardır. 129 müzisyen, 80 müzik eğitimcisi olmayan kişi, 112 farklı mesleklerde çalışan yetişkin, 60 müzik dışı derslerin dışında müzikle ilgilenen öğrenci ve 34 müzikle hiç ilgilenmeyen katılımcıdan, “Müzik yeteneği şudur.” ifadesini yazılı olarak tamamlamalarını istemişlerdir. İfadeleri kategorilere ayırarak analiz etmişlerdir. Araştırmalarında, müzikal yetenek işitsel becerilerle, alıcı aktivitelerle, üretici aktivitelerle, bir dizi becerinin entegrasyonu ile kişisel nitelikler ve öğrenilen düzeyle ilişkili olarak kavramsallaştırılmış ve müzikal yetenek kavramının her katılımcı grubu tarafından farklı şekillerde oluşturulduğu sonucuna varmışlardır. Bununla birlikte, müzik yapma ile aktif olarak ilgilenme derecesi arttıkça, oluşumların daha ayrıntılı ve karmaşık hale geldiğini belirtmişlerdir.

Bakıner (2004) araştırmasında, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (AGSL) ve Özel Güzel Sanatlar Liseleri (ÖGSL) Müzik Bölümü öğrencilerinin hazırbulunuşlukları müzik yetenekleri ve müziğe dair tutum seviyeleri ile uygulanan programın yeterliliğine dair düşüncelerinin okul türlerine göre farklılıklarını bulmayı amaçlamıştır. Genel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada, hazırlık, 9 ve 10. sınıf düzeyindeki 50 AGSL ve 50 ÖGSL öğrencisi incelenmiştir. Öğrencilerin müzik yeteneklerini belirlemek için 40 soruluk bir müzik yetenek testi uygulanmıştır. Testin ilk 10 sorusunda, piyanoda tek tek basılan seslerin doğru olarak seslendirilmesi istenmiş; diğer sorular ise birlikte çalınan iki ve üç sesin ayrı ayrı seslendirilmesi, ezgisel bellek ve ritimsel bellek yeteneklerini ölçmüştür. Veri toplama aracı olarak, hazırbulunuşluk ve eğitim programı değerlendirme anketi, müziksel tutum ölçeği ve müzik yetenek testi kullanılmıştır. Sonuçlar, AGSL öğrencilerinin müzik yeteneklerinin, ÖGSL öğrencilerine göre daha yüksek olduğunu göstermiştir. Ayrıca, müzik yeteneklerinin anadal ve sınıf düzeyine göre değişkenlik gösterdiği, gitar anadalındaki öğrencilerin viyola, viyolonsel, flüt ve kontrbas öğrencilerine göre daha düşük yetenek düzeyine sahip olduğu ve ÖGSL 9. sınıf öğrencilerinin tüm AGSL sınıflarına göre daha düşük yetenek düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir.

Özmenteş (2005) araştırmasında, Dalcroze Eurhythmics öğretiminin temel müzik bilgileri, müziksel işitme, şarkı söyleme, bedensel uyum, müzik yeteneğine yönelik özgüven ve müzik dersine yönelik tutumların gelişimine yönelik etkilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu süreçte, öğrencilerin ve onların aile, arkadaş ve öğretmen gibi yakın çevrelerinin görüşlerine dayanarak müzik yeteneğine ilişkin özgüven düzeyini ölçmek için Müzik Yeteneğine Yönelik Özgüven Ölçeği geliştirilmiştir. Başlangıçta 48 maddelik olan bu ölçek, uzman görüşleri doğrultusunda 43 maddeye indirilmiştir. Beşli Likert tipi olan ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, 4. ve 5. sınıflara giden 252 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. İstatistiksel analizler sonucunda, bu ölçeğin ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin müzik yeteneklerine yönelik özgüvenlerini ölçmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğu ortaya konmuştur.

Norton ve diğerleri (2005), yetişkin müzisyenlerin beyinlerinde yapısal büyümeler olduğunu, ancak bu büyümelerin doğuştan mı yoksa uzun vadeli eğitimin bir sonucu mu olduğunun bilinmediğini belirtmişlerdir. Ayrıca, çocuklukta müzik eğitiminin görsel-mekansal ve sözel beceriler üzerinde olumlu etkileri olduğunu vurgulamışlardır. Ancak, çalgı çalmayı seçen çocuklarda bu becerilerde önceden var olan avantajların bulunup bulunmadığı veya müzikle bu sonuçlar arasında önceden var olan ilişkilerin olup olmadığının bilinmediğini de eklemişlerdir. Bu soruları yanıtlamak için, 5-7 yaşlarında piyano veya telli çalgı derslerine başlayan çocukları (n=39) başlamayan çocuklarla (n=31) karşılaştırmışlardır. Tüm çocuklara bir dizi test (görsel-mekansal, sözel-olmayan mantık, sözel, motor ve müziksel) uygulanmış ve manyetik rezonans görüntüleme yapılmıştır. Araştırmacılar, gruplar arasında önceden var olan nöral, bilişsel, motor veya müziksel farklılıklar bulamamış ve müzik algısı becerileri ile herhangi bir beyin veya görsel-mekansal ölçüm arasında (çoklu analiz düzeltilmesi sonrasında) ilişki olmadığını saptamışlardır. Ancak, müzik algısı becerileri ile sözel-olmayan mantık ve fonem farkındalığı arasında ilişkiler bulmuşlardır. Bu tür önceden var olan ilişkiler, işitsel ve görsel desen tanıma ile birlikte dil ve müzik işleme için nöral altyapıları paylaşmanın benzerliklerini ve muhtemelen erken gelişim sırasında doğuştan gelen yetenekler veya dolaylı öğrenmenin bir sonucu olduğunu belirtmişlerdir. Son olarak, bu çalışmanın, beyin ve bilişsel gelişim üzerine yoğun müzik eğitiminin etkilerini ele alan devam eden bir uzunlamasına çalışmanın temelini attığını ve istisnai müzik yeteneği gösteren çocukların beyin ve bilişsel gelişimini retrospektif olarak inceleme olanağı sağladığını ifade etmişlerdir.

Özmenteş ve Özmenteş (2008), Müzik Yeteneğine Yönelik Özyeterlik Ölçeği'nin geliştirilme aşamalarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Tarama modelinin kullanıldığı bu araştırmaya müzik öğretmenliği ve müzik bölümlerinde okuyan 212 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda, 20 maddeden oluşan ve tek faktörlü bir yapı gösteren ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısının .90 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ölçeğin iki yarı güvenirliği Spearman Brown formülüne göre hesaplanmış ve r: .90 bulunmuştur. Ölçekte yer alan maddeler arasında “müzikle ilgili konularda kendimden şüphe duymam”, “müzikle ilgili çalışmalarda hiç zorluk çekmem”, “sınıfta bir müzik yeteneği yarışması yapılırsa asla kazanmam”, “müzik konusunda yetenekli olduğumu düşünmem”, “arkadaşlarım yaptığım müziği gerçekten beğenirler”, “müzik konusunda kendimden çok fazla şey beklerim”, “insanlar müzik yeteneğime hayranlar” ve “müzik konusunda başarısızım” gibi ifadeler bulunmaktadır.

Yağcı (2009), Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümleri yetenek sınavlarındaki müziksel işitme-algılama testi sorularını incelemiştir. Betimsel araştırma modeli kullanarak yaptığı çalışmada, tek ses, aralık, akor, ritim ve ezgi sorularının sayısı ve puanlamalarında okullar arasında farklılıklar olduğunu tespit etmiştir.

Hallam (2010), daha önceki nitel araştırmadan türetilen bir envanter kullanarak (Hallam & Prince, 2003) müzikal yetenek kavramlarını araştırmıştır. Katılımcılar arasında 102 müzisyen, 95 eğitimci, 132 amatör yetişkin müzisyen, aktif olarak müzikle uğraşmayan 60 yetişkin, okul müfredatına ek olarak aktif olarak müzikle uğraşan 193 çocuk ve okul müfredatı dışında müzikle uğraşmayan 71 çocuk yer almıştır. Genel olarak, müzik yeteneği en çok ritim duygusuyla ilişkilendirilmiş olup, bunu müziği anlama ve yorumlama yeteneği, düşünceleri ve duyguları ses yoluyla ifade etme becerisi, ses yoluyla iletişim kurabilme, müzikle ilgilenme motivasyonu, müziğe kişisel bağlılık ve başkalarıyla müzikal olarak başarılı bir şekilde etkileşim kurabilme izlemiştir. En az önemli olanlar ise teknik becerilere sahip olmak, beste yapabilme veya doğaçlama yapabilme, müzik okuyabilme ve müzikal kavramları ve yapıları anlayabilme olarak belirlenmiştir. Faktör analizi, altı örneklem grubu arasında farklılaşan altı faktör ortaya çıkardığını göstermiştir. Müzisyenler (profesyonel, amatör ve çocuklar) ve müzisyen olmayanlar, müzikal yeteneğin bireylerin bulunduğu çevreye ve özel müzikal deneyimlerine veya bunların yokluğuna bağlı olarak karmaşık şekillerde algılandığını araştırmasında saptamıştır.

Yağcı (2010), Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri öğrenci yetenek giriş sınavlarının uygulanış şekilleri ile bu sınavlarda görev alan öğretmenlerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Betimsel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan çalışmaya, yetenek sınavları ve bu sınavlarda görev alan öğretmenler katılmıştır. Araştırma sonucunda, yetenek giriş sınavlarının bir, iki veya üç aşamada yapıldığı belirlenmiştir. Sınavlarda görev alan öğretmenlerin çoğunluğunun, müzik öğretmenliği mezunu olup, kadrolu olarak çalıştığı tespit edilmiştir. Öğretmen görüşlerinde, sınav sorularının bir komisyon tarafından hazırlanması gerektiğini belirtenler çoğunlukta iken, bazı öğretmenler ise sınav sorularının Müziksel İşitme-Okuma-Yazma dersi öğretmeni tarafından hazırlanmasını önermişlerdir.

Piji Küçük (2011), müzik öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin müzik yeteneklerine dair öz-yeterlik algıları, özel yetenek sınavı başarıları ve akademik başarıları arasındaki ilişkileri incelemiştir. İlişkisel tarama modeli kullanılan bu araştırmaya, birinci sınıfta öğrenim gören 44 öğrenci katılmıştır. Veriler, Müzik Yeteneğine Yönelik Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği, özel yetenek sınavı başarı notları ve dönem sonu sınavı başarı notları ile toplanmıştır. Araştırma sonuçları, öğrencilerin müzik yeteneğine ilişkin öz-yeterlik algılarının iyi seviyede olduğunu, ancak bu algı ile özel yetenek sınavı başarıları ve akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir. Özel yetenek sınavı başarıları ile akademik başarıları arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Law ve Zentner (2012), müzik yeterliliğini belirlemek için yaygın bir yaklaşımın bireylerin müzik eğitimi derecesine dayanmak olduğunu, ancak bu yaklaşımın müzisyenlik durumuna dayandırılmasının, müzik becerisine sahip olmayan ancak müziksel yeteneği olan kişileri tanımlamada ve geniş müzik eğitimi almış olsalar bile yetenekleri belirli bir düzeyde olmayanları tanımlamada başarısız olabileceğine dikkat çekmişlerdir. Bu sınırlamayı karşılamak için, algısal müzik becerilerini çeşitli alanlarda ölçen yeni bir test bataryası geliştirmişlerdir (Profile of Music Perception Skills; PROMS): tonal (melodi, perde), nitel (tını, akort), zamansal (ritim, ritim-melodi, vurgu, tempo) ve dinamik (şiddet) alanlarında. PROMS'un bileşik puanı için iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirlik katsayısı $r = .85$ olarak bulunmuştur. Bireysel alt testler için ise güvenilirlik katsayıları .56 ile .85 arasında değişmektedir. Konvergent geçerlilik, Gordon'un Advanced Measures of Music Audiation ve Musical Aptitude Profile (melodi, ritim, tempo) ilgili boyutları, Musical Ear Test (ritim) ve örnek

enstrümantal sesler (tını) ile kurulmuştur. Kriter geçerliliği, test performansı ile harici müzik yeterlilik göstergeleri arasında sürekli büyük ve anlamlı ilişkilerle desteklenmiştir (.38 ila .62, $p < .05$ ila $p < .01$). Bir müziksel olmayan işitsel ayırt etme görevi ile test puanları arasındaki korelasyonların olmaması, bataryanın ayırt edici geçerliliğini desteklemektedir. Çeşitli alt testler arasındaki ilişkiler, iki üst düzey faktör olan sıralı ve duyuşal müzik işleme tarafından açıklanabilir. Tam PROMS'un zaman açısından verimli bir yaklaşımı olarak, tam bataryanın kısa bir versiyonu da tanıtılmıştır.

Japp ve Patrick (2015), son yıllarda yetenek ve beceriyi tanımlamak için kullanılan terminolojide bir değişim olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durumun, daha yetenekli öğrencileri tanımlamak için üstün yetenek teriminin yaygın olarak benimsenmesiyle sonuçlandığını belirtmişlerdir. Bu değişimin, yetenek gelişimini teşvik etme kavramı açısından daha kapsayıcı bir ahlak anlayışını desteklediğini, ancak aynı zamanda öğretmenlerin yeteneği beslemeye yönelik daha kapsayıcı yaklaşımları ile yeteneği belirleme kavramı arasındaki gerilimleri de ortaya çıkardığını gözlemlemişlerdir. Bu bağlamda, müzik yeteneğinin genellikle belirli yetenek testleriyle belirlendiği müzik öğretimiyle özellikle ilgili olduğunu dile getirmişlerdir. Araştırmalarında, müzik öğretmenleri ve eğitmenlerinin ($n = 35$) müzik yeteneği ve bu yeteneğin okul öğrencileri ve konservatuar öğrencilerinde en iyi nasıl geliştirilebileceği konusundaki algılarını araştıran küçük ölçekli bir çalışma yapmışlardır. Katılımcıların görüşleri araştırma literatüründen elde edilen bulgularla karşılaştırılarak, müzik yeteneğinin, müzik öğrenimine kapsayıcı bir yaklaşım benimsenerek ve tüm çocuklar için zenginleştirici müzik etkinlikleri sağlamaya odaklanılarak geliştirilmesi gerektiği sonucuna varmışlardır.

Zentner ve Strauss (2017), müzik yeteneği çalışmalarının son yıllarda disiplinler arasında önemli bir ilgi gördüğünü belirtmişlerdir. Buna karşılık, müzik yeteneğinin sağlam ölçümlerinin geliştirilmesi için daha az çaba harcandığını ifade etmişlerdir. Bu boşluğu gidermek amacıyla, tamamlanması yaklaşık 1 saat süren ve son derece kapsayıcı bir müzik yetenekleri bataryası olan Profile of Music Perception Skills (PROMS) türetilen iki kısa ölçümü deneysel olarak doğrulamak için dört çalışma yürütmüşlerdir. Kısa PROMS'da, alt test başına deneme sayısını önemli ölçüde azaltmışlar ve test süresini yarım saatin altına indirmişlerdir. Mini-PROMS'ta ise alt test sayısı dörde düşürülerek tamamlanması 15 dakika süren bir batarya elde

etmişlerdir. Her iki ölçüm de iyi bir iç tutarlılık ve tekrar test güvenilirliği sergilemiştir. Çalışmalar genelinde yakınsak, ayırt edici ve ölçüt geçerliliği için destek bulunmuştur. Yeni araçların diğer güçlü yönleri arasında çevrimiçi uygulamaya uygunlukları ve araştırmacılara alt testlerin herhangi bir kombinasyonunu içerebilecek özelleştirilmiş bataryalar talep etme imkanı sunan Modüler PROMS adı verilen bir özellik bulunmuştur. Son olarak, müzik ve zihin üzerine yapılan araştırmalarda objektif değerlendirme araçlarının iyileştirilmesinin rolü tartışılmıştır.

Esmergül (2019), Edwin Gordon'un geliştirdiği işitme testlerini Türkçeye uyarlayarak bu testlerin geçerlik ve güvenilirliğini incelemeyi ve Türkiye'de kullanılabilirliğini tespit etmeyi amaçlamıştır. Testler tonal ve ritim olmak üzere iki alt teste ayrılmış ve her biri 40 sorudan oluşmuştur. Araştırma sonucunda analizler, Başlangıç Seviyesi Müzik İşitme Testinin 6-10 yaş grubunda, Orta Seviye Müzik İşitme Testinin ise 11-14 yaş grubunda müzik yeteneği olan veya olmayan öğrencileri ayırt etmede başarılı olduğunu ve Türkiye'de de kullanılabilir olduğunu göstermiştir. Araştırmacı, bu testlerin müzikte yetenekli öğrencileri ayırt etmede başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çevik Kılıç ve Gür (2015), öğretmen adaylarının müzik yeteneklerine yönelik özgüven inançlarını çeşitli değişkenler bakımından araştırmışlardır. Tarama modeli kullanılan araştırmaya, sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 164 öğretmen adayı ile müzik öğretmenliği anabilim dalında okuyan 72 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada, müzik yeteneğine ilişkin özgüven ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının müzik yeteneklerine yönelik özgüven seviyelerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği, ancak sınıflarına, öğrenim gördükleri bölümlere, yaşlarına ve akademik başarılarına göre farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir.

Karataş (2019), Erzincan ilinde eğitim gören 13-15 yaş arası çocukların müzik yetenek durumlarını belirlemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Tarama modeli kullanılan bu çalışmada, 270 öğrenciye müzik yetenek testi uygulanmıştır. Testin soruları, Milli Eğitim Bakanlığı'nın Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümü giriş sınavı yönergesi dikkate alınarak hazırlanmıştır. Cevaplar, MEB'in belirlediği Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Yetenek Testi Değerlendirme Ölçütlerine göre puanlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Erzincan ili müzik yetenek haritasında puan sıralaması Merkez, Tercan, Kemah, İliç, Kemaliye, Refahiye, Üzümlü, Otlukbeli ve Çayırılı ilçeleri

şeklinde belirlenmiştir. Araştırmacı, Erzincan'ın hangi ilçelerinde daha yetenekli öğrencilerin bulunduğunu saptamanın ve bu öğrencileri müzik yeteneklerine uygun okullara yönlendirmenin önemli olduğunu vurgulamıştır.

Kragness ve diğerleri (2020), insan yeteneklerinin gelişiminin genetik yatkınlıklar ile çevresel faktörler arasındaki karmaşık etkileşimden kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Birçok çalışma, müzisyenler ile müzikle uğraşmayan kişileri müziksel ve müziksel olmayan yetenek ölçüleri açısından karşılaştırmış ve sıkça müzisyenlerin üstün performansını eğitimlerine bağlamıştır. Ancak, bu görüşün, önceden var olan farklılıkları göz ardı ederek müzik derslerinin rastgele bir atama gibi olduğunu varsaydığını belirtmişlerdir. Bu uzun vadeli çalışmada, 5 ila 10 yaş arasındaki çocukların müziksel yetenekleri, Zaman 1'de müzik algısı ve kavrayışı testi ile ölçülmüştür. Beş yıl sonra, Zaman 2'de, çocuklar aynı testi tekrar yapmış ve daha büyük dinleyiciler için tasarlanmış ikinci bir testi de almışlardır. Toplam puanlar için test-tekrar test korelasyonu oldukça yüksek çıkmış ve değişkenler (yaş, bilişsel yetenekler, kişilik) sabit tutulduğunda güçlü kalmıştır. Her iki zaman noktasında da müzik eğitimi, müziksel yetenekle ilişkilendirilmiştir, ancak Zaman 2'deki ilişki, Zaman 1 müziksel yetenek sabit tutulduğunda anlamlı olmamıştır. Zaman 1 müziksel yetenek, sonraki müzik eğitiminin süresini de tahmin etmiştir. Bu veriler, müzik davranışı ve başarılarının her yönünde genleri etkileyen genetik çalışmaların sonuçları ile uyumlu ve müzik eğitiminden transfer etkilerinin zayıf olduğunu gösteren meta-analizler ile tutarlı bulmuşlardır. Kısacası, erken müzik yetenekleri, sonraki yetenekleri önemli ölçüde tahmin etmiştir ve bireysel farklılıkların zaman içinde sabit olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, önceki yetenekler hesaba katıldığında müzik eğitiminin müziksel yeteneği tahmin ettiğini gösteren hiçbir kanıt bulunmamıştır. Sonuçlar, her türlü öğrenme sürecinde önceden var olan yetenekleri düşünmenin önemini vurgulamaktadır.

Buren ve diğerleri (2021), çocuklardaki müzik yeteneği testlerinin, müzik yeteneklerinin ne olduğuna dair farklı kavramlara dayandığını belirtmişlerdir. Ayrıca, son araştırmaların bu tür kavramların toplumsal olarak inşa edildiğini ve kültürler, alt gruplar ve bireyler arasında farklılık gösterebileceğini öne sürdüğünü ifade etmişlerdir. Yetişkinlerin müzik yeteneği kavramları üzerine yapılan önceki bir çalışmaya dayanarak, 3-6 yaş arasındaki çocukların müzik davranışlarını hedefleyen bir anket tasarlamışlardır. Çocuklarla düzenli olarak zaman geçiren 922 Alman

yetişkin, bir çocuğun ne sıklıkta bu davranışları sergileyebileceğini değerlendirerek, temel bileşen analizi ile çocukluk dönemi müzik yeteneğinin dört bileşenini ortaya çıkarmışlardır: müziksel iletişim, heves ve motivasyon, müziği analitik anlama ve dar anlamda müzik yetenekleri. Bu bileşenlere atanan önemin, müzikal uzmanlığa bağlı olarak farklılık gösterdiğini; daha yüksek uzmanlığa sahip katılımcıların, analitik müzik becerilerini önemli ölçüde daha az önemsediklerini belirtmişlerdir. Sonuç olarak, çocukluk döneminde müzik yeteneğinin ekolojik olarak geçerli testlerinin geniş bir beceri ve gözlemlenebilir davranış yelpazesini kapsaması gerektiğini önermişlerdir.

2.1.1.2. Müzik Yeteneğiyle İlişkisi Olan Faktörleri Belirlemeye Yönelik Araştırmalar

Doxey ve Wright (1990), çocukların müzik yeteneği ile ev ve okulun fiziksel ve sosyal ortamları arasındaki ilişkilerin yanı sıra yaratıcılık ve bilişsel çocuk özelliklerini de incelemişlerdir. Öğretmen ve ebeveyn değerlendirmeleri, çocukların doğal ev ve okul ortamlarında gözlemlenen müzikal yeteneklerinin ölçümü olarak, standartlaştırılmış Primary Measures of Music Audiation (PMMA) ölçümü ile karşılaştırmalı olarak dahil edilmiştir. Çalışmaya yaşları 4 ile 6 arasında değişen 60 çocuk ve ebeveynleri katılmıştır. Bu çalışmanın bulguları, çocukların müzik yetenekleri ile babaların tutumu ve cesareti ve çocukların bilişsel ve yaratıcı yetenek özellikleri arasında anlamlı pozitif ilişkiler olduğunu göstermiştir. PMMA'nın çeşitli fiziksel çevre değişkenleri ile anlamlı korelasyonları bulunmuştur. Regresyon analizi, bilişsel yeteneğin müzik yeteneğinin tek anlamlı yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, ebeveyn ve öğretmen değerlendirmeleri çocukların müzik yeteneğinin ölçütü olarak kullanıldığında, sosyal ev ortamı regresyon modellerinde anlamlı yordayıcı değişken olmuştur.

Shepherd (2006), müzik yetenekleri ile genel zeka arasındaki ilişkileri incelemeyi ve bu ilişkinin Gardner'ın çoklu zeka teorisine uyup uymadığını araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma, dokuz farklı okuldan gelen 7-11 yaşlarındaki 433 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, müzik yeteneği ile genel zeka arasında net bir ayrım olmadığını göstermiştir. Ayrıca, müzik yeteneklerinin genel özsaygı ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Müzik müfredatındaki değişikliklerin öğrencilerin müzik yeteneklerini olumlu etkilediği gözlemlenmiştir. Ancak, müzik yeteneklerinin sosyal

etkiler tarafından değil, öğrencilerin kendilerine müzik enstrümanları çalmayı öğrenmeleri gibi bireysel çabalarıyla geliştirildiği sonucuna varılmıştır.

Pereira-Fradin ve Dubois (2007), müzik yeteneğinin gelişimindeki bireysel farkları açıklayabilecek faktörleri belirlemek ve müzikte yetenekli çocukların daha iyi tanımlanması için bazı objektif kriterler sunmayı amaçlamışlardır. Ebeveyn ve öğretmen raporlarını kullanarak, aynı müzik okullarına kayıtlı çocukların özelliklerini incelemiş ve yetenekli olarak tanımlananlarla tanımlanmayanlar arasında bir karşılaştırma yapmışlardır. Sonuç olarak, ebeveynlerin ve öğretmenlerin çevresel faktörlerin yetenek gelişimine etkisi konusunda farklı algılara sahip olduğunu saptamışlardır. Ayrıca, yetenekli ve yeteneksiz çocukların kişilik faktörleri ve çevresel özellikler açısından farklı profillere sahip olduğunu bulmuşlardır.

Göğüş (2009), araştırmasında müzik yeteneğinin geliştirilmesinde küçük yaşlarda eğitime başlamanın önemini belirlemeyi amaçlamıştır. Tarama modeli kullanılan bu çalışmada, 204 sınıf öğretmeni ve 20 müzik öğretmenine anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenler, müzik yeteneğine sahip çocukların yeteneklerini değerlendirmede etkili olunamadığı görüşünde birleşmişlerdir. Araştırmada, konuyla ilgili düzenlemeler yapılması ve öğretmenlerin bilinçlendirilmesi gerektiği önerilmiştir.

Jaap ve Patrick (2011), müzik yeteneği konusunda öz-yeterliliğin rolünü ele almışlardır. Makalede, müzikte yetenek ve öz-yeterlilik kavramlarının ne anlama geldiğini ele alarak ve profesyonel müzisyenlerle yapılan görüşmelerin sonuçlarını tartışarak, müzik yeteneğinin gelişimiyle ilgili olarak algılanan öz-yeterlilik kavramını araştırmışlardır. Edindikleri veriler, yeteneği tam olarak geliştirmek için öz-yeterliliğin dört yönünün mevcut olması gerektiğine işaret etmektedir: yetenekle ilgili bireysel yargı, sonuçların bireysel eylemlere bağlı olduğu inancı, öğrenme ile ilgili faaliyetlerin öz düzenlenmesi ve zorluklar karşısında devamlılık. Makalede ayrıca, bu bulguların müzik eğitimi üzerindeki etkileri de tartışılmıştır.

Bulut (2013), görme engelli müzisyenlerin müzik yeteneklerinin görme engelli olmayanlara göre avantajlarını ve dezavantajlarını tartışmak ve Aşık Veysel'in müziksel yeteneğinin çevresel etmenlerle ilişkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Hipotetik Dedüktif Metodu, yani Hipoteze Dayalı Akıl Yürütme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, Aşık Veysel'in üstün müziksel yeteneğe sahip

olduğu, bu yeteneğinin çevresel etmenlerle ilişkili olduğu, görme engelli olmasının yeteneğine önemli katkı sağladığı ve ezgisel hafızasının üst düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Miriam ve diğerleri (2014), farklı uzmanlık türlerinin doğa ve yetiştirme faktörleri için göreceli öneminin yoğun bir şekilde tartışıldığını ifade etmişlerdir. Müzik yeterliliğinin, uzmanlık için genel bir model olarak kabul edildiği ve kasıtlı pratik ile müzik yeterliliği arasındaki ilişkilerin, uzun vadeli kasıtlı pratiklerin kaçınılmaz bir şekilde artan müzik yeteneği sonucuna yol açtığı yaygın görüşü desteklediğini belirtmişlerdir. Araştırmalarında, 10,500 İsveç ikizinde müzik pratiği ile müzik yeteneği (ritim, melodi ve perde ayırma) arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Müzik pratiğinin büyük ölçüde kalıtsal olduğunu (%40–%70) bulmuşlar ve müzik pratiği ile müzik yeteneği arasındaki ilişkilerin çoğunlukla genetik olduğunu ve neden-sonuç hipotezinin aksine, paylaşılmayan çevresel etkilerin katkıda bulunmadığını saptamışlardır. Mikrozigotik ikiz çiftleri içinde pratik miktarı farklı olanlarda yetenekte fark bulunmamış, bu nedenle genetik yatkınlık kontrol edildiğinde, daha fazla pratik artık daha iyi müzik becerileri ile ilişkilendirilmemiştir. Bu bulgulara göre, müzik pratiğinin müzik yeteneği üzerinde nedensel bir etkisi olmayabileceği ve bireyler arasındaki genetik varyasyonun hem yetenek hem de pratik yapma eğilimini etkilediği sonucuna varmışlardır.

Gürşen Otacıoğlu (2016), araştırmasında müzikalite kavramını ele alarak bu kavram üzerinden yetenek konusunu açıklamayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, müziğe yatkınlık, temel duyuşsal dengeler ve psikomotor kapasitelerin bilimsel değerlendirme ve verimlilik çalışmaları için büyük önem taşıdığını vurgulamıştır.

Swaminathan (2017), müzik eğitimi ile müzik dışı faktörler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma, bu ilişkinin müzik eğitimi öncesinde var olan faktörlerden mi yoksa eğitim etkilerinden mi kaynaklandığını anlamak için tasarlanmıştır. İlk dört çalışma üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilmiş ve müzik eğitimi, demografi, genel bilişsel yetenek ve kişilik gibi müzik yeteneği ile ilişkilendirilebilecek faktörleri ölçmeyi amaçlamıştır. Çalışma 1, müzik algısını incelemiş ve müzik eğitimi ile demografi, genel bilişsel yetenek ve kişilik gibi müzik dışı faktörler arasındaki ilişkiyi değerlendirmiştir. Ardından, müzik uzmanlığının zeka (Çalışma 2), konuşma algısı (Çalışma 3) ve yüksek seviyede dil (örneğin okuma, Çalışma 4) gibi müzik dışı yeteneklerle ilişkisini araştırmıştır. Son çalışma, çocukların gelişimsel bir

karşılaştırması için kişilik, genel bilişsel yetenek, konuşma ve yüksek seviyede dil yeteneğini ölçmüştür. Bulgular, müzik becerileri ile kişilik, genel bilişsel yetenek ve dil arasında ilişkiler olduğunu göstermektedir. Bu ilişkilerin müzik eğitiminden bağımsız olduğu bulunmuştur. Ayrıca, müzik ve dil yetenekleri arasındaki ilişkiler, demografik faktörlere ve genel bilişsel yeteneklere bakılmaksızın saptanmıştır. Eğitim etkilerine dair kanıtlar sınırlıdır ve müzik becerileri için müzik dışı faktörlerin önemli olduğu görülmüştür. Çocuklar için müzik eğitimi zeka ile ilişkilendirilmiş, ancak dil becerileri ile ilişkilendirilmemiştir. Sonuç olarak, müzik ve müzik dışı yetenekler arasındaki ilişkilerin daha çok önceden var olan faktörlerden kaynaklandığı ve eğitim etkilerinin sınırlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Bayraktar (2018), müzik öğretmenliği öğrencilerinin düşünme stilleri ile müzik yeteneği yeterlilik durumları arasındaki ilişkiyi ve bu durumların hangi değişkenlerde farklılık gösterdiğini incelemiştir. Araştırmaya, müzik öğretmenliği 4. sınıfta okuyan 118 öğrenci katılmıştır. Düşünme stilleri envanteri ve müzik yeteneği öz yeterlik testi kullanılarak yapılan araştırma sonucunda, düşünme stilleri ile öz yeterlik arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin düşünme stilleri ortalamalarında, kendilerini “akademik olarak başarılı görme” durumuna göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Düşünme stilleri ile bilgi seviyeleri ve diğer demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, öz yeterlik ortalamasında ise “ileride öğretmen olma düşüncesi” ile anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Öz yeterlik durumu ile bilgi seviyeleri ve diğer demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

Yazıcı (2020), kalıtsal faktörlerin insanlardaki müzikal yeteneğe nasıl etki ettiğini ve kişilerin müzikal gelişim evrelerini saptamayı amaçlamıştır. Araştırmada, betimsel durum analizi tekniği ve literatür taraması kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, müzikal yeteneğin kişilere göre her yönüyle bireysel farklılıklar gösterdiği, bu farklılıkların aynı derecede ve aynı şekillerde bulunmadığı, ancak müzik yeteneğinin her insanda belirli oranlarda bulunduğu belirlenmiştir. Müzik algısı olmayan beyinlerin ölçülebilir sinirsel yapıya sahip olmadığı ve sinirsel anomalilerin manyetik titreşim imgelerinin analiziyle ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Ayrıca, müzik yeteneğinin belirlenmesindeki en önemli dönemin doğumdan sonraki ilk 5, 6 ve 7 yaş dönemleri olduğu ve algısal sistemin bir müzik parçasının önemli bölümlerini

kaçırmamak için küçük frekans değişimlerini analiz etmede etkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gün Duru ve Gün (2022), müzikal yeteneğin oluşumunda etkili olan faktörleri incelemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda, bireyin doğuştan getirdiği genetik faktörler ve doğum sonrasında maruz kaldığı ortam üzerinde durmuşlardır. Araştırmalarında, kalıtım ve çevrenin müzikal yetenek üzerindeki etkisini konu alan çalışmalara ve örneklere yer vermişlerdir. Sonuç olarak, doğuştan getirilen müzikal yeteneğin sınırlı düzeyde olduğu bir bireye sağlanan müzikal ortamın yeteneği geliştirmeye katkısının sınırlı olacağı, buna karşılık doğuştan üst düzeyde müzikal yeteneğe sahip bir bireye sağlanmayan müzikal ortamın ise yeteneğin zamanla körelip kaybolmasına yol açacağı belirtilmiştir.

2.2. Müzikal Sofistikasyon

Tarihsel süreçte müzik yeteneği, işitsel yeteneklerle kavramsallaştırılmıştır (Seashore, 1915; Wing, 1962; Bentley, 1966; Karma, 1984; Gordon, 1989; Wallentin vd., 2010). Seashore (1915)'un çalışmaları bu alanda öncü niteliğindedir ve sonrasında Wing (1962) ve Bentley (1966) tarafından geliştirilen testlerle devam etmiştir. Gordon (1989) ve Wallentin vd. (2010) ise daha güncel yaklaşımlar sunmuşlardır. Ancak, müzik yeteneğinin çok boyutlu doğası göz önüne alındığında, bu testlerin yeterince kapsamlı olmadığı ve müzik yeteneğinin tam olarak anlaşılmasını sağlamadığı söylenebilir.

Öz-bildirim ölçme araçları, bireylerin müzikle ilgili algılarını ve deneyimlerini değerlendirmede önemli bir araç haline gelmiştir. Cuddy ve diğerleri (2005), Ollen (2006), Werner ve diğerleri (2006), McDonald ve Stewart (2008), ve Chin ve Rickard (2012) tarafından geliştirilen ölçme araçları, bu alandaki önemli katkılardan bazılarıdır. Bu ölçme araçları, bireylerin müzikle olan etkileşimlerini ve müzikal yeteneklerini daha subjektif bir bakış açısıyla değerlendirir.

Deutsch (1998), Hallam ve Prince (2003), Sloboda (2005), Bigand & Poulin-Charronnat, (2006), Levitin (2012), Law ve Zentner (2012) ve Hallam (2019) gibi araştırmacılar, müzik yeteneğinin değerlendirilmesinde kavramsal çerçeveler geliştirmişlerdir. Bu çalışmalar, müzik yeteneğinin farklı boyutlarını ve uzmanlık seviyelerini kapsarken, aynı zamanda öz-bildirim ve nesnel testlerin bir arada

kullanılmasının önemini vurgulamaktadır. Müzik yeteneğini tam olarak değerlendirebilmek için bu iki yöntemin birleştirilmesi, bireylerin geniş bir beceri yelpazesini kapsayan müzikal yeteneklerini daha doğru bir şekilde ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, müzikal sofistikasyon kavramı, müzik yeteneğini daha geniş ve çeşitli yönleriyle değerlendirme gereksinimini karşılamaktadır. Müzikal sofistikasyon, bireylerin sadece temel müziksel becerilerini değil, aynı zamanda müzikle olan etkileşimlerini, bilgilerini ve deneyimlerini de değerlendirerek, daha kapsamlı ve derinlemesine bir anlayış sunar.

Hallam ve Prince (2003), müzik yeteneği kavramının farklı kültürlerde, kültürler içindeki alt gruplarda ve bireysel düzeyde farklı anlamlar kazanan sosyal bir yapı olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir. Yaptıkları araştırmada, müzik yeteneğinin; şarkı söylemek ya da çalgı çalarak müzik yapmaya aktif olarak dahil olmanın müzik yeteneğinin bir göstergesi olduğunu ifade ederek, müziği dinlemek, müziği takdir etmek ve müziğe aktif tepkiler vermek gibi müzik yeteneği kavramının genel olarak karmaşık ve çok yönlü olabileceğini saptamışlardır.

Müzik yeteneği ifadesinin bu çok yönlülüğünden dolayı Ollen (2006), daha geniş çağrışımlar uyandıracaklarını düşünerek ön yargılar içeren müzik yeteneği kavramını kullanmak yerine müzikal sofistikasyon kavramını tercih etmiştir. Ollen, müzikal sofistikasyonun ölçülebilmesi için 10 soruluk bir anket geliştirmiştir. Bu anket, müzik psikolojisi çalışmalarında katılımcıların ön değerlendirmesine katkı sağlamayı amaçlamıştır. Ollen'in bu çalışması üç kategoride sınıflanmaktadır: İşitsel yetenekler, alıcı tepkiler ve yaratıcı yetenekler. Ancak bu araştırma, müzik yeteneğinin çeşitli boyutlarını yansıtmamıştır. Yalnızca müzisyen katılımcılardan gelen verilerin kullanılarak hazırlanmış olması ve müzik yeteneğinin çok yönlülüğünü tam olarak yansıtmaması nedeniyle araştırmacılar yeni bir araç geliştirme yoluna gitmişlerdir.

Müllensiefen ve diğerleri (2014), müzikal sofistikasyonu, farklı ölçeklerle ölçülen birçok yönüyle müzikal becerilere, uzmanlığa, başarılarla ve ilgili davranışlara atıfta bulunabilen bir psikometrik yapı olarak tanımlamaktadırlar. Bu tanımlamaları doğrultusunda, yetenek ve kabiliyet gibi bireyin müzikal potansiyeliyle daha ilgili olan diğer terimlere kıyasla, gözlemlenebilir davranışlara ışık tutan daha tarafsız ve kapsayıcı bir terim olan müzikal sofistikasyon kavramını benimsemişlerdir. Çeşitli

müzikal davranışlarla ilgili genel müzikal sofistikasyonu, beş alt ölçekle birlikte değerlendirmeyi sağlayan bir öz-bildirim envanteri geliştirmişlerdir. Geliştirdikleri öz-bildirim envanteri, diğer çalışmalara göre müzik yeteneğinin çok daha fazla kapsamlı ve çok yönlü olabilecek yönlerini vurgulayan beş ana başlık oluşturmuştur: *Müziğe Aktif Katılım, Algısal Yetenekler, Müzik Eğitimi, Şarkı Söyleme Yeteneği ve Müziğe Karşı Duygular*. Her boyut farklı bir yeteneği ölçerken, Genel Müzikal Sofistikasyon düzeyini belirlemek için bir araya getirilebilirler. Müllensiefen ve diğerleri, gerçekleştirdikleri bu çalışma ile müzik yeteneğinin çok yönlülüğünü ortaya koyarak müzikal sofistikasyonu literatüre ölçülebilir bir kavram olarak kazandırmışlardır.

Ölçülebilen bir kavram olarak müzikal sofistikasyon; müzik yeteneği, müzikalite veya müzik zekası gibi anlamlarda, müzik psikoloji alanında yaygın olarak kullanılmaktadır (Coffey, 2014).

2.2.1. Müzikal Sofistikasyonun Anlaşılmasına Yönelik Araştırmalar

Ollen (2006), müzik araştırmacılarının, katılımcıların müzikal sofistikasyon seviyelerine göre farklı tepkiler verecekleri hipotezini test ettiklerini ve genellikle katılımcıları müzikal geçmişlerine dair basit anket sorularına göre seçtiklerini belirtmiştir. Çalışmasında, bu göstergelerin geçerliliğini test etmek ve kısa bir müzikal sofistikasyon anketi geliştirmek amacıyla üç anket projesi yürütmüştür. İlk proje, 1928-2004 yılları arasında yayınlanan 743 müzik çalışmasını incelemiş ve en yaygın kullanılan iki göstergeyi “Resmi müzik eğitimi” ve “Resmi müzik programındaki yıl veya seviye” olarak belirlemiştir. Toplamda 38 farklı gösterge tespit edilmiştir. İkinci proje, web tabanlı bir anketle 27 deneyimli müzisyeni örneklemiş ve önerilerinin %74’ünün bir önceki projede belirlenen 38 kategoriden 17’sine uyduğunu bulmuştur. Kalan öneriler dört yeni kategoride gruplandırılmıştır. Üçüncü proje, önceki çalışmalardan 29 gösterge seçilmiş ve 36 maddelik bir anket haline getirilmiştir. Anket, 633 yetişkin katılımcıya uygulanmış ve her katılımcının müzikal gelişmişlik düzeyi 10 puanlık bir ölçekle değerlendirilmiştir. Lojistik regresyon analizi sonucunda dokuz göstergenin kullanıldığı anlamlı bir model ortaya çıkmış ve Ollen Müzikal Sofistikasyon İndeksi geliştirilmiştir. Model, örneklemin %79,5’ini doğru sınıflandırmıştır.

Schaal ve diğerleri (2014), Goldsmiths Musical Sophistication Index’ini (Gold-MSI) Almancaya çevirmeyi amaçlamışlardır. İngilizce Gold-MSI formunu Almancaya

çevirerek, Almanca konuşulan örnekleme (N=641) doğrulayıcı faktör analizi yapmış ve faktör yapısını doğrulamışlardır. Beş alt faktör ve genel müzikal deneyim faktörünün güvenirlik değerleri iyi ile çok iyi arasında değişmiştir. Ayrıca, sosyoekonomik durum değişkenleri ile Gold-MSI faktörleri arasındaki ilişkiler yapısal eşitlik modeli kullanılarak gösterilmiştir. Analizler, gelir ve mesleki statü ile müzikal eğitim, algı becerileri ve müzikle duygusal başa çıkma arasında pozitif ilişkiler göstermiştir. Bu çalışmanın, Almanca konuşulan bölgelerde müzikal deneyim ve uzmanlık seviyelerinin ayrıntılı olarak incelenmesine katkıda bulunacağını belirtmişlerdir.

Baker ve diğerleri (2018), müzisyenliğin karmaşık yapısının ölçülmesiyle ilgili zorlukların müzik psikolojisi literatüründe büyük ilgi gördüğünü belirtmişlerdir. Çeşitli yapılar için çoklu ölçümlerin mevcut olduğunu, ancak bu ölçümlerin dikkatli bir şekilde tekrarlanması ve belgelenmesi ihtiyacının kritik öneme sahip olduğunu eklemişlerdir. Araştırmalarında, Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi'ni (Gold-MSI) bir müzik okulundan ve bir psikoloji bölümünden alınan 346 üniversite öğrencisi üzerinde tekrarlamışlardır. Gold-MSI'nin modellenmesine yönelik orijinal yaklaşım mümkün olduğunca yakından takip edilmiş ve sonuçlar genel olarak iyi bir şekilde tekrarlanmıştır. Ancak, örneklemin özellikleri, bazı maddelerin çarpıklığı ve iki faktörlü yapının kullanımı ile ilgili sorunlar kaydedilmiştir. Bu bulgular, müzisyenliğin ölçülmesi ve karmaşık psikolojik ve müzikal yapıların modellenmesiyle ilgili teorik kaygılarla birlikte tartışılmıştır.

Knyazeva ve Shokhman (2018), Goldsmiths Musical Sophistication Index'i (Gold-MSI) Rusçaya çevirmeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda, 107 katılımcı üzerinde yapılan çalışmada, Gold-MSI'nin Rusça uyarlamasının geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu saptamışlardır. Rusça konuşulan bölgelerde ölçeğin kullanılabileceğini belirtmişlerdir.

Lima ve diğerleri (2020), Goldsmiths Musical Sophistication Index'i (Gold-MSI) Portekizceye çevirmeyi amaçlamışlardır. İngiltere'den Portekizceye çevirdikleri Gold-MSI'ı 17-66 yaş aralığında 408 katılımcıya uygulamışlardır. Portekizce Gold-MSI'nin uygun psikometrik özelliklere sahip olduğunu, beş alt ölçek ve genel müzikal yetkinlik endeksi için iyi iç tutarlılık ve çok iyi test-tekrarlanabilirlik güvenilirliği gösterdiğini saptamışlardır. Ayrıca, Gold-MSI'daki bireysel farklılıklar ile sosyo-demografik faktörler, kişilik özellikleri ve müzik tercihleri arasındaki ilişkileri incelemişlerdir.

Sonuç olarak, Portekizce Gold-MSI'nın müzikal yetkinliğin incelenmesinde güvenilir ve geçerli bir araç sunduğunu belirtmişlerdir.

Degrave ve Dedonder (2018), Goldsmiths Musical Sophistication Index'i (Gold-MSI) Fransızcaya çevirmeyi amaçlamışlardır. Bu doğrultuda, ölçeği çevrimiçi olarak 795 kişiye uygulamışlar ve 750 kişinin verilerini analiz etmişlerdir. Ölçeğin Fransızca versiyonunun yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve doğrulayıcı faktör analizinin iyi bir yapı ölçeği olduğunu göstermiştir. Bulgular, Fransızca versiyonunun farklı müzikal yönleri ölçmek için güvenilir bir araç olduğunu desteklemiştir. Ayrıca, Fransızca çevirisinin, Fransızca konuşulan bölgelerde müzikal beceriler ve davranışlar hakkındaki araştırmalara katkıda bulunabileceğini önermişlerdir.

Lin ve diğerleri (2019), Goldsmiths Musical Sophistication Index'i (Gold-MSI) Çinceye çevirmeyi amaçlamışlardır. Tayvanlı bir örneklem üzerinde, Çince Gold-MSI öz değerlendirme ölçeğinin psikometrik özelliklerini 1065 katılımcıyla çevrimiçi yollarla değerlendirmişlerdir. Gold-MSI envanterinin orijinal faktör yapısının Çince konuşan örneklemle uyumlu olduğunu ve iyi güvenilirliğe sahip olduğunu bulmuşlardır. Melodik Hafıza Görevi ve Ritim Algısı Görevi de yeterli test-tekrar test güvenilirliğine sahip çıkmıştır. Ayrıca, Çince Gold-MSI envanteri ile Sekiz Çoklu Zekâ Anketi'nin Müzikal-Ritmik Zekâ alt ölçeği ve iki ek müzik testi arasındaki korelasyonlar, yakınsak ve ayırıcı geçerlilik için kanıt sağlamıştır. Sonuç olarak, Çince Gold-MSI'nın iyi psikometrik özelliklere sahip olduğunu belirtmişlerdir. Gold-MSI ölçeğinin yüzdelik normları ve bu çalışmanın müzik testleri, gelecekteki çalışmalarda kullanılmak üzere rapor edilebilecektir. Bu çalışma, müzik psikolojisinde kültürlerarası araştırmalara katkıda bulunarak, Çin ve Batı arasındaki müzikal yeteneklerdeki bireysel farklılıkların karşılaştırılmasını mümkün kılmaktadır.

Sadakata ve diğerleri (2022), Goldsmiths Musical Sophistication Index'i (Gold-MSI) Japoncaya çevirmeyi amaçlamışlardır. Ana dili Japonca olan 689 kişiye çevrimiçi olarak anket ulaştırmışlardır. Japonca uyarlamasının mükemmel iç tutarlılık ve test-tekrarlanabilirliğe sahip olduğunu saptamışlardır. Doğrulayıcı faktör analizi, Gold-MSI'nın orijinal çalışmasındaki iki faktörlü model yapısının makul bir şekilde korunduğunu göstermiştir.

Santangelo ve diğerleri (2023), Goldsmiths Musical Sophistication Index'i (Gold-MSI) İtalyancaya çevirmeyi amaçlamışlardır. İtalyan örnekleminde (N = 429) faktör

yapısı ve iç tutarlılık analizleri ile daha küçük bir örnekleme (N = 57) test-tekrar test güvenilirliği analizleri yapmışlardır. Sonuçlar, Gold-MSI-IT'nin orijinal versiyonunun iki faktörlü modelini doğrulamış ve aracın iyi iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirliğine sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca, müzikal sofistikasyonda cinsiyet farklılıkları bulunmuş ve sofistikasyonun yaşla değil, eğitimle ilişkili olduğu saptanmıştır.

Li ve diğerleri (2024), Goldsmiths Musical Sophistication Index'in (Gold-MSI) birçok Avrupa diline çevrildiğini ve Doğu Asya bölgesinde geleneksel Çince dilinde bir çeviri mevcut olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, Çin'in çeşitli bölgelerindeki yazı karakterleri ve dil kullanımındaki farklılıklar nedeniyle basitleştirilmiş Çince çevirisinin daha geniş bir kitleye ulaşacağını ifade etmişlerdir. Bu nedenle çalışmalarında, Gold-MSI'nin basitleştirilmiş Çince versiyonunu (Gold-MSI-SC) doğrulamayı ve anakara Çin örnekleminde (N = 64,555) sosyo-ekonomik durum (SES) ile Gold-MSI-SC faktörleri arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamışlardır. Gold-MSI-SC öz bildirim anketi, iki müzik dinleme testi ve Müzikal-Ritmik Zeka alt ölçeği (M-RI) demografik ve SES sorularıyla birlikte ana çalışmaya dahil edilmiştir. Gold-MSI-SC'nin tüm alt ölçekleri yüksek iç tutarlılık (Cronbachs' α = [.80-.91]) ve iyi test-tekrar test güvenilirliği (rtt = [.842-.935]) göstermiştir. Doğrulayıcı faktör analizi, orijinal iki faktörlü yapının tatmin edici bir uyumla tekrarlandığını ortaya koymuştur. Gold-MSI-SC ile müzik testleri ve M-RI arasındaki korelasyonlar güçlü yakınsak ve ayırıcı geçerlilik göstermiştir. Yapısal denklem modelleri yaş ile Gold-MSI faktörleri arasında negatif ilişkiler ortaya koyarken, SES tüm alt ölçeklerle pozitif korelasyon göstermiştir. Sonuç olarak, Gold-MSI-SC'nin basitleştirilmiş Çince'de çok boyutlu müzik davranışlarını değerlendirmede ve farklı kültürlerde müzikal gelişmişliğin ölçülebilirliğini desteklemede güvenilir bir araç olduğu gösterilmiştir.

2.2.2. Müzikal Sofistikasyonla İlişkisi Olan Faktörleri Belirlemeye Yönelik Araştırmalar

Greenberg ve diğerleri (2015), müzikal sofistikasyon ve kişilik rolünün ilişkilendirildiği az araştırma olduğunu belirtmişlerdir. Bu eksikliği gidermek için, daha önce yapılan bir araştırmanın verilerini kullanarak (N=7870), Big Five (Beş Büyük) kişilik boyutlarının 10 yönüne verilen puanların, kişinin kendi bildirdiği müzikal sofistikasyon ve iki davranışsal test (melodik hafıza ve ritim algısı)

performansını nasıl tahmin ettiğini incelemişlerdir. Kişiliğin, demografik değişkenleri ve müzisyenliği kontrol ettikten sonra bile müzikal sofistikasyonu tahmin ettiğini saptamışlardır. Estetiklere açıklık (Openness to Aesthetics) en iyi tahmin edici özellik olarak bulunmuştur. Ayrıca, madde kullanımı, çeşitli alt ölçekler ve davranışsal testler için müzikal sofistikasyonu tahmin etmiştir.

Schall ve diğerleri (2015), müzisyenler ile müzisyen olmayanların ritim hafıza görevindeki performansını karşılaştırmışlardır. Artan ve azalan dizi uzunluğuna sahip ritim hafıza görevi ile bireysel ritim hafıza kapasitesini ölçmüşlerdir. Sonuç olarak, müzisyenlerin ritim hafıza görevinde belirgin şekilde daha iyi performans sergilediğini ve ritim hafıza kapasitesinin yıllarca süren resmi müzik eğitiminden sonra üstün olduğunu saptamışlardır. Ayrıca, performansın, müzikal sofistikasyonu değerlendiren Gold-MSI anketinin beş boyutu ve yerleşik bir perde aralığı görevi ile pozitif korelasyon gösterdiğini bulmuşlardır.

Song ve diğerleri (2016), müziğin hem duyguları ifade ettiğini hem de duyguları tetiklediğini belirtmişlerdir, ancak bu iki olgu arasındaki farkın genellikle ihmal edildiğini vurgulamışlardır. Bu doğrultuda, batı popüler müziğinde algılanan ve tetiklenen duygular arasındaki farkı kategorik ve boyutsal duygu modelleri kullanarak incelemeyi ve bireysel dinleyici farklılıklarının duygu değerlendirmeleri üzerindeki etkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Toplam 80 müzik örneği kullanarak, katılımcılar bu örnekleri dinlemiş ve algılanan ve tetiklenen duyguları derecelendirmişlerdir. Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi (Gold-MSI) kullanılarak katılımcıların müzikal sofistikasyonları değerlendirilmiştir. Bulgular, müziğin algılanan duygu kalitesiyle benzer duyguları tetiklediğini göstermiştir. Ayrıca, yaş, cinsiyet ve Gold-MSI'dan üç faktörün (önem, duygu, müzik eğitimi) dinleyicilerin yanıtlarını ya da etiketlerle uyumunu öngörmediği saptanmıştır.

Taruffi ve diğerleri (2017), önceki araştırmaların empati, aleksitimi, kişilik özellikleri ve müzikal sofistikasyondaki bireysel farkların müzik tarafından algılanan duygularda rol oynayabileceğini öne sürdüğünü belirtmişlerdir. Çalışmalarında, katılımcıların bireysel özellikleri ile beş temel duyguyu (mutluluk, üzüntü, şefkat, korku ve öfke) tanıma yetenekleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. 120 kişinin katıldığı araştırmada, IRI (İnsanlar Arası Tepki İndeksi), TAS-20 (Toronto Aleksitimi Ölçeği), BFI (Büyük Beş Envanteri) ve Gold-MSI (Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi)

gibi ölçüm araçlarını kullanmışlardır. Sonuç olarak, aleksitiminin müzik tarafından iletilen duyguların algılanmasında zorluklarla ilişkili olduğunu saptamışlardır.

Dawson ve diğerleri (2017), müzikal deneyimlerin ve ana dilin işitsel işlemeyi etkilediğini ifade etmişlerdir. Araştırmalarında, ana dil fonolojisi ve müzikalitenin davranışsal ve subkortikal ses işleme üzerindeki etkilerini Fince konuşan bir popülasyonda ayırtırmayı ve müzik eğitiminden kaynaklanan gelişimin özgüllüğünü araştırmayı amaçlamışlardır. Fince konuşanların, ünlü ve ünsüz sürelerinin kelime anlamını belirlediği için süre ipuçlarına karşı hassas olduklarını belirtmişlerdir. Davranışsal ses ayırt etme görevleri, beyin sapı kayıtları ve müzikal sofistikasyon anketi ile yapılan analizlerde, Fin konuşmacılarda müzikal sofistikasyon ile hassas süre işleme arasında bir ilişki bulunamamıştır. Ancak, daha az müzikal deneyime sahip Fin konuşmacılara kıyasla gelişmiş bir perde ayrımı ve karmaşık görevlerde daha fazla süre modülasyonu göstermişlerdir.

Zhang ve Schubert (2019), müzisyenlerin genellikle müzikalite gibi tek bir bileşen üzerinden tanımlandığını ve son zamanlarda müzikal sofistikasyonun çoklu öğeler kullanarak daha kapsamlı bir yaklaşım sunduğunu belirtmişlerdir. Araştırmalarında, müzikal sofistikasyonu en iyi tahmin eden tek bir öğe ölçümünü belirlemeyi amaçlamışlardır. Ollen Müzikal Sofistikasyon İndeksi (OMSI) ve Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi (Gold-MSI) kullanmışlardır. OMSI'deki "Sizi en iyi hangi başlık tanımlar?" ögesinin, OMSI ve Gold-MSI puanlarını en iyi tahmin eden tek bir öğe olduğunu gözlemlemişlerdir. Bu öğe, üç müzikal kimlik kategorisi (NMI, MI, SMI) göstermiştir. Sonuçlar, müzisyen sıralama ögesinin müzikal sofistikasyonla ilişkisi ve üç MIC seviyesine mantıklı bir şekilde ayrılabilir olması nedeniyle kullanılmasını önermişlerdir.

Dahary ve diğerleri (2020), müziğe katılım ve müziğe verilen tepkilerde bireysel farklılıkların iyi belgelenmiş olmasına rağmen, empati ve sistemleştirme (E-S) özelliklerindeki farklılıkların ve bunların müzikal sofistikasyonla ilişkisinin pek bilinmediğini belirtmişlerdir. Araştırmalarında, müzikal ve genel (müziksel olmayan) E-S özellikleri arasındaki ilişkiyi ve müzikal sofistikasyon ve müzik eğitiminin müzik E-S özellikleri ile nasıl ilişkili olduğunu incelemeyi amaçlamışlardır. Toplam 81 katılımcıdan, müzikal sofistikasyon ve eğitim seviyelerini (örneğin, müzik yetenekleri, resmi eğitim ve müzikle ilgilenme) ve müzikal ve genel E-S özelliklerini değerlendiren anketler doldurmaları istenmiştir. Sonuç olarak, genel E-S özelliklerinin müzik E-S

özellikleri ile ilişkili olduğunu ve müzikal sofistikasyonun, özellikle resmi eğitimle sınırlı olmamak üzere, müzikal E-S özellikleri ile pozitif bir ilişki gösterdiğini bulmuşlardır. Ayrıca, çalınan enstrüman sayısı ve resmi eğitim yılları ile daha fazla müzik eğitiminin, E-S özelliklerinin daha fazla onaylanması ile ilişkili olduğunu saptamışlardır.

Zhang ve diğerleri (2020), müzik performansının görsel (prova yapma, nota okuma), işitsel (kulakla çalma, hafızadan çalma) ve yaratıcı (emprovizasyon) yönleri ile ilişkili 5 becerinin tanımlandığını ve araştırıldığını belirtmişlerdir. Ancak, bu performansın 5 yönü ile genel müzik yetisi arasındaki ilişkiyi araştıran az sayıda çalışma olduğunu ve psikometrik ölçüleri kullanan bir çalışma bulunmadığını vurgulamışlardır. Bu doğrultuda, Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi'ni (Gold-MSI) kullanarak bu ilişkiyi deneysel olarak incelemişlerdir. 'Nota Okuma' dışında tüm beceriler müzikal sofistikasyonla ilişkilendirilmiş ve 'Kulakla Çalma' becerisi en yüksek ilişkiye sahip bulunmuştur (%47.0 varyans). Daha ayrıntılı analizler, Batı sanat müziği uygulamalarına özgü nitelikleri ortaya koymuştur. Örneğin, 'Prova Yapma' becerisi Müzikal Eğitim, Duygusal Durum ve Şarkı Yetenekleri alt ölçekleri tarafından tahmin edilirken, 'Kulakla Çalma' Aktif Katılım ve Şarkı Yetenekleri alt ölçekleri tarafından, 'Emprovizasyon' ise Aktif Katılım alt ölçeği tarafından tahmin edilmiştir. Sadece 'Nota Okuma' anlamlı bulunmamıştır. Her becerinin mevcut müzik eğitim yöntemlerine etkileri tartışılmıştır.

Correia ve diğerleri (2022), müzik yeteneğinin objektif bir testinin çevrimiçi olarak uygulanabilirliğini araştırmışlardır. 754 katılımcıdan oluşan bir örnekleme, Melodi ve Ritim alt testlerini içeren Müzikal Kulak Testi'nin (MET) çevrimiçi sürümünü kullanmışlardır. Katılımcılar, standart ve karşılaştırma işitsel dizilerin aynı olup olmadığını belirlemiştir. Test oturumu ayrıca Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi (Gold-MSI), genel bilişsel yetenek testi ve demografik verileri içermiştir. Yaklaşık %20'si eksik yanıt veya tamamlamama nedeniyle dışlanmıştır. Son örneklem (N = 608) bulgularına göre: (1) MET'in iç tutarlılığı korunmuştur. (2) Yapı geçerliliği, Gold-MSI puanları ile güçlü ilişkilerle doğrulanmıştır. (3) Diğer ölçümlerle (örneğin, deneyime açıklık, bilişsel yetenek, zihinden dolaşımı) ilişkiler tahmin edildiği gibidir. (4) Müzik eğitimi almayan bireylerin performans seviyeleri benzerdi. (5) Müzikal sofistikasyon, Melodi alt testindeki performansı Ritim alt testine göre daha iyi tahmin

etmiştir. Sonuç olarak, MET'in çevrimiçi uygulamasının müzik yeteneğini ölçmek için güvenilir ve geçerli bir yöntem olduğunu kanıtlamışlardır.

O'Connell ve diğerleri (2022), groovy müzik dinlemenin keyifli bir deneyim olduğunu ve bu deneyimin birçok kültürde yaygın olduğunu belirtmişlerdir. Dinleyiciler, tanıdık ve zevk aldıkları şarkıların müzikal groove deneyimini tetikleme olasılığının daha yüksek olduğu konusunda hemfikirdir. Müziğin zevk veren ve dans ettiren etkileri her yerde bulunurken, müziğe yönelik duygusal hislerin ve bireysel müzik/dans deneyimlerinin müziği nasıl deneyimlediğimizle ilişkisi hakkında daha az bilgi bulunmaktadır. Bu nedenle, müzik ve dans sofistikasyonunun müzikal groove algısı ile nasıl ilişkilendiğini değerlendirmeyi amaçlamışlardır. 124 katılımcı, yüksek veya düşük-groove olarak kabul edilen 20 şarkıyı değerlendirmiş ve Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi, Goldsmiths Dans Sofistikasyon İndeksi, Beat and Meter Sensitivity Task ve Müzik Algılama Becerileri Profili'nin modifiye edilmiş kısa bir versiyonunu tamamlamışlardır. Sonuçlar, algısal yeteneklerin, müzik eğitiminin ve sosyal dansın, yüksek ve düşük-groove müzik arasındaki farklılık derecesini tahmin ettiğini göstermiştir. Genel olarak, bulgular dinleyicilerin bireysel deneyimlerinin ve yatkınlıklarının müzikal groove algılarını şekillendirebileceğini, ancak diğer nedensel yönlendirmelerin de mümkün olduğunu desteklemektedir.

Ai ve diğerleri (2022), yaşam boyunca müzikal etkinliklere katılmanın yaşla ilişkili bilişsel gerilemeye karşı koruyabileceğini ve beyinde yapısal ve işlevsel bağlantıları değiştirebileceğini belirtmişlerdir. Araştırmalarının büyük bir kısmını profesyonel müzisyenler üzerinde yapmışlar, ancak yaşlı yetişkinlerde müzik deneyimlerinin de benzer faydalar sağlayabileceğini hipotez etmişlerdir. Çalışmalarında, Goldsmiths Music Sophistication Index (Gold-MSI) kullanılarak genel müzik deneyiminin yaşlı yetişkinlerdeki işlevsel bağlantı ile ilişkilendirilip ilişkilendirilmediğini incelemişlerdir (yaş = 65.7 ± 4.4 , $n = 69$). Sonuç olarak, daha fazla müzik deneyimine sahip yaşlı yetişkinlerin, dorsal anterior insula ile precentral ve postcentral girus arasındaki işlevsel bağlantının daha fazla olduğunu ve ventral anterior insula ile çeşitli beyin bölgeleri arasında, insula ve prefrontal korteks arasında işlevsel bağlantının daha fazla olduğunu, ancak ventral anterior insula ile talamus arasındaki işlevsel bağlantının azaldığını saptamışlardır. Korelasyon analizleri, işlevsel bağlantı farkları ile müzik deneyimi arasındaki ilişkiyi sürdürmek için şarkı söyleme yeteneği alt ölçeğinin kilit rol oynadığını göstermiştir. Genel olarak, bulgular müzik deneyiminin yaşlı

yetişkinlerde işlevsel beyin yeniden yapılanması ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

Cara ve diğerleri (2022), üniversite ortamında yaşam kalitesi ve ruh sağlığının tartışılan konular olduğunu ve Şili'deki kamu politikasının, üniversiteye başlayan ve akademik risk altında olabilecek öğrencilerin izlenmesi ihtiyacını ortaya koyduğunu belirtmişlerdir. Bu geçiş süreçlerinin, öğrencilerin yaşam kalitesini artırmak için yönlendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Çalışmalarında, müzikal sofistikasyon, iyi olma hali ve müzik öğretmeni olmak için eğitim alan birinci sınıf öğrencilerinin (n = 25) performansı arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Ollen Müzikal Gelişmişlik anketi ve PERMA-profiler'in İspanyolca versiyonu kullanılmış, ayrıca yedi görüşme yapılmıştır. Sonuçlar, müzikal sofistikasyon ile olumsuz duygular (kaygı ve öfke) ve yalnızlık arasında negatif bir korelasyon olduğunu göstermiştir. Bu durumun, daha az tutarlı akademik performans ve motivasyonda azalma olarak yansıdığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin önceki müzik deneyimlerinin, müzik öğretmeni adaylarının eğitimsel geçiş sürecini ve iyi olma halini anlamak ve desteklemek için çok önemli olduğu sonucuna varmışlardır.

Rimmele ve diğerleri (2022), müzik eğitiminin işitsel-motor korteks bağlantısını artırdığını ve bunun müzik ve konuşma algısını kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Araştırmalarında, müzikal sofistikasyon (Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi, Gold-MSI) ile müzik ve konuşma algısının, işitsel-motor korteks bağlantı gücünün dolaylı bir ölçüsü olan spontan konuşma ile konuşma senkronizasyon davranışı arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Katılımcıların (n=196) bir spontan konuşma-speech senkronizasyon testi (SSS-test) sonuçlarının müzikal sofistikasyonlarına dayalı olarak tahmin edilip edilemeyeceğini test etmişlerdir. Katılımcılar, SSS-testine göre yüksek (HIGHS) veya düşük (LOWs) senkronizörler olarak sınıflandırılmıştır. HIGHS, Gold-MSI alt ölçeklerinin tamamında (Genel Puan, Aktif Katılım, Müzik Algısı, Müzik Eğitimi, Şarkı Söyleme Becerileri) daha yüksek puan almıştır. Almanca konuşulan bir örnekle karşılaştırıldığında, HIGHS daha yüksek, LOWs daha düşük puan almıştır. İngilizce konuşulan genel nüfusla karşılaştırıldığında, örnek genel olarak daha düşük puan almış ve LOWs'ın puanları normal dağılımdan önemli ölçüde farklılaşmıştır. HIGHS, LOWs'a kıyasla daha sık müzik eğitimi aldıklarını bildirmiştir, ancak eğitim enstrümanlarının dağılımı gruplar arasında değişmemiştir. Özellikle Müzik Algısı ve Müzik Eğitimi alt ölçeklerinin konuşma-speech senkronizasyon

davranışını tahmin etmeye olanak tanıdığını belirtmişlerdir. Eğitim her iki grupta da ses-motor senkronizasyonu tahmin ederken, algılama sadece HIGHS'da tahmin etmiştir. Bulgular, konuşma işitsel-motor korteks bağlantı gücünün, müzikal sofistikasyonun eğitim ve algısal yönlerinden tahmin edilebileceğini ve konuşma ile müzik algısında paylaşılan mekanizmaların olduğunu göstermiştir.

Correia ve diğerleri (2023), müzik eğitimi almayan 190 katılımcının müzikal yeteneklerini değerlendirmek amacıyla Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi'ni kullanmışlardır. Katılımcıların müzikal yetenekleri, kişilik özellikleri, bilişsel yetenekleri ve Müzikal Kulak Testi (MET) sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar, MET puanlarının kişilik özellikleriyle ilişkili olmadığını, ancak gayri resmi müzik deneyimi ve bilişsel yeteneklerle pozitif bir ilişki içinde olduğunu göstermiştir. Özellikle, müzikle ilgili deneyimler Melodi yeteneklerini daha iyi tahmin etmektedir. Bu çalışma, müzikal sofistikasyonun, müzik eğitimi almayan bireylerde dahi ölçülebileceğini ve müzik pratiği ve yatkınlıkların önemini vurgulamaktadır.

Guedes ve diğerleri (2023), müziğin insan duygulanımını, bilişini ve davranışını etkileyen evrensel bir uyarıcı olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmalarında, müziği gıda seçimi, alımı ve tat algısı ile ilişkilendirmişlerdir. Temel tat karşılıkları (tatlılık, acılık, tuzluluk, ekşilik), duygular (sevinç, öfke, üzüntü, korku, şaşkınlık), tanıdıklık, valans ve uyarılma dahil olmak üzere 100 enstrümantal müzik uyarıcısı için öznel normları sunmuşlardır. Bu uyarıcı seti, 329 birey tarafından çevrimiçi ve laboratuvarında değerlendirilmiştir. Katılımcılar, Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi'ne (Gold-MSI) ait öz bildirim ölçeklerine ve duygusal durum ve tat tercihleri ile ilgili sorulara yanıt vermişlerdir. Sonuçlar, tat karşılıkları ve duygusal boyutlar arasında anlamlı korelasyonlar olduğunu göstermiştir (örneğin, tatlılık puanları ve hoş duygular arasında). Cinsiyet, yaş, müzikal sofistikasyon ve tat tercihleri, uyarıcı değerlendirmeleri ile sınırlı, küçük ila orta büyüklükte ilişkiler sergilemiştir. Bu sonuçlar, Tat ve Duygu Müzik Veritabanı'nın, tat algısı ve diğer duygusal, bilişsel ve davranışsal alanlarda müzik uyarıcıları ile ilgili araştırma ve müdahale için geçerli bir kaynak olduğunu göstermektedir.

Strauss ve diğerleri (2023), müzik yeteneğini 10 dakika veya daha kısa sürede değerlendirebilen geniş bir müzik algısı becerilerini ölçen bir test bataryası geliştirmişlerdir. Çalışma 1'de, 280 katılımcıdan elde edilen verilere dayanarak Profil of Music Perception Skills (PROMS) testinin dört çok kısa versiyonu türetilmiş ve bu

versiyonların özellikleri incelenmiştir. Çalışma 2’de (N = 109), Micro-PROMS ile tam uzunluktaki PROMS karşılaştırılmış ve yeterli bir korelasyon ($r = .72$) bulunmuştur. Çalışma 3’te (N = 198), güvenilirlik, uyumluluk, ayırt edici ve kriter geçerliliği incelenmiştir. Sonuçlar, yeterli iç tutarlılık ($\omega = .73$) ve test-tekrar test güvenilirliğini ($ICC = .83$) göstermiştir. Micro-PROMS’un konvergent geçerliliği (MET ile $r = .59$, $p < .01$) ve kısa süreli ve çalışma belleği ile ayırt edici geçerliliği ($r \lesssim .20$) desteklenmiştir. Kriter geçerliliği, müzik yetenek göstergeleri ($r = .37$, $ps < .01$) ve Gold-MSI Genel Müzikal Sofistikasyon ile anlamlı korelasyonları ($r = .51$, $p < .01$) içermiştir. Sonuç olarak, bu bataryanın kısa, psikometrik özellikleri iyi ve çevrimiçi uygulamaya uygun olması nedeniyle mevcut araçlardaki boşluğu doldurduğunu ifade etmişlerdir.

3. YÖNTEM

Bu kısımda, çalışmanın modeli, çalışmanın evren ve örneklem grubu, veri toplama araçları ve verileri analiz etmek amacıyla kullanılan yöntemlere ilişkin bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Türkiye’de müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri ile müzikal sofistikasyon seviyeleri arasında ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırma ilişkisel tarama modeline göre tasarlanmıştır. İlişkisel tarama modelleri Karasar’a (2017) göre, birden çok sayıdaki değişken arasındaki değişimleri ve bunların derecesini belirlemeyi amaçlayan, Büyüköztürk ve diğerlerine (2018) göre ise, birden fazla değişken arasındaki ilişkinin hiçbir şekilde değişkenlere etki edilmeden incelediği araştırma yöntemidir. Bu çalışmada, ayrıca, katılımcıların, müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri bazı demografik değişkenlere göre de karşılaştırılmaları da amaçlandığından, ilişkisel tarama modelinin bu araştırma için uygun olduğu anlaşılmaktadır. İlişkisel çözümlemede iki türlü düzenleme yapılabilir. Bunlardan birincisi, değişkenler arasında sıfır ile bir arasında değişen ilişki katsayısını veren r ve R gibi korelasyon; ikincisi ise F , t ve X^2 gibi belli değişkenlere göre oluşturulan gruplar/dağılımlar arası karşılaştırma ile belirlenmeye çalışılan ilişki düzenlemeleridir (Karasar, 2017).

Araştırmanın aşamalarından biri uluslararası alinyazında geçerlilik ve güvenilirliği alınmış bir envanteri Türkçeye çeviri ve uyarlama çalışmalarını içermektedir. Bu çalışma kapsamında, çeviri ve uyarlama çalışmaları, Uluslararası Test Komisyonu (ITC) Testlerin Çevrilmesi ve Uyarlanması Kılavuzu (International Test Commission, 2017)’nda yer alan yönergeler dikkate alınarak yapılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evren grubunu (asıl çalışma grubunu) Türkiye’deki 18 yaş ve üstü yetişkin katılımcılar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise %95 güven aralığı

ve %5 hata payı kullanılarak 384 olarak belirlenmiştir. Evren büyüklüğünün 1.000.000 ve üstü olduğu durumda, %95 güven aralığı ve %5 hata payı ile örneklem 385 olarak sabitlenmektedir (Balcı, 2020). Örneklem grubunun genişliğinin, hesaplanması sonrasında, evren grubunun %95,0 güvenirlilik sınırları dâhilinde %5,0'lık hata payı gözetilerek minimum 385 olması gerektiği bulunmuştur. Örneklem hesaplamalarında aşağıda verilen formül kullanılmıştır.

$$n = \frac{\frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \cdot \frac{t^2(PQ)}{d^2}} = 384,74 \cong 385$$

N= Evren Büyüklüğü (1.000.000 ve üstü)

n= Örneklem boyutu

d= Hoşgörü seviyesi (.05)

t= Güven seviyesinin tablo ölçütü (t₀₁=2,58)

PQ= (.50).(50)=.25 en yüksek örneklem boyutu için örneklem yüzde değeri (Balcı, 2020).

Buna uygun olarak, 385 katılımcı en az örneklem sayısı olarak esas alınmış ve çalışma grubunun bu sayıdan az olmaması sağlanmıştır. Temel çalışmada yer alan katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri

Değişken	Grup	n	%
Cinsiyet	Kadın	875	68,5
	Erkek	403	31,5
	Toplam	1278	100,0

Tablo 1’e göre, ana örnekleme oluşturan katılımcıların %68,5’i kadındır.

Tablo 2. Katılımcıların Yaşa Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri

Değişken	Grup	n	%
Yaş	18-25 (1)	212	16,6
	26-35 (2)	426	33,3
	36-45 (3)	371	29,0
	46-55 (4)	179	14,0
	56 ve üstü (5)	90	7,0
	Toplam	1278	100,0

Tablo 2’ye göre, katılımcıların yaşı 18 ile 65 arasında değişmekte olup ortalama yaş $36,82 \pm 11,27$ olarak hesaplanmıştır. Çalışma grubunu en fazla %33,3 ile 26-35 yaşındakiler, en az ise %7,0 ile 56 yaş ve üstündekiler oluşturmaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri

Değişken	Grup	n	%
Eğitim	İlk/Ortaokul (1)	17	1,3
	Lise (2)	94	7,4
	Önlisans (3)	53	4,1
	Lisans (4)	703	55,0
	Lisansüstü (5)	411	32,2
Toplam		1278	100,0

Tablo 3’e göre, katılımcıların %55’i lisans programı, %1,3’ü ilköğretim/ortaokul mezunudur.

Tablo 4. Katılımcıların Mesleğe Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri

Değişken	Grup	n	%
Meslek	Akademisyen (1)	57	4,5
	Avukat (2)	23	1,8
	Çalışmıyor (Ev H., Emekli vb) (3)	56	4,4
	Finans (4)	39	3,1
	Mühendis (5)	72	5,6
	Öğrenci (6)	122	9,5
	Öğretmen (7)	513	40,1
	Sağlık S. (8)	44	3,4
	Sanatçı (9)	90	7,0
	Diğer (10)	262	20,5
Toplam		1278	100,0

Tablo 4’e göre, en büyük meslek grubunu %40,1 ile öğretmenler, en küçük meslek grubunu ise %1,8 ile avukat olan katılımcılar oluşturmaktadır.

Tablo 5. Katılımcıların SES’e Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri

Değişken	Grup	n	%
SES	A	359	28,1
	B	547	42,8
	C1	104	8,1
	C2	237	18,5
	D & E	31	2,4
Toplam		1278	100,0

Tablo 5’te, çalışmaya katılanların sosyo-ekonomik statülerine bakıldığında en büyük grubu %42,8 ile B grubunda olanlar ve en küçük grubu %2,4 ile D ve E statüsünde olanların oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Doğduğu Bölgeye Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri

Değişken	Grup	n	%
Doğduğu Bölge	Akdeniz B. (1)	99	7,7
	Doğu A. B. (2)	100	7,8
	Ege B. (3)	103	8,1
	Güney A. B. (4)	68	5,3
	İç Anadolu B. (5)	186	14,6
	Karadeniz B. (6)	210	16,4
	Marmara B. (7)	502	39,3
	Yurt Dışı (8)	10	0,8
	Toplam	1278	100,0

Tablo 6’da, katılımcıların doğdukları bölgeye göre dağılımları incelendiğinde en büyük grubun %39,3 ile Marmara Bölgesinde doğanlar ve en küçük grubun %0,8 ile yurt dışında doğanlardan meydana geldiği görülmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Yaşadığı Bölgeye Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri

Değişken	Grup	n	%
Yaşadığı Bölge	Akdeniz B. (1)	46	3,6
	Doğu A. B. (2)	64	5,0
	Ege B. (3)	125	9,8
	Güney A. B. (4)	24	1,9
	İç Anadolu B. (5)	131	10,3
	Karadeniz B. (6)	136	10,6
	Marmara B. (7)	752	58,8
	Toplam	1278	100,0

Tablo 7’ye göre, katılımcıların %58,8’i Marmara Bölgesinde ve %1,9’u Güney Anadolu Bölgesinde yaşamaktadır.

Tablo 8. Katılımcıların Müzikle Olan İlişkilerine Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri

Değişken	Grup	n	%
Müzikle İlişki	Amatör (1)	674	52,7
	Profesyonel (2)	307	24,0
	Diğer (3)	297	23,2
	Toplam	1278	100,0

Tablo 8’e göre, katılımcıların büyük bir bölümü, %52,7 ile müzikle amatör bir şekilde ilişkisi olduğunu belirtirken %24,0’ü ise profesyonelce bir ilişkisi olduğunu söylemektedir.

Tablo 9. Katılımcıların Müzik Aleti Çalmalarına Göre Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri

Değişken	Grup	n	%
Bir müzik aleti çalma	Evet	815	63,8
	Hayır	463	36,2
Toplam		1278	100,0

Tablo 9’a göre, katılımcıların %63,8’i bir/birden fazla müzik aleti çaldığını belirtmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında birbirini tamamlayan üç farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar; çalışma grubunun sosyo-demografik özellikleri ve sosyo-ekonomik statülerinin belirlenebilmesi için araştırmacı tarafından hazırlanan ‘Kişisel Bilgi Formu’, Türkiye’de müzik yeteneğinin nasıl algılandığını belirlemek üzere araştırmacı tarafından hazırlanan ‘Müzik Yeteneği Algısı Anketi’ ve son olarak bu araştırma kapsamında geçerlik ve güvenirliği yapılan Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon Öz-Bildirim Envanteri (Gold-MSI-TR)’dir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada, araştırma grubunun bazı demografik özelliklerinin ve sosyo-ekonomik statülerinin öğrenilebilmesi amacıyla araştırmacı tarafından ‘Kişisel Bilgi Formu’ hazırlanmıştır. 10 sorudan oluşan formda; yaş, cinsiyet, doğduğu bölge, yaşadığı bölge, eğitim seviyesi, mesleki statü, meslek, varsa en iyi çalınan müzik aleti ve müzik ile olan ilişkilerinin ne olduğuna dair sorular yer almaktadır.

Bireylerin, sosyo-ekonomik statü sınıflandırmalarının yapılabilmesi için, Türkiye Araştırmacılar Derneği (TÜAD) tarafından 2012 yılında güncellenen “Sosyo-Ekonomik Statü Ölçeği (SES)” kullanılmıştır.

Türkiye Araştırmacılar Derneği, Reklamverenler Derneği, Reklamcılar Derneği ortak çalışmasıyla, Türkiye’deki tüketici analizleri ve hedef kitle yaklaşımına dair tek bir referansın baz alınabilmesi için 2006 yılında SES çalışmasını gerçekleştirmişlerdir.

Çalışma, 2012 yılında değişen ihtiyaçlar doğrultusunda yeni bir örnekleme uygulanarak güncellenmiştir. Ölçekte, asıl gelir getiren bireyler, eğitim ve meslekleri göz önünde bulundurularak gruplandırılmaktadır. Buna göre bireyler dokuz kategoride tanımlanan eğitim durumu ile üç kategori ve yirmi üç alt kategoride tanımlanan mesleki statü ve mesleğine göre A, B, C1, C2, D ve E olmak üzere altı sosyo-ekonomik statü grubuna ayrılmaktadır (Türkiye Araştırmacılar Derneği, 2023). Ölçeğe EK 4'te yer verilmiştir.

Sosyo-ekonomik statü grupları:

A sosyo-ekonomik statü grubu: Çoğunun üniversite mezunu, yaklaşık yarısı, avukat, doktor, mühendis gibi ücretli çalışan nitelikli uzman, %10'na yakın 20'den fazla çalışanı olan beyaz yakalı ve ¼'ü işyeri sahibi kişilerden oluşmaktadır.

B sosyo-ekonomik statü grubu: Üniversite/lisansüstü oranı %60'larda, %35 civarında önlisans veya lise mezunu, %60'ı memur, teknik profesyonel, uzman (yönetici olmayan) ve %15'i işyeri sahibi (1-5 çalışanı olan) kişilerden oluşmaktadır.

C1 sosyo-ekonomik statü grubu, %60'ı lise mezunu (bu grubun %20'si meslek lisesi mezunu), %10'u önlisans ve üstü eğitilmiş, %40'ı esnaf veya dükkân sahibi, %30'u kalifiye işçi (lise eğitilmiş), %15'i memur veya teknik eleman, ve %15'e yakını emeklilerden oluşmaktadır.

C2 sosyo-ekonomik statü grubu: %20'ye yakını lise mezunu olup, %80'i ortaokul ve daha düşük eğitim seviyesindedir; bu grubun çoğunluğu ilkokul mezunudur. %60'ı düzenli çalışan işçilerden, %10'u seyyar olarak çalışanlardan, %20'si ise emekli ve çalışmayan kişilerden oluşmaktadır.

D sosyo-ekonomik statü grubu: %70'inden fazlası ilkokul mezunu veya ilkokul terk, geri kalanı ortaokul mezunudur. Bu grubun %30'u emekli ve çalışmayan bireylerden, %20'den fazlası parça başı çalışan işçilerden, %30'u küçük çaplı çiftçilerden ve %10'a yakını ev kadınlarından oluşmaktadır.

E sosyo-ekonomik statü grubu: %95'i ilkokul mezunu veya ilkokul terk olup, %30'a yakını işsiz ve çoğunluğu yardımla geçinmektedir. Grubun %40'ı emekli ve çalışmayan bireylerden, %30'u ise emekli olup işçi olarak çalışan kişilerden oluşmaktadır.

Bu araştırmada, SES ölçeğiyle uyumlu olması için, kişisel bilgi formundan katılımcıların eğitim, mesleki statü ve meslek bilgileri kullanılarak sınıflandırmaları yapılmıştır.

3.3.2. Müzik Yeteneği Algısı Anketi

Araştırmanın amaçlarından biri Türkiye’de müzik yeteneğinin nasıl algısının belirlenebilmesidir. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye’de müzik yeteneği algısının belirlenebilmesi için araştırmacı tarafından bir soruluk anket oluşturulmuştur. Anket; ‘Müzik yeteneği’ sorusundan oluşmaktadır. Katılımcılara, “Müzik yeteneği size ne anlam ifade etmektedir? Kısaca cümleyi tamamlayınız.” şeklinde bilgilendirme yapılmıştır.

3.3.3. Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI)

Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI), çeşitli müzikal davranışlarla ilgili genel müzikal sofistikasyonu, beş alt ölçekle birlikte değerlendirmeyi sağlayan bir öz-bildirim envanteridir. Envanter, küçük patolojik gruplara (örneğin, ‘amusi’ler) ve uzmanlara (örneğin, profesyonel müzisyenler) daha az önem verirken, genel nüfustaki geniş bireysel farklılıkları ölçmek üzere tasarlanmıştır (Müllensiefen vd., 2014).

Müllensiefen ve diğerleri (2014) envanter maddelerini, mevcut çalışmalardan seçme ve değerlendirme süreciyle 153 ifadeden geliştirmişlerdir. Son olarak 38 maddeden oluşan envanterin, 31 maddesi 1’den (tamamen katılmıyorum) 7’ye (tamamen katılıyorum) kadar 7’li Likert tipi kullanılarak, ifadeler (örneğin, “Boş zamanlarımla çoğunu müzikle ilgili etkinlikler yaparak geçiririm”) katılma seviyelerini belirtmeleri gereken maddelerden oluşmaktadır. Geriye kalan 7 maddesi ise, çeşitli müzik aktivitelerinin sıklığını veya kapsamını soran her biri 7’li Likert tipine uyacak şekilde, yedi yanıt alternatifini içeren sıralı yanıt ifadelerinden oluşmaktadır (örneğin, “Son bir yılda 0 / 1 / 2 / 3 / 4-6 / 7-10 / 11 veya daha fazla canlı müzik etkinliğine seyirci olarak katıldım.”).

Gold-MSI, ayrı ayrı değerlendirilebilecek şekilde beş farklı alt ölçeğe ayrılmıştır: *Müziğe Aktif Katılım*, *Algısal Yetenekler*, *Müzik Eğitim*, *şarkı Söyleme Yeteneği* ve *Duygular*. *Müziğe Aktif Katılım* ve *Algısal Yetenekler*, her biri dokuz maddeden; *Müzik Eğitimi* ve *şarkı Söyleme Yeteneği* her biri yedi maddeden; *Duygular* ise altı maddeden

oluşmaktadır. *Genel Müzikal Sofistikasyon* düzeyi ise toplam 38 maddeden 18'ine dayanarak belirlenmektedir. Gold-MSI böylece, müzikle ilgili davranışların farklı yönlerini kapsayan çok boyutlu bir araç olarak ya da müzikal sofistikasyonu daha genel değerlendiren tek boyutlu bir araç olarak kullanılabilir.

Katılımcıların bireysel puanları şu şekilde hesaplanmaktadır: Likert tipi maddeler için katılımcılar, Likert maddelerin seviyesine ilişkin puan almaktadır, olumsuz 9 maddede ise seviyeler terse çevrilerek kodlanmaktadır; her biri yedi cevap olasılığı olan 7 soruda ise her cevap 1'den 7'ye kadar yeniden kodlanmaktadır. Genel müzikal sofistikasyon puanı ise 18 soruyla hesaplanmaktadır.

Envanter çoğunlukla İngilizce konuşan çok sayıda katılımcı tarafından (N=147.633) doğrulanmış ve beş alt ölçeğin her biri ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* için iyi bir iç güvenirliği ve yüksek test-tekrar test güvenirliği göstermiştir. Beş alt ölçek ve genel müzikal sofistikasyonu ölçmesiyle 5+1 iki faktörlü bir yapı göstermiştir. Gold-MSI öz-bildirim envanterinin tüm alt ölçekleri iyi ile çok iyi iç tutarlılığa (Cronbach's $\alpha = .791-.926$) ve test-tekrar test güvenirliğine ($rtt = .857 - .972$) sahiptir.

Özellikle çok sayıda katılımcıyla dikkat çeken Gold-MSI, 2014 yılından bu yana yaygın olarak kullanılmaktadır ve Almanca (Schaal vd., 2014), Fransızca (Degraeve & Dedonder, 2018), Rusça (Knyazeva & Shokhman, 2018), Çince (Lin vd., 2019), Portekizce (Lima vd., 2020), Danca (Møller vd., 2021), Japonca (Sadakata vd., 2022) ve İtalyanca (Santangelo vd., 2023) gibi çeşitli dillere çevrilmiştir.

3.3.3.1. Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) Öz-Bildirim Envanteri'ni Türkçeye Çeviri ve Uyarlama Çalışmaları

Gold-MSI'yı İngilizceden Türkçeye çeviri ve uyarlama çalışmalarında, Uluslararası Test Komisyonu (ITC) tarafından hazırlanan Testlerin Çevrilmesi ve Uyarlanması Kılavuzu (International Test Commission, 2017)'dan yararlanılmıştır.

Kuruluşu 1976'lara dayanan ITC, psikolojide kullanılan testlerin (ölçme araçlarının) uygun bir şekilde geliştirilmesi, değerlendirilmesi ve kullanılması için evrensel standartlar oluşturmak ve bu standartların evrensel kullanımına teşvik etmeyi amaçlayan bir kuruluştur.

ITC, ilk olarak 1992 yılında, testlerin ve psikolojik araçların çevrilmesi ve uyarlanması ve dil ve/veya kültür grupları arasında puan denkliğinin sağlanması için kılavuzlar

hazırlamak üzere bir proje başlatarak bu konuda çalışmalar yapmıştır (International Test Commission, 2005). Bu çalışmalar doğrultusunda oluşan ‘Testlerin Çevrilmesi ve Uyarlanması Kılavuzu’nun ilk baskısı 2005 yılında, ardından uygulamalardaki gelişmeler doğrultusunda 2017 yılında yeniden güncellenerek ikinci baskısı yayınlanmıştır. Kılavuzun ikinci baskısında yer alan yönergeler incelendiğinde, test çeviri ve uyarlama sürecine ilişkin 6 bölüm (ön koşullar, test geliştirme, doğrulama, uygulama, puanlama/yorumlama ve belgelendirme) olduğu ve 6 bölümün içerisinde çeviri ve uyarlama çalışmalarına yönelik toplam 18 yönerge yer aldığı görülmektedir. Yönergelere yönelik ayrıntılara aşağıda yer verilmiştir:

1. Ön koşul yönergeleri: Testi uyarlayanların gerekli izinleri almasını, değerlendirilen yapıların kültürel gruplar arasında anlamlı olmasını sağlamasını, dilsel ve kültürel farklılıkların neden olduğu test yanlılığına karşı koruma sağlamasını belirtir.
2. Test geliştirme yönergeleri: Uygun profesyonellerden oluşan bir ekibin çeviri ve uyarlama sürecine dahil olmasını belirtir. Bu ekip dilsel, kültürel ve psikolojik farklılıkları dikkate almalı; uygun çeviri ve deseni kullanmalı; test talimatlarını, maddeleri, formatları, puanlamayı, test kurallarını vb. her iki dilde de uygun şekilde benzer şekilde oluşturmalı; madde analizi, güvenilirlik ve geçerliği kolaylaştırmak için pilot veriler toplamalı ve böylece gerekirse ayarlamalar yapabilmelidir.
3. Doğrulama yönergeleri: Örneklem seçimi ve istatistiksel kanıtlar da dahil olmak farklı dil formlarından elde edilen puan ölçeklerini karşılaştırırken uygun desenin ve veri çözümleme süreçlerinin kullanılması gerektiğini belirtir.
4. Uygulama yönergeleri: Ekibin uygulama talimatları, materyaller veya test koşullarında dil veya kültürle ilgili her türlü müdahaleyi ortadan kaldırmasını veya en aza indirmesini belirtir.
5. Puanlama ve yorumlama yönergeleri: Test uyarlayıcılarının yanıtları karşılaştırırken kültürler arasındaki farklılıkları uygun şekilde dikkate alması gerektiğini ve kitleler arasındaki puanların karşılaştırılması gerektiğini belirtir.
6. Belgelendirme yönergeleri: Ekibin değişikliklerin kayıtlarını ve değişiklikleri destekleyen kanıtların yanı sıra testin uygulanması, puanlanması ve yorumlanması için gereken materyalleri kullanacak kişiler için erişilebilir hale getirmesini belirtir.

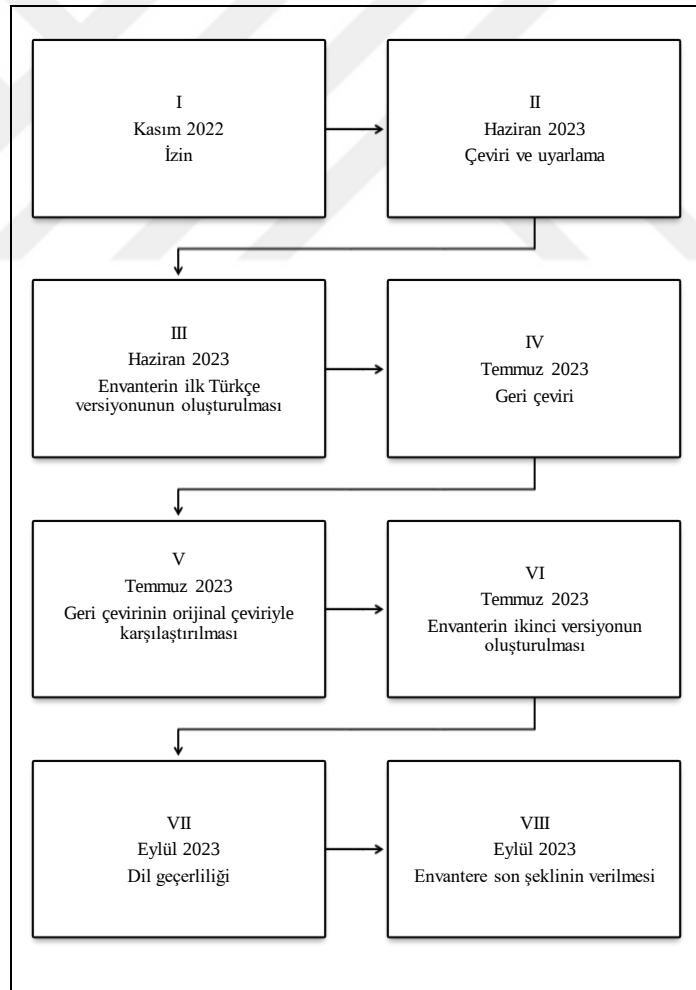
Bu kılavuzla birlikte kültürel açıdan daha iyi değerlendirmelerin yapılabilmesi için Türkçe literatürdeki çeviri ve uyarlama çalışmalarına yönelik kaynaklar (Koçak vd.,

2022; Erkuş & Selvi, 2021; Seçer, 2018) ve uluslararası literatürdeki kültürlerarası araştırmalara yönelik alışmalar (Hambleton vd., 2005; Matsumoto, & van de Vijver, 2011; Iliescu, 2017; Tran vd., 2017; Fraenkel vd., 2023) incelenmiş ve tavsiyeler de dikkate alınarak eviri ve uyarlama çalışmaları nitel ve nicel analizler kullanılarak yapılmıştır.

Lin ve diğerkleri (2019)'nin eviri ve uyarlama sürecinde benimsedikleri amaçla aynı doğrultuda, bu araştırma kapsamında da eviri ve uyarlama sürecinde; kültürel farklılıkları göz önünde bulundurarak, temel teorik yapı ve semantik anlam açısından orijinal ve eviri versiyonların karşılaştırılabilirliğini sağlamak amaçlanmıştır.

Goldsmiths Musical Sophistication Index'ini Türkçeye eviri ve uyarlama çalışmaları 8 aşamadan oluşmaktadır (şekil 1).

şekil 1. Gold-MSI'ı İngilizceden Türkçeye eviri ve Uyarlama Aşamaları

şekil 1'de verilen Goldsmiths Musical Sophistication Index'ini Türkçeye eviri ve uyarlama çalışmalarına ait aşamaların açıklamaları aşağıda sunulmuştur.

Aşama I – İzin

Çeviri ve uyarlama çalışması, envanteri geliştiren kişiden izin alınmasıyla başlamıştır. İzin alma süreci, etik standartlara uygunluğu sağlamak ve fikri mülkiyet haklarına saygı göstermek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Envanterin geliştiricisi ile e-posta yoluyla iletişim kurulmuş, araştırmanın amacı ve kullanım planı paylaşılmış ve izin alınmıştır (Ek 1).

Aşama II – Çeviri ve uyarlama

Orijinal dili İngilizce olan Gold-MSI, çeviri sürecindeki dilbilgisel hataların, anlam kaymalarının ve çeviri tutarlılığının daha iyi tespit edilmesi açısından dört çevirmen tarafından bağımsız olarak Türkçeye çevrilmiştir. Gold-MSI genel nüfusu hedeflediğinden, envanterde teknik ve uzman bilgisi gerektirecek ifadelerden kaçınılması gerekmiştir. Bu sebeple, müzik eğitimi almamış çevirmenlerin seçilmesine dikkat edilmiştir. Çevirmenlerden üçü, İngiliz dili ve edebiyatı ve İngilizce öğretmenliği lisans bölümlerinden mezun, üniversitelerin yabancı diller yüksekokulunda görev yapan öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Çevirmenlerden biri ise, İngilizce ve Türkçe ana dil yetkinliğine sahiptir.

Aşama III – Envanterin ilk Türkçe versiyonun oluşturulması

Envanterin ilk Türkçe versiyonu, dört bağımsız çevirinin anonim olarak incelenmesiyle oluşturulmuştur. Bu aşamada amaç, İngilizce versiyonundaki anlamın Türkçe diline ne derece doğru bir şekilde aktarıldığının değerlendirilmesi ve en uygun çevirinin seçilmesidir. Bu doğrultuda, çevirilerden hedeflenen dile uygun ifadenin seçilebilmesi için aşağıdaki maddeler dikkate alınmıştır:

- Dilbilgisi ve anlatım: Çevirinin, dilbilgisi kurallarına uygun ve akıcı bir anlatıma sahip olup olmadığının incelenmesi.
- Anlamın korunması: Envanterin orijinal dilinde ifade edilen anlamın, çeviride de doğru bir şekilde aktarılabilmesinin tespit edilmesi.
- Kültürel uyum: Çevirinin hedef kültürün değerlerine ve normlarına uyumlu olup olmadığının incelenmesi.
- Envanter uyumu: Çevirinin orijinal ölçeğin genel yapısına ve tonuna uyumlu olup olmadığı açısından incelenmesi.

Bu maddeler dışında ifadelerin aynı olduğu çeviriler önceliğe alınmıştır. İfadeler farklı ama anlamın aynı olduğu durumlarda ise, dilsel kalite açısından en iyi çeviri seçilmiştir. Anlamsal tutarsızlıkların olması durumunda da ifadeler orijinal İngilizce versiyonuyla karşılaştırılmış ve en doğru olabilecek çeviri seçilmiştir.

Maddelerin çevirilere göre seçimi tamamlandıktan sonra Türkçe maddelerin anlaşılabilirliğini, dilbilgisel doğruluğunu ve kültürel uygunluğunu kontrol etmek için alan uzmanlarının görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda yedi maddenin revize edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu revizeler, fazla olan kelimelerin çıkarılması, anlam açısından daha uygun kelimelerle değiştirilmesini ve kültürel olarak uygun ifadelerin seçimini içermektedir. Yapılan revizeler aşağıda sırasıyla verilmiştir:

- 2. madde “Bazen tüylerimi diken diken eden müzikler seçerim” şeklinde yazılmıştır. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda “tüylerimi diken diken eden” yerine daha anlaşılır olması için “ruhumu derinden etkileyen” ifadesinin kullanılmasının daha uygun olacağı belirtilmiştir. Bu doğrultuda, 2. madde “Bazen ruhumu derinden etkileyen müzikler seçerim.” şeklinde değiştirilmiştir.
- 10. madde “Bir kayıtle birlikte şarkı söylediğimde doğru notaları tutturabilirim.” şeklinde ifade edilmiştir. “Kayıt” kelimesinin Türkçede birden fazla alanda kullanılması nedeniyle farklı alanlara çağrışım yapmasını engellemek için daha açık bir ifadeyle “Çalan bir şarkıyla birlikte şarkı söylediğimde doğru notaları tutturabilirim.” şeklinde güncellenmiştir.
- 14. madde çeviriler sonucunda “Bir müzik sanatçısı olarak yeteneklerim için hiçbir zaman iltifat almadım.” şeklinde ifade edilmiştir. Fakat bu şekilde ifade edilmesi Türkçe kullanımında profesyonel müzisyenlere yönelik bir soru sorulduğunu ifade etmektedir. Hedef kitleye uyması ve kültürel açıdan farklı anlamlar çağrıştırmamasından dolayı madde “Müzik yeteneklerim için hiçbir zaman iltifat almadım.” şeklinde sadeleştirilerek güncellenmiştir.
- 17. madde “Birisi tanıdık bir melodi söylerken uyumlu bir şekilde söyleyemem.” şeklinde ifade edilmiştir. “söyleyemem” yerine Türkçede biriyle birlikte bir şey yapmak/yapamamak ifadesini güçlendirmek için daha çok kullanılan “eşlik edemem” ifadesinin kullanılmasının daha uygun olacağı

görüşü bildirilmiştir. 17. madde “Birisini tanıdık bir melodi söylerken uyumlu bir şekilde eşlik edemem.” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

- 19. madde “Belirli bir müzik parçasında neyin özel olduğunu belirleyebilirim.” şeklinde çevrilmiştir. “belirleyebilirim” yerine “anlayabilirim” ifadesinin daha uygun olacağı bildirilmiştir. “Belirli bir müzik parçasında neyin özel olduğunu anlayabilirim.” şeklinde güncellenmiştir.
- 21. madde, “Mevcut gelirimden çoğunu müziğe harcamam” şeklinde çevrilmiştir. Bu ifade anlam açısından uygun bulunmamıştır. İfadenin daha açık ve anlaşılır olması için örnekle birlikte yazılması görüşü bildirilmiştir. Madde, “Gelirimden harcanabilir kısmının (örneğin; sosyal yaşam, etkinlikler vb. için) çoğunu müziğe harcamam.” şeklinde güncellenmiştir.

Yapılan değerlendirmeler ve alınan görüşler doğrultusunda ölçeğin ilk Türkçe versiyonu oluşturulmuştur.

Aşama IV – Geri çeviri

Bu aşamada, Türkçe ilk versiyonu oluşturulan Gold-MSI, alanında uzman farklı iki çevirmen tarafından bağımsız olarak İngilizceye geri çevrilmiştir. Uzmanlardan biri yabancı diller yüksek okulunda öğretim üyesi olarak görev yapmakta diğeri ise Türkçe ve İngilizce ana dil yetkinliğine sahiptir.

Aşama V – Geri çevirinin orijinal versiyonuyla karşılaştırılması

Çevirinin doğruluğunu ve tutarlılığını test etmek amacıyla geri çeviri ve ölçeğin orijinal maddeleri yan yana listelenerek değerlendirilmiştir. Geri çeviri, orijinal envanter maddeleriyle aşağıdaki maddelere dikkat edilerek incelenmiştir:

- Dil uyumu: Çeviri sırasında yapılan dil değişikliklerinin anlamı ne kadar koruduğunun ve ifade biçimleri, sözcükler arasındaki uyumun incelenmesi.
- Anlam Bütünlüğü: Her bir ifadenin ve kelimenin anlamı, orijinal ölçekteki ile aynı veya çok yakın olup olmadığının incelenmesi.
- Kültürel uyum: Kültürel farklılıkların testin anlamını etkileyip etkilemediğinin değerlendirilmesi.

- İfade ve İfadelerin Sırası: Ölçeğin anlamını korumak için ifadelerin sırasının değiştirilmesi gerekiyorsa, bu değişikliklerin uygun bir şekilde yapıldığının incelenmesi.

Geri çeviriler ve orijinal envanter maddelerinin karşılaştırılması sonucunda, 38 maddeden 17 tanesini iki uzmanın da orijinal maddelerle birebir aynı şekilde çevirdiği; 10 tanesini uzmanlardan birinin yakın anlamlı, birinin birebir aynı şekilde çevirdiği; 6 tanesinin iki uzman tarafından birebir aynı olmasa da alınan uzman görüşleri doğrultusunda envanterin orijinalinde ifade edildiği şekilde aynı anlama gelecek şekilde yakın anlamlı çevrildiği, kalan 5 maddenin ise Türkçe dil uyumu, anlam bütünlüğü, kültürel uyum ve ifade farklılığı değişiklikleri sonucunda orijinal maddelere kıyasla yapısal olarak bozulduğu görülmüştür.

Son olarak, geri çeviri maddelerinin orijinal envanter maddeleriyle aynı anlamları verip vermediklerini doğrulamak, beş maddenin Türkçe dil uyumu, anlam bütünlüğü, kültürel uyum ve ifade farklılığı değişiklikleri sonucunda orijinal maddelere kıyasla yapısal olarak bozulması sonucu değişen maddelerin, neden değiştiğiyle ilgili ve bu değişikliklerin kullanımın uygunluğunu onaylatmak için envanterin geliştiricilerinden Prof. Dr. Daniel Müllensiefen’le iletişim kurularak görüş ve onayı istenmiştir. Prof. Dr. Daniel Müllensiefen’in geri çeviri listesini incelemesi sonucunda, tüm çözümlerin ve değişikliklerin kendisi için uygun olduğunu ve kullanılabileceğini belirtmiştir. Ayrıca, “kültürel olarak en uygun ifadeyi bulmak kesinlikle mümkün (ve arzu edilebilir), bu birebir çeviri olamayacağı anlamına gelse bile ve bence çok iyi bir denge kurulmuş.” şeklinde yorumunu belirtmiştir.

Aşama VI – Envanterin ikinci versiyonun oluşturulması

Geri çeviriden elde edilen bilgiler ve alınan uzman görüşleri doğrultusunda Gold-MSI’nın ikinci Türkçe versiyonu oluşturulmuştur. Araştırmanın bundan sonraki aşamaları insan katılımcılarla ilgili veri toplama süreçlerini içermektedir. Bu nedenle, katılımcıların haklarını, gizliliğini ve güvenliğini korumak amacıyla Yıldız Teknik Üniversitesi Etik Kurulu’na başvurulmuştur. Yapılan başvuru sonucunda araştırma, Yıldız Teknik Üniversitesi Etik Kurulu tarafından onaylanmış (EK 6) ve etik kurallara uygun bir şekilde yürütülmüştür.

Aşama VII – Dil geçerliliği

Çeviri ve uyarlama sürecinin bu aşamasında dil geçerliliği yapılmıştır. Seğer (2018), dil geçerliliğini incelemenin iki seçeneği olduğunu belirtmiştir. Bu seçeneklerden birincisi, uzman görüşü alma; ikincisi ise istatistiksel incelemedir. Uzman görüşü almanın, çalışma grubunda her iki dile hâkim örneklem grubu bulunamadığı (örneğin; ilkökul öğrencileri) durumlarda kullanılmasının uygun olduğu belirtilmiştir. Bu araştırmada çalışma grubu, 18-65 yaş aralığında sağlıklı bireylerden oluştuğu için dil geçerliliği aşamasında ikinci seçenek olan, istatistiksel inceleme yoluna gidilmiştir.

Hem Türkçeye hem de envanterin orijinal diline hâkim katılımcılar envanteri her iki dilde cevaplamışlardır (N=40). Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Dil Geçerliliği Katılımcılarının Demografik Profili (n=40)

Değişken	Grup	f	%	Yığ. %
Cinsiyet	Kadın	23	67.5	67.5
	Erkek	17	32.5	100
Yaş	24-28	4	10	10
	29-33	17	42.5	52.5
	34-38	12	30	82.5
	39-43	7	17.5	100
Eğitim düzeyi	Önlisans	1	2.5	2.5
	Lisans	11	27.5	30
	Yüksek Lisans	22	55	85
	Doktora	6	15	100

Tablo 10'a göre; katılımcıların %67.5'i kadın, %32.5'i erkektir. Katılımcıların çoğunluğu 29-33 (%42.5) yaş grubunda yer almakta olup en az katılımcının olduğu yaş grubu 24-28 (%10) aralığındadır. Katılımcıların %2.5'i önlisans, %27.5'i lisans, %55'i yüksek lisans ve %15'i doktora mezunudur.

Dil geçerliliğini yapabilmek için Erkuş ve Selvi (2021), aynı katılımcıların her iki ölçekten aldıkları puanlar arasındaki uygun istatistiksel analizlerin, çevirinin geçerliliği konusunda istatistiksel kanıtlar sunmaya yardımcı olacağını belirtmişlerdir. Bu noktada, envanterin orijinal formu ve Türkçe formu arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon analizi yapılmıştır (Tablo 11). Katılımcıların, her iki formdaki toplam puanlarını hesaplayabilmek için, 7'li likert tipi envanterin 31. maddeye kadar her maddedeki cevapları 1'den 7'ye kadar puanlanmıştır. Örneğin, "tamamen katılmıyorum" ifadesi 1 puan olarak kabul edilirken, "tamamen katılıyorum" ifadesi 7

puan olarak değerlendirilmiştir. 7 seçenekli son altı sorunun cevapları ise yine aynı şekilde sırasıyla 1'den 7'ye kadar puanlanmıştır. Ardından, her katılımcının verdiği cevaplar toplanmış ve her form için ayrı ayrı toplam puanları çıkarılmıştır.

Tablo 11. Gold-MSI ve Gold-MSI TR Formları Arasındaki Dil Geçerliliği Korelasyon Analizi (n=40)

Envanter		Gold-MSI	Gold-MSI TR
Gold-MSI	<i>r</i>	1	0.979***
	<i>p</i>		<.001
Gold-MSI TR	<i>r</i>	0.979***	1
	<i>p</i>	<.001	

***Korelasyon <.001 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 11’de Gold-MSI ve Gold-MSI TR formları arasındaki dil geçerliliği korelasyon analizi sonuçları verilmiştir. Büyüköztürk (2020), korelasyonu yorumlamada, korelasyon kat sayısının, mutlak değer olarak, 0.70-1.00 arasında olması, yüksek; 0.30-0.70 arasında olması, orta; 0.00-0.30 arasında olması ise, düşük düzeyde ilişki anlamına geldiğini ve bu sınırların sıklıkla kullanıldığını belirtmiştir. Dilsel eş değerlik için korelasyon değerinin Seçer (2018), 0.70 ve üzerinde, Erkuş ve Selvi (2021) ise 0.80 üzerinde olmasının çeviri için uygun anlama geldiğini belirtmişlerdir. Bu bilgiler doğrultusunda, Tablo 2’de, Gold-MSI ve Gold-MSI-TR formları arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu görülmektedir, $r=0.979$, $p<.001$. Sonuç olarak, çeviri ve uyarlaması yapılan envanterin orijinali ile Türkçe formunun dilsel olarak eş değer oldukları ve çevirisi yapılan envanterin dil geçerliliğinin sağlandığı söylenebilmektedir.

Çalışmaya ek olarak, Türkçe formun sonunda katılımcılardan, envanter maddelerinin içeriğinin yeterli, anlaşılır olup olmadığı, zor görünen veya anlaşılması muğlak olan maddeleri belirtmeleri istenmiştir. Katılımcılardan biri, “detone” kelimesinin kullanıldığı maddelerde “detone” kelimesinin yanına parantez içinde Türkçe anlamının yazılmasının daha anlaşılır olabileceğini belirtmiştir. Diğer katılımcıların çoğu envanter maddelerinin yeterli ve anlaşılır olduğunu belirtmişlerdir.

Aşama VIII – Envantere son şeklinin verilmesi

Dil geçerliliği aşamasından sonra, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için Türkçe Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi Türkçe Öz-Bildirim Envanteri (Gold-MSI TR)’nin son şekli, alınan görüşler ve değerlendirmeler sonucunda oluşturulmuştur. Envanterin Türkçe versiyonu (Gold-MSI-TR) EK 6’da verilmiştir.

3.3.3.2. Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) Öz-Bildirim Envanteri Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Araştırmada kullanılan Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) Türkçe Formunun bu çalışma için uygunluğunu belirlemek üzere 118 kişi (Tablo 12) ile bir test, tekrar-test çalışması yapılmış ve elde edilen veriler üzerinden indeksin güvenirliliği Cronbach Alfa, Gutman L6 ve test-tekrar test ile incelenmiştir. İndeksin faktör yapılanması ise LISREL 8.80 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. İndeksin Türkçe formuna ilişkin yapılan güvenirlilik ve DFA analizleri, Bulgular Bölümünde sunulmuştur.

Tablo 12. Gold-MSI Türkçe Formu Çalışması Katılımcılarının Demografik Özellikleri (n=118)

Değişken	Grup	n	%	Değişken	Grup	n	%
Meslek	Öğretmen	37	31,4	Cinsiyet	Kadın	74	62,7
	Akademisyen	10	8,5		Erkek	44	37,3
	Öğrenci	9	7,6	Eğitim durumu	Ortaokul	1	0,8
	Mühendis	6	5,1		Lise (normal)	2	1,7
	Doktor	5	4,2		2 Yıllık YO	5	4,2
	Hizmet Sektör	5	4,2		Üniversite AÖ	5	4,2
	Oyuncu	5	4,2		Lisans	48	40,7
	Avukat	4	3,4		Yüksek Lisans	57	48,3
	Finans	4	3,4	Müzikle ilişki	Amatör	64	54,2
	İşçi	4	3,4		Profesyonel	30	25,4
	Psikolog	4	3,4		Diğer	24	20,3
	Müzisyen	3	2,5	Aradan geçen süre	Min./Maks.	X (ss)	
	Arkeolog	2	1,7		20/48	23,14 (4,67)	
	Emekli	2	1,7	Yaş	18/65	38,08 (10,40)	
	Hemşire	2	1,7				
	Mali Müşavir	2	1,7				
	Mimar	2	1,7				
	Yönetici	2	1,7				
	Çevirmen	1	0,8				
	Ev hanımı	1	0,8				
	Gayrimenkul	1	0,8				
	Lojistik	1	0,8				
	Memur	1	0,8				
	Pazarlama	1	0,8				
	Uzmanı						
	Reklamcı	1	0,8				
	Sosyolog	1	0,8				
	Teknisyen	1	0,8				
	Terzi	1	0,8				

Tablo 12’de test-tekrar test grubunun demografik özellikleri verilmiştir. Buna göre en büyük meslek grubu, %31,4 ile öğretmenlerden oluşmaktadır. Katılımcıların %62,7’si kadın olup yaş ortalaması $38,08 \pm 10,40$ ’tır. Katılımcıların eğitim durumuna göre en fazla %48,3 ile yüksek lisans ve en az %0,8 ile ilkokul mezunları oluşturmaktadır. Katılımcıların %54,2’sinin müzikle amatörce bir ilişkisi ve %25,4’ünün profesyonelce bir ilişkisi vardır. Son olarak, katılımcılara Gold-MSI TR formun iki uygulanması (test-tekrar test) arasında geçen süre 20 ile 48 gün arasında olup, ortalama geçen süre $23,14 \pm 4,67$ gün olarak bulunmuştur.

3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumu

Katılımcılardan, Kişisel Bilgi Formu, Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) ve Müzik Yeteneği Algısı Anketi ile veriler SPSS 26.0 for Windows’a aktarılmış ve analizler yapılmıştır. Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) Türkçe Formunun bu çalışma için geçerlik ve güvenirlik düzeylerini araştırmak üzere (doğrulamalı faktör analizleri için-DFA) ise LISREL 8.80 programı kullanılmıştır.

Katılımcılardan toplanan veriler ile analizlere geçilmeden önce eksik ve hatalı veriler ayıklanmıştır. Gold-MSI-TR Formu verilerinin normallik dağılımları çarpıklık ve basıklık testleriyle incelenmiştir. Bundan sonra aşağıdaki analizler yapılmıştır;

1. Katılımcıların kişisel özelliklerini belirlemek üzere frekans (n) ve yüzde (%) dağılımları hesaplanmıştır.
2. Katılımcıların müzik yeteneğine ilişkin görüşleri kodlandıktan ve temalaştırıldıktan sonra görüşlere ilişkin frekans (n) ve yüzde (%) dağılımları hesaplanmıştır.
3. Katılımcıların müzik yeteneğine ilişkin görüşlerinin bazı bağımsız değişkenlere göre karşılaştırılması için non-parametrik Ki-Kare testi uygulanmıştır.
4. Gold-MSI-TR Formunun geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır.
5. Katılımcıların Gold-MSI-TR envanteri puanlarını (seviyelerini) araştırmak üzere, alt ölçekler ve genel müzikal sofistikasyona ilişkin puanların standart sapma (ss) değerleri ve ortalaması ($\bar{X}$) hesaplanmıştır.

6. Katılımcıların, cinsiyete ve bir müzik aleti çalmasına göre alt ölçekler ve genel müzikal sofistikasyona ilişkin seviyeleri arasında anlamlı farklılaşmayı araştırmak için bağımsız/ilişkisiz gruplar t-testi yapılmıştır.

7. Katılımcıların, yaş, SES ve müzikle olan ilişkilerine göre alt ölçekler ve genel müzikal sofistikasyona ilişkin seviyeleri arasında anlamlı farklılaşmayı araştırmak için tek-yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) yapılmıştır. Anlamlı farklılık olması durumunda farklılığı araştırmak için post-hoc Tukey HSD testi yapılmıştır.

8. Katılımcıların, meslek, eğitim durumu, doğduğu ve yaşadığı bölgeye göre alt ölçekler ve genel müzikal sofistikasyona ilişkin seviyeleri arasında farklılıkları araştırmak için (normallik varsayımı sağlanmadığında) Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Farklılık olması durumunda bunları araştırmak için post-hoc Mann-Whitney U testi uygulanarak analiz edilmiştir.

Yapılan analizlerde anlamlılık seviyesi 0,05 olarak alınmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu kısımda, “Türkiye’de genel nüfusun müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri ile müzikal sofistikasyon seviyeleri arasında ilişki var mıdır?” sorusuna ve ilişkili alt problemlere yönelik olarak yapılan istatistiksel analizler ve analizlerin yorumlarına yer verilmiştir. Bu çerçevede, ilk aşamada Türkiye’de genel nüfusun, müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri önce genel ve daha sonra bazı bağımsız değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadıkları, ikinci aşamada ise Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) öz-bildirim envanterinin Türkçe versiyonuna ilişkin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, üçüncü aşamada ise Gold-MSI-TR’nin bazı bağımsız değişkenlere göre farklılaşma gösterip göstermediği, son aşamada ise Türkiye’de genel nüfusun, müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri ile müzikal sofistikasyon seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır.

4.1. Türkiye’de Genel Nüfusun, Müzik Yeteneği Kavramına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın amaçlarından biri olan ve nitel bölümünü oluşturan, Türkiye’de müzik yeteneğinin nasıl algılandığını belirlemek üzere katılımcılara ‘Müzik yeteneği’ ile başlayan bir açık uçlu bir soru sorulmuş ve kısaca cümleyi tamamlamaları istenmiştir.

Nitel araştırmaların en zor aşamalarından biri elde edilen verilerin analiz edilmesi oluşturur ve içerik (content analysis) tekniği uygulanan en yaygın tekniktir (Creswell, 2017). İçerik analizi, Arık’a (1992) göre, her türlü sözel ve yazılı verinin araştırma problemini sınıflandırmak, özetlemek, verilerdeki belirli değişkenleri veya kavramları ölçerek anlamlandırma yoluyla kategorilere ayrılması şeklinde ifade edilmektedir.

Aynı kategorilerde sınıflandırıldıklarında kelimeler, sözcük grupları ve cümleciklerin aynı anlamı içerdikleri varsayılmaktadır. İçerik analizi Cavangah (1997) tarafından ise, değer taşıyan her türlü verinin bir amaç yönünde taranması, temalara ayrılması, özetlenmesi ve bulguların araştırma doğrultusunda analiz edilmesi ve yorumlanmasını içeren bir yöntem olarak tanımlanmıştır. İçerik analizinde genellikle dört analiz

tekniklerinin kullanılması yaygındır. Bunlar, frekans (sıklık) analizi, kategorisel analiz, değerlendirici analiz ve ilişki analizidir (Karagöz, 2017). Bu araştırmada da, elde edilen veriler, niteliklerine bağlı olarak içerik analizi ile kodlamalar yapıldıktan sonra tema ve kategorilere ulaşılmıştır.

Müzik yeteneğinin ne olduğuna dair açık uçlu soruya katılımcıların verdiği yanıtlar/ görüşler incelenerek önce kodlamaları yapılmış daha sonra ise ana temalar/kategoriler belirlenmiştir. İçerik analizi sırasında Yıldırım ve Şimşek'in (2008) önerdiği adımlar takip edilmiştir.

1. Verilerin kodlanması,
2. Kategorilerin (temaların) belirlenmesi,
3. Verilerin kod ve kategorilere göre organize edilmesi,
4. Bulguların yorumlanması.

Ana örnekleme yer 1278 katılımcıdan 1153 tanesinin (%90,2) yanıtları, incelenerek 14 kod belirlenmiştir (Tablo 13).

Tablo 13. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Kodların Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri (n=1153)

Müzik yeteneği...	n	%
<i>ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır</i>	108	9,4
<i>doğaya, yaşama uyumdur</i>	12	1,0
<i>doğuşandır, tanrının bir lütfu, hediyesidir</i>	346	30,0
<i>duyguları aktarabilmektir</i>	26	2,3
<i>evrenselliğdir, bağ kurabilmektir</i>	32	2,8
<i>hayatın kendisidir, hissetmektir</i>	83	7,2
<i>kulaktır, bilmektir, çok çalışmaktır</i>	315	27,3
<i>müziği hissettirebilmektir</i>	1	0,1
<i>müzikle bir olmaktır</i>	3	0,3
<i>öğrenilebilir, çaba ve çok çalışma gerektirir</i>	4	0,3
<i>özgürlüktür, kendini tanımak ve bulmaktır</i>	10	0,9
<i>ruhsallıktır, ruhun kendini ifadesidir</i>	31	2,7
<i>ses ve müzikle duyguları aktarmaktır</i>	145	12,6
<i>zekâdır, yaratıcı olmaktır</i>	37	3,2
Toplam	1153	100,0

Tablo 13'te katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerine yönelik yapılan incelemeler sonrası elde edilen kodların Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri verilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin 14 kodla özetlenebileceği görülmüştür. Buna göre, katılımcıların

müzik yeteneğinin ne olduğuna yönelik öne çıkan ilk üç kod sırasıyla; *Doğuşandır, tanrının bir lütfu, hediyesidir* (%30,0; n=346), *Kulaktır, bilmektir, çok çalışmaktır* (%27,3; n=315) ve *Ses ve müzikle duyguları aktarmaktır* (%12,6; n=145) olmuştur.

Katılımcıların, müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin kodlanmasından sonra bu kodların ortak yönleri temel alınarak 6 ana tema altında bir araya getirilmiştir (Tablo 14).

Tablo 14. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Oluşturulan Ana Temalar

Kodlar	Ana Temalar
1. ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır	1. ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır
2. doğaya, yaşama uyumdur	2. hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur
6. hayattın kendisidir, hissetmektir	
3. doğuşandır, tanrının bir lütfu, hediyesidir	3. doğuştan, tanrının bir armağanı ve ruhun kendisini ifadesidir
12. ruhsallıktır, ruhun kendini ifadesidir	
4. duyguları aktarabilmektir	4. ses ve müzikle duyguları aktarabilmektir
8. müziği hissettirebilmektir	
13. ses ve müzikle duyguları aktarmaktır	
5. evrenselliştir, bağ kurabilmektir	5. müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekâyâ sahip olmaktır
9. müzikle bir olmaktır	
11. özgürlüktür, kendini tanımak ve bulmaktır	
14. zekâdır, yaratıcı olmaktır	
7. kulaktır, bilmektir, çok çalışmaktır	6. bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır
10. öğrenilebilir, çaba ve çok çalışma gerektirir	

Tablo 14’de ilk inceleme sonrası elde edilen 14 kodun, kodların ortak özellikleri dikkate alınarak 6 temada bir araya gelebileceği görülmüştür. Buna göre;

1. ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır (Kod 1)
2. hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur (Kod 2 ve 6)
3. doğuştan, tanrının bir armağanı ve ruhun kendisini ifadesidir (Kod 3 ve 12)
4. ses ve müzikle duyguları aktarabilmektir (Kod 4, 8 ve 13)
5. müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekâyâ sahip olmaktır (Kod 5, 9, 11 ve 14)

6. bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır (Kod 7 ve 10)

Aşağıda, Tablo 15 ve Şekil 2’de’te katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerine yönelik belirlenen temaların Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri verilmiştir.

Tablo 15. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Temaların Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri (n=1153)

Müzik yeteneği...	n	%
ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır (1)	108	9,4
hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur (2)	95	8,2
doğuştan, tanrının bir armağanı ve ruhun kendisini ifadesidir (3)	377	32,7
ses ve müzikle duyguları aktarabilmektir (4)	172	14,9
müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekaya sahip olmaktır (5)	82	7,1
bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır (6)	319	27,7
Toplam	1153	100,0

Tablo 15’te katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerine yönelik belirlenen temaların Frekans Dağılımları ve Yüzdelik Değerleri sunulmuştur. Buna göre, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna yönelik olarak en öne çıkan tema *Doğuştan, tanrının bir armağanı ve ruhun kendisini ifadesidir* (%32,7; n=377) olarak görülmektedir. Bu temayı sırasıyla; *Bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır* (%27,7; n=319), *Ses ve müzikle duyguları aktarabilmektir* (%14,9; n=172), *Ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır* (%9,4; n=108), *Hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur* (%8,2; n=95) ve *Müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekâya sahip olmaktır* (%7,1; n=82) takip etmektedir.

Katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin bazı bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analizlerin bulguları ise aşağıda sunulmuştur.

Katılımcıların kişisel (demografik) özelliklerine göre müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin arasında anlamlı farklılaşmalar olup olmadığı Ki-Kare testi ile incelenmiş, farklılık saplandığı durumda bağımsız değişkenin bağımlı değişkene etkisini belirlemek üzere Cramer’s V değeri hesaplanmıştır.

Tablo 16. Serbestlik Derecesine Bağlı Etki Değerleri

Serbestlik Derecesi (sd)	Etki (Cramer's V)		
	Küçük	Orta	Büyük
1	.10	.30	.50
2	.07	.21	.35
3	.06	.17	.29
4	.05	.15	.25
5 ve üstü	.04	.13	.22

Serbestlik derecesine (sd) bağlı olarak etki Tablo 16'daki gibi değerlendirilmiştir (Morgan vd., 2011).

Tablo 17. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (n=1153)

Değişken	n	Cinsiyet		χ^2	p
		Kadın	Erkek		
Müzik yeteneği...					
ayrıcalıktır, ... (1)	108	77	31	15,54	0,003**
hissetmek, ... (2)	95	63	32		
doğuştan, ... (3)	377	277	100		
ses ve müzikle ... (4)	172	116	56		
müzikle bağ ... (5)	82	43	39		
bilmek, ... (6)	319	211	108		
Toplam	1153	787	366		

** $p < .01$

Tablo 17'de katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması verilmiştir. Katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır. Başka bir deyişle, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Buna göre;

Cinsiyete göre katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($X^2=15,54$; $sd=1$; $p=0,003$). Buna göre kadınların, altı temayı da erkek katılımcılarından daha çok ifade ettikleri görülmektedir. Cinsiyetin, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri üzerindeki etkisi anlamlı ve bununla birlikte büyük olduğu görülmektedir (Cramer's $V=0,527$).

Tablo 18. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Yaşa Göre Karşılaştırılması (n=1153)

Değişken	n	Yaş					X ²	p
		18-25	26-35	36-45	46-55	56+		
Müzik yeteneği...								
<i>ayrıcalıktır, ... (1)</i>	108	16	30	33	23	6	21,54	0,366
<i>hissetmek, ... (2)</i>	95	19	25	28	16	7		
<i>doğuştan, ... (3)</i>	377	47	119	125	56	30		
<i>ses ve müzikle ... (4)</i>	172	35	54	52	17	14		
<i>müzikle bağ ... (5)</i>	82	13	30	23	13	3		
<i>bilmek, ... (6)</i>	319	61	101	84	45	28		
Toplam	1153	191	359	345	170	88		

Tablo 18’de katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin yaşa göre karşılaştırılması verilmiştir. Katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin yaş bağlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($X^2=21,54$; $sd=4$; $p>.05$). Başka bir deyişle, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri farklı yaş grupları bakımından benzerdir.

Tablo 19. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Mesleğe Göre Karşılaştırılması (n=1153)

Değişken	n	Meslek										X ²	p
		Akademisyen	Avukat	Çalışmıyor	Finans	Mühendis	Öğrenci	Öğretmen	Sağlık S.	Sanatçı	Diğer		
Müzik yeteneği...													
<i>ayrıcalıktır, ... (1)</i>	108	1	2	6	3	4	8	50	4	4	26	51,3	0,240
<i>hissetmek, ... (2)</i>	95	7	1	0	3	3	10	41	2	8	20		
<i>doğuştan, ... (3)</i>	377	22	6	23	14	14	38	145	14	26	75		
<i>ses ve müzikle ... (4)</i>	172	3	2	9	6	14	19	67	9	10	33		
<i>müzikle bağ ... (5)</i>	82	3	0	4	2	7	9	29	1	4	23		
<i>bilmek, ... (6)</i>	319	16	12	10	8	22	30	129	11	28	53		
Toplam	1153	52	23	52	36	64	114	461	41	80	230		

Tablo 19’deki verilere göre, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin mesleğe bağlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($X^2=51,30$; $sd=9$; $p>.05$). Başka bir deyişle, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri ile meslekleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Tablo 20. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (n=1153)

Değişken	n	Eğitim					X^2	p
		İlköğr.	Lise	Ön L.	Lisans	L.üstü		
Müzik yeteneği...								
<i>ayrıcalıktır, ... (1)</i>	108	2	11	2	62	31	19,66	0,479
<i>hissetmek, ... (2)</i>	95	2	6	8	47	32		
<i>doğuştan, ... (3)</i>	377	7	23	14	217	116		
<i>ses ve müzikle ... (4)</i>	172	3	12	10	93	54		
<i>müzikle bağ ... (5)</i>	82	2	8	3	43	26		
<i>bilmek, ... (6)</i>	319	0	24	10	174	111		
Toplam	1153	16	84	47	636	370		

Tablo 20'deki verilere göre, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin eğitim durumuna bağlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($X^2=19,66$; $sd=4$; $p>.05$). Başka bir deyişle, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Tablo 21. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin SES'e Göre Karşılaştırılması (n=1153)

Değişken	n	SES						X^2	p
		A	B	C1	C2	D & E			
Müzik yeteneği...									
<i>ayrıcalıktır, ... (1)</i>	108	27	47	12	19	3	10,75	0,952	
<i>hissetmek, ... (2)</i>	95	30	35	6	22	2			
<i>doğuştan, ... (3)</i>	377	100	161	32	74	10			
<i>ses ve müzikle ... (4)</i>	172	45	78	13	32	4			
<i>müzikle bağ ... (5)</i>	82	24	34	4	17	3			
<i>bilmek, ... (6)</i>	319	98	137	27	53	4			
Toplam	1153	324	492	94	217	26			

Tablo 21'de katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin SES'e göre karşılaştırılması verilmiştir. Buna göre, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin sosyo-ekonomik statülerine (SES) bağlı olarak da farklılaşmadığı bulunmuştur ($X^2=10,75$; $sd=4$; $p>.05$). Başka bir deyişle, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri ile sosyo-ekonomik statüleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Tablo 22. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Doğdukları Bölgeye Göre Karşılaştırılması (n=1153)

Değişken	n	Doğduğu Bölge								X ²	p
		Akdeniz	Doğu A.	Ege	Güney A.	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	Yurt Dışı		
Müzik yeteneği...											
<i>ayrıcalıktır, ... (1)</i>	108	6	9	5	5	23	22	37	1	12,26	0,343
<i>hissetmek, ... (2)</i>	95	5	8	10	9	15	13	34	1		
<i>doğuştan, ... (3)</i>	377	35	31	27	18	49	56	159	2		
<i>ses ve müzikle ... (4)</i>	172	17	12	13	11	29	30	58	2		
<i>müzikle bağ ... (5)</i>	82	7	7	10	2	8	12	33	3		
<i>bilmek, ... (6)</i>	319	20	27	28	18	49	54	123	0		
Toplam	1153	90	94	93	63	173	187	444	9		

Tablo 22’de görüldüğü üzere, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin doğdukları bölgeye bağlı olarak da farklılaşmadığı bulunmuştur ($X^2=12,26$; $sd=7$; $p>.05$). Başka bir deyişle, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri ile doğdukları bölge arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Tablo 23. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Yaşadıkları Bölgeye Göre Karşılaştırılması (n=1153)

Değişken	n	Yaşadığı Bölge							X ²	p
		Akdeniz	Doğu A.	Ege	Güney A.	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara		
Müzik yeteneği...										
<i>ayrıcalıktır, ... (1)</i>	108	4	3	7	0	16	20	58	55,79	0,003**
<i>hissetmek, ... (2)</i>	95	2	6	11	5	12	6	53		
<i>doğuştan, ... (3)</i>	377	26	25	33	5	26	41	221		
<i>ses ve müzikle ... (4)</i>	172	2	5	17	3	22	15	108		
<i>müzikle bağ ... (5)</i>	82	3	2	6	1	10	12	48		
<i>bilmek, ... (6)</i>	319	7	19	37	6	32	26	192		
Toplam	1153	44	60	111	20	118	120	680		

** $p<.01$

Tablo 23’e göre, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin yaşadıkları bölgeye göre farklılaştığı bulunmuştur ($X^2=55,79$; $sd=6$; $p=0,003$). Hangi grubun müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin farklı olduğunu tespit etmek üzere yapılan artık analizi (residual analysis) (hücrelerin karşılaştırılmasında

standardize edilmiş değerin ± 2 değerini aştığı durum) (Agresti, 2002), Marmara Bölgesinde yaşayan katılımcıların diğer tüm bölgelerden, İç Anadolu ve Karadeniz Bölgelerinde yaşayanları ise Akdeniz, Doğu Anadolu, Ege ve Güney Anadolu bölgelerinde yaşayanlara göre temalardaki müzik yeteneğinin ne olduğuna dair ifadeler daha çok katıldıkları bulunmuştur. Yaşanılan bölgenin, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri üzerindeki etkisi anlamlı ve büyük olduğu görülmektedir (Cramer's $V=0,243$).

Tablo 24. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Bir Müzik Aleti Çalmaya Göre Karşılaştırılması (n=1153)

Değişken	n	Bir müzik aleti çalma		X^2	p
		Evet	Hayır		
Müzik yeteneği...					
ayrıcalıktır, ... (1)	108	67	41	11,11	0,049*
hissetmek, ... (2)	95	70	25		
doğuştan, ... (3)	377	238	139		
ses ve müzikle ... (4)	172	98	74		
müzikle bağ ... (5)	82	49	33		
bilmek, ... (6)	319	218	101		
Toplam	1153	740	413		

* $p < .05$

Tablo 24'de görüldüğü üzere, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin, bir müzik aleti çalmaya göre de farklılaştığı bulunmuştur ($X^2=11,11$; $sd=1$; $p=0,049$). Bir müzik aleti çalanların, bir müzik aleti çalmayanlara göre temalardaki müzik yeteneğinin ne olduğuna dair tüm ifadeler de daha çok katıldıkları bulunmuştur. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri üzerindeki etkisi anlamlı ve orta seviyede olduğu saptanmıştır (Cramer's $V=0,319$).

Tablo 25. Katılımcıların Müzik Yeteneğinin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerinin Müzikle İlişkiye Göre Karşılaştırılması (n=1153)

Değişken	n	Müzikle İlişki			X ²	p
		Amatör	Prof.	Diğer		
Müzik yeteneği...						
<i>ayrıcalıktır, ... (1)</i>	108	53	24	31	27,02	0,003**
<i>hissetmek, ... (2)</i>	95	59	27	9		
<i>doğuştan, ... (3)</i>	377	184	100	93		
<i>ses ve müzikle ... (4)</i>	172	106	30	36		
<i>müzikle bağ ... (5)</i>	82	46	11	25		
<i>bilmek, ... (6)</i>	319	164	83	72		
Toplam	1153	612	275	266		

**p<.01

Tablo 25'teki verilere göre, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin, müzikle ilişkiye göre de farklılaştığı bulunmuştur ($X^2=27,02$; $sd=2$; $p=0,003$). Müzikle ilişkisi amatörce olan katılımcıların, diğer katılımcılara göre temalardaki müzik yeteneğinin ne olduğuna dair tüm ifadeler de daha çok katıldıkları bulunmuştur. Müzikle ilişkinin, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır (Cramer's $V=0,288$).

4.2. Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi Türkçe Formunun (Gold-MSI TR) Geçerlik ve Güvenirliğine Yönelik Bulgular

Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi (Gold-MSI), çeşitli müzikal davranışlarla ilgili genel müzikal sofistikasyonu, beş alt ölçekle birlikte değerlendirmeyi sağlayan bir öz-bildirim envanteridir (Müllensiefen vd., 2014). 38 maddeden oluşan envanterin, 31 maddesi 1'den (tamamen katılmıyorum) 7'ye (tamamen katılıyorum) kadar 7'li Likert tipi kullanılarak katılımcılar tarafından değerlendirilirken, geriye kalan 7 maddesi ise, çeşitli müzik aktivitelerinin sıklığını veya kapsamını soran her biri 7'li Likert tipine uyacak şekilde, yedi yanıt alternatifi içeren sıralı yanıt ifadelerinden oluşmaktadır.

Gold-MSI, ayrı ayrı değerlendirilebilecek şekilde beş farklı alt ölçeğe ayrılmıştır: Genel Müzikal Sofistikasyon düzeyi ise toplam 38 maddeden 18'ine dayanarak belirlenmektedir. Gold-MSI böylece, müzikle ilgili davranışların farklı yönlerini

kapsayan çok boyutlu bir araç olarak ya da müzikal sofistikasyonu daha genel değerlendiren tek boyutlu bir araç olarak kullanılabilir.

Envanterin, Türkçe ve İngilizce dilinde uzman olan akademisyenlerce Türkçe Diline çevrilmesinden sonra 118 katılımcıya (Tablo 12) uygulanması sonucu elde edilen veriler üzerinden geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Gold-MSI TR'nin geçerlik ve güvenirliği temelde iki basamaklı işlemle kontrolü sağlanmıştır. Genel müzik sofistikasyonu ve 5 alt ölçeğin güvenirlik (iç-tutarlılık) seviyelerini belirlemek üzere Cronbach Alfa, Gutmann λ_6 ve test-tekrar test katsayıları hesaplanmış, envanterin yapısı bir doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiştir.

Cronbach Alfa (α) ve Gutmann λ_6 katsayılarının değerlendirilmesinde, güvenirlik katsayısının 0,70 ve daha üstünde olması dikkate alınmıştır (Kalaycı, 2006; Karagöz, 2016).

Tablo 26. Korelasyon Katsayıları (r)

r	İlişki
0,00-0,10	Yok
0,10-0,30	Zayıf
0,30-0,50	Orta
0,50-0,70	Güçlü
0,70-1,00	Çok güçlü

Test-tekrar test korelasyon katsayılarının değerlendirilmesinde ise Pearson momentler çarpımı korelasyonu sonuçları dikkate alınmıştır ve korelasyon katsayıları (r) yorumlanırken Tablo 26'ya göre (Jawlik, 2016) değerlendirilmiştir.

Tablo 27. Gold-MSI TR'ye Yönelik Güvenirlik Analizleri ($n=118$)

Ölçek	Alfa	Gutmann λ_6	t-rt	Basıklık	Çarpıklık
Müziğe Aktif Katılım	0,895	0,898	0,920	-0,140	-0,384
Algısal Yetenekler	0,942	0,944	0,902	-0,385	0,028
Müzik Eğitimi	0,925	0,937	0,965	0,152	-1,360
Şarkı Söyleme Yeteneği	0,898	0,901	0,905	-0,592	0,655
Duygular	0,751	0,759	0,825	-0,390	0,191
Genel Müzikal Sofistikasyon	0,941	0,961	0,965	0,038	-0,745

Tablo 27'de Gold-MSI TR'ye yönelik yapılan güvenirlik analizleri sonuçları özetlenmiştir. Buna göre, Gold-MSI TR için alfa katsayıları 0,751 ile 0,942 arasında, Gutmann λ_6 güvenirlik katsayıları ise 0,759 ile 0,961 arasında değişmektedir. Katılımcıların envantere yönelik test-tekrar test korelasyon katsayıları ise 0,825 ile 0,965 arasında değişmektedir. Bu sonuçlar, Gold-MSI TR alt ölçekleri ve genel

müzikal sofistikasyonu oluşturan maddelerin arasında iç-tutarlılığın oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Gold-MSI TR alt ölçekleri ve genel müzikal sofistikasyonu puanlarının dağılımları da normal dağılım göstermektedir. Bryne'a (2010) göre basıklık -2 ile +2 arasında ve çarpıklık -7 ile +7 arasında olması puanların normal dağılım gösterdiğine işarettir.

Tablo 28. Katılımcıların Gold-MSI TR Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler (n=118)

	Test				Tekrar Test			
	Min.	Maks.	$\bar{X}$	ss	Min.	Maks.	$\bar{X}$	ss
Ortalama Puan								
<i>Müziğe Aktif Katılım</i>	1,67	7,00	4,60	1,11	1,67	7,00	4,54	1,08
<i>Algısal Yetenekler</i>	2,44	7,00	5,56	0,97	2,67	7,00	5,59	0,97
<i>Müzik Eğitimi</i>	1,14	7,00	3,96	1,68	1,00	7,00	3,65	1,83
<i>Şarkı Söyleme Yeteneği</i>	1,57	7,00	5,08	1,12	1,14	7,00	5,07	1,19
<i>Duygular</i>	3,33	7,00	5,81	0,70	3,33	7,00	5,89	0,72
<i>Genel Müzikal Sofistikasyon</i>	2,28	6,83	4,73	1,12	1,83	6,89	4,72	1,15
Toplam Puan								
<i>Müziğe Aktif Katılım</i>	15,00	63,00	41,42	10,03	15,00	63,00	40,90	9,72
<i>Algısal Yetenekler</i>	22,00	63,00	50,00	8,73	24,00	63,00	50,29	8,74
<i>Müzik Eğitimi</i>	8,00	49,00	27,69	11,75	7,00	49,00	25,53	12,82
<i>Şarkı Söyleme Yeteneği</i>	11,00	49,00	35,53	7,83	8,00	49,00	35,47	8,31
<i>Duygular</i>	20,00	42,00	34,88	4,18	20,00	42,00	35,35	4,30
<i>Genel Müzikal Sofistikasyon</i>	41,00	123,00	85,15	20,21	33,00	124,00	85,00	20,67

Tablo 28'de katılımcıların Gold-MSI TR puanlarına ilişkin betimsel istatistikleri verilmiştir. Katılımcıların, envanterin ölçeklerden aldıkları puanların karşılaştırmalarına imkan vermesi amacıyla, alınan puanların hem ortalaması hem de toplam puanları birlikte sunulmuştur. Ortalama puanlara göre katılımcıların alabilecekleri puanlar 1,00 ile 7,00 arasındadır. Buna göre; katılımcılar, formun ilk uygulanmasında en yüksek puanı $5,81 \pm 0,70$ ile *Duygulara*, en düşük puanı ise $3,96 \pm 1,68$ ile *Müzik eğitime* vermişlerdir. Katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* puanları ise $4,73 \pm 1,12$ olarak hesaplanmıştır. Katılımcılar, formun ikinci (tekrar-test) uygulanmasında en yüksek puanı $5,89 \pm 0,72$ ile *Duygulara*, en düşük puanı ise $3,65 \pm 1,83$ ile *Müzik eğitime* vermişlerdir. Katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* puanları ise $4,72 \pm 1,15$ olarak hesaplanmıştır.

Tablo 29. Gold-MSI TR Genel ve Alt Ölçekler Arasındaki İlişki Katsayıları
(n=118)

Ölçek	MAK	AY	ME	ŞSY	DYG	GMS
MAK	<i>r</i> 1 <i>p</i>	,641*** 0,000	,562*** 0,000	,665*** 0,000	,637*** 0,000	,789*** 0,000
AY	<i>r</i> <i>p</i>	1	,693*** 0,000	,829*** 0,000	,722*** 0,000	,864*** 0,000
ME	<i>r</i> <i>p</i>		1	,700*** 0,000	,496*** 0,000	,867*** 0,000
ŞSY	<i>r</i> <i>p</i>			1	,677*** 0,000	,907*** 0,000
DYG	<i>r</i> <i>p</i>				1	,704*** 0,000
GMS	<i>r</i> <i>p</i>					1

*İlişki, ***p<.001 düzeyinde anlamlıdır.*

Tablo 29’da Gold-MSI TR alt ölçekleri ve genel müzikal sofistikasyonu arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayıları ile incelenmiştir. Buna göre tüm alt ölçekler arasında ve genel müzikal sofistikasyonu ile alt ölçekler arasında pozitif yönde, anlamlı ve orta ile çok güçlü seviyede ilişki bulunmuştur. Alt ölçekler arasındaki en güçlü ilişki *Algısal Yetenekler* ile *Şarkı Söyleme Yeteneği* arasında ($r=0,829$; $p<.001$), Genel Müzikal Sofistikasyonu ile alt ölçeklerden *Şarkı Söyleme Yeteneği* arasında ($r=0,907$; $p<.001$) arasında olduğu görülmektedir. En düşük ilişki katsayısı ise *Müzik Eğitimi* ile *Duygular* arasında ($r=0,496$; $p<.001$) orta kuvvette bulunmuştur.

Gold-MSI TR’nin yapı geçerliğini test etmek üzere 118 katılımcıdan elde edilen verilerle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Bu kapsamda, DFA uyum indekslerinden Ki-kare Uyum Testi (X^2), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA), Hataların Karekökü (RMR) ve Göreceli Uygunluk İndeksi (CFI) uyum indeksi değerleri incelenmiştir (Tablo 25).

DFA İndeks Ölçütleri

X^2/sd	: ≤ 3
RMSEA	: $\leq 0,08$
RMR	: $\leq 0,1$
CFI	: $\geq 0,90$ (Hair vd, 2010).

Tablo 30. Gold-MSI TR Envanterine Yönelik Doğrulamalı Faktör Analizi

Model	Model Uyum İndeksleri					
	X^2	sd	X^2/sd	RMSEA	RMR	CFI
Tek Ölçek (Hiyerarşik)	502,36	396	1,27	0,047	0,829	0,913
Beş Boyut + GMS	435,21	396	1,10	0,034	0,801	0,927

X^2 =Ki kare, sd =Serbestlik Derecesi, RMSEA=Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü

RMR=Hataların Karekökü, CFI=Göreceli Uygunluk İndeksi

Tablo 30’da da görüleceği üzere verilerinin doğrulamalı faktör analizine tabi tutulması sonucunda Gold-MSI TR envanterinin alt ölçekleri tek kullanılabileceği gibi beş ölçek ile birlikte *Genel Müzikal Sofistikasyon* biçiminde de kullanılabileceği görülmektedir. Ancak özellikle hem X^2/sd değeri hem de RMSEA, RMR ve CFI değerleri birlikte ele alındığında ikinci modelin (5 ölçek + Genel MS) daha iyi uyum gösterdiği söylenebilir (Jöreskog & Sörbom, 1979; Byrne, 2010). Sonuç olarak, Gold-MSI TR’ye ilişkin oluşturulan her iki modelin de iyi uyum kriterlerine sahip olmakla birlikte ikinci modelin tercih edilebileceği anlaşılmaktadır.

4.3. Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi Türkçe Formunun (Gold-MSI TR) Bazı Değişkenler Bakımından Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

Katılımcıların Gold-MSI TR bireysel puanları şu şekilde hesaplanmaktadır: Likert tipi maddeler için katılımcılar, Likert maddelerin seviyesine ilişkin puan almaktadır, olumsuz yüklü (ters kodlanmış) 9 maddede ise seçenekler terse çevrilerek kodlanmaktadır; her biri yedi cevap olasılığı olan 7 soruda ise her cevap 1’den 7’ye kadar yeniden kodlanmaktadır. Genel müzikal sofistikaşyon puanı ise 18 soruyla hesaplanmaktadır. Bu alt bölümde, önce, asıl araştırma örneklemini oluşturan 1278 katılımcıdan toplanan veriler ile Türkiye’de nüfusun *Genel Müzikal Sofistikasyon* ve Gold-MSI TR’in alt ölçeklere ilişkin puanları/seviyeleri genel incelenmiş, daha sonra ise bazı bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılaşmalar gösterip göstermediğine bakılmıştır. *Genel Müzikal Sofistikasyon* ve Gold-MSI TR’in alt ölçeklerinden alınan ortalama puanlar 1,00 ile 7,00 arasında değer alabilmekte olup, alınan puanın yüksekliği, katılımcıların o alana ait kendini ne kadar yeterli ve olumlu değerlendirdiğini göstermektedir.

7’li Likert tipi envanter seçenekleri arasındaki aralıkların eşit olduğu varsayıldığı için, iki aralık arasındaki değer 0,86 olarak belirlenmiştir ($6\text{aralık}/7\text{seçenek}=0,86$).

Tablo 31. Genel Müzikal Sofistikasyon ve Gold-MSI TR Alt Ölçekleri İçin Belirlenen Puan Aralıkları

Seçenek	Puan Aralığı	Yeterlik Düzeyi
Tamamen katılmıyorum	1,00 – 1,85	Çok düşük
Kesinlikle katılmıyorum	1,86 – 2,71	Düşük
Katılmıyorum	2,72 – 3,57	Orta altı
Kararsızım	3,58 – 4,43	Orta
Katılıyorum	4,44 – 5,29	Orta üstü
Kesinlikle katılıyorum	5,30 – 6,15	Yüksek
Tamamen katılıyorum	6,16 – 7,00	Çok yüksek

Tablo 31’de *Genel Müzikal Sofistikasyon* ve Gold-MSI TR alt ölçekleri için belirlenen puan aralıkları verilmiştir.

Tablo 32. Katılımcıların Gold-MSI-TR Seviyelerine Yönelik Betimsel İstatistikler (n=1278)

Boyut	$\bar{X}$	ss	Düzye
Müziğe Aktif Katılım	4,48	1,07	Orta üstü
Algısal Yetenekler	5,46	1,06	Yüksek
Müzik Eğitimi	3,50	1,77	Orta altı
Şarkı Söyleme Yeteneği	5,05	1,15	Orta üstü
Duygular	5,74	0,84	Yüksek
Genel Müzikal Sofistikasyon	4,61	1,16	Orta üstü

Tablo 32’de çalışmaya katılan bireylerin, *Genel Müzikal Sofistikasyon* ve Gold-MSI-TR’in alt ölçeklerinden aldıkları puanların standart sapma değerleri ve ortalamaları verilmiştir. Katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri $4,61 \pm 1,16$ ile orta üstü olarak hesaplanmıştır. Buna göre, Türkiye’de genel nüfusun müzikal sofistikasyon seviyesi, katılımcıların algılarına göre, ortanın üstündedir.

Katılımcıların, Gold-MSI TR’in diğer alt ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamaları incelendiğinde, kendilerini en çok *Duygular* bakımından ($\bar{X}_{Duygular}=5,74 \pm 0,84$; ‘Yüksek’ düzeyde) yeterli gördükleri, bunu sırasıyla *Algısal Yetenekler* ($\bar{X}_{Algısal Yetenekler}=5,46 \pm 1,06$; ‘Yüksek’ düzeyde), *Şarkı Söyleme Yeteneği* ($\bar{X}_{Şarkı Söyleme Yeteneği}=5,05 \pm 1,15$; ‘Orta üstü’ düzeyde) ve *Müziğe Aktif Katılım*ın ($\bar{X}_{Müziğe Aktif Katılım}=4,48 \pm 1,07$; ‘Orta üstü’ düzeyde) takip ettiği görülmektedir. Katılımcıların, kendilerini en az yeterli gördükleri/algıladıkları alanın ise $3,50 \pm 1,77$ ile (‘Orta altı’) *Müzik Eğitimi* olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların, bazı demografik özelliklerine bağlı olarak *Genel Müzikal Sofistikasyon* ve Gold-MSI TR'in alt ölçeklerinden aldıkları puanlarda (seviyelerinde) anlamlı farklılaşmalar olup olmadığı aşağıda verilmiştir.

Tablo 33. Katılımcıların Gold-MSI TR Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (n=1278)

Boyut	Cinsiyet	Betimsel İstatistik			t-test			Etki (d)
		n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p	
MAK	Kadın	875	4,41	1,07	3,40	1276	0,001**	0,20
	Erkek	403	4,63	1,06				
AY	Kadın	875	5,40	1,04	2,86	1276	0,004**	0,17
	Erkek	403	5,58	1,07				
ME	Kadın	875	3,38	1,75	3,57	1276	0,000***	0,21
	Erkek	403	3,76	1,78				
ŞSY	Kadın	875	5,02	1,13	1,32	1276	0,186	-
	Erkek	403	5,11	1,18				
DYG	Kadın	875	5,73	0,84	1,00	1276	0,317	-
	Erkek	403	5,78	0,84				
GMS	Kadın	875	4,52	1,14	4,17	1276	0,000***	0,25
	Erkek	403	4,81	1,18				

p<.01, *p<.001

Tablo 33'te Katılımcıların Gold-MSI TR puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılması verilmiştir. Katılımcıların, Gold-MSI TR seviyelerinin, cinsiyetlerine göre farklılıklarını incelemek üzere gerçekleştirilen bağımsız gruplar t testine göre, cinsiyet değişkeni envanterin üç alt ölçeği ve Genel Müzikal Sofistikasyon seviyelerinde anlamlı farklılığa neden olmaktadır. Buna göre;

Katılımcıların, cinsiyete göre *Müziğe Aktif Katılım* seviyeleri arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu saptanmıştır [$t_{(1276)}=3,40$; $p=0,001$]. Gruplara ait ortalamalarına bakıldığında, erkek katılımcıların ($\bar{X}_{\text{Erkek}}=4,63$) *Müziğe Aktif Katılım* seviyeleri, kadın katılımcılardan ($\bar{X}_{\text{Kadın}}=4,41$) daha yüksektir. T testi sonrası anlamlı fark saplandığında, etki derecesini saptamak için Cohen's d hesaplanmıştır. Etki derecesinin değerlendirilmesinde, Cohen's d değeri .20 ve altındaysa küçük, .50'ye kadarsa orta, .80'e kadarsa büyük ve .80'den fazlaysa çok büyük olarak değerlendirilir (Leech vd., 2005). Bu bilgi doğrultusunda, cinsiyetin, katılımcıların *Müziğe Aktif*

Katılım seviyesi yönelik etki derecesi anlamlı ve küçük olduğu saptanmıştır ($d_{Cohen}=0,20$).

Katılımcıların, cinsiyete göre *Algısal Yetenekler* seviyeleri arasında farklılık olduğu saptanmıştır [$t_{(1276)}=2,86$; $p=0,004$]. Erkek katılımcıların ($\bar{X}_{Erkek}=5,58$) *Algısal Yetenekler* seviyeleri, kadın katılımcılardan ($\bar{X}_{Kadın}=5,40$) daha yüksektir. Cinsiyetin, katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyelerine etkisi anlamlı ve küçük olarak saptanmıştır ($d_{Cohen}=0,17$).

Katılımcıların, cinsiyete bağlı olarak, *Müzik Eğitimi* seviyeleri arasında da farklılaşma olduğu görülmüştür [$t_{(1276)}=3,57$; $p<.001$]. Erkek katılımcıların ($\bar{X}_{Erkek}=3,76$) *Müzik Eğitimi* seviyeleri, kadın katılımcılardan ($\bar{X}_{Kadın}=3,38$) daha yüksektir. Cinsiyetin, katılımcıların *Müzik Eğitimi* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta seviyede olduğu sonucu elde edilmiştir ($d_{Cohen}=0,21$).

Katılımcıların, cinsiyete bağlı olarak, *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri arasında da farklılaşma olduğu saptanmıştır [$t_{(1276)}=4,17$; $p<.001$]. Erkek katılımcıların ($\bar{X}_{Erkek}=4,81$) *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri, kadın katılımcılardan ($\bar{X}_{Kadın}=4,52$) daha yüksektir. Cinsiyetin, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta seviyesinde saptanmıştır ($d_{Cohen}=0,25$).

**Tablo 34. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Yaşa Göre Karşılaştırılması
(n=1278)**

Boyut	Yaş	Betimsel İstatistik			ANOVA		Tukey HSD	Etki (η^2)
		n	$\bar{X}$	ss	F	p		
MAK	18-25 (1)	212	4,91	0,97	16,44	0,000***	1> Diğer 2,3 > 4, 5 4 > 5	0,159
	26-35 (2)	426	4,51	1,06				
	36-45 (3)	371	4,41	1,06				
	46-55 (4)	179	4,23	1,08				
	56 ve üstü (5)	90	4,02	1,06				
AY	18-25 (1)	212	5,55	0,91	5,06	0,000***	5 < Diğer	0,116
	26-35 (2)	426	5,49	1,00				
	36-45 (3)	371	5,50	1,11				
	46-55 (4)	179	5,40	1,09				
	56 ve üstü (5)	90	5,00	1,20				
ME	18-25 (1)	212	3,91	1,60	7,13	0,000***	1> Diğer 2 > 4, 5 3, 4 > 5	0,128
	26-35 (2)	426	3,53	1,81				
	36-45 (3)	371	3,48	1,85				
	46-55(4)	179	3,35	1,68				
	56 ve üstü (5)	90	2,78	1,47				
ŞSY	18-25 (1)	212	5,26	1,03	13,28	0,000***	1, 2, 3 > 4, 5 4 > 5	0,152
	26-35 (2)	426	5,10	1,14				
	36-45 (3)	371	5,14	1,10				
	46-55 (4)	179	4,87	1,16				
	56 ve üstü (5)	90	4,32	1,28				
DYG	18-25 (1)	212	5,92	0,78	18,67	0,000***	1, 2, 3 > 4, 5 4 > 5	0,162
	26-35 (2)	426	5,85	0,80				
	36-45 (3)	371	5,75	0,80				
	46-55 (4)	179	5,56	0,88				
	56 ve üstü (5)	90	5,14	0,91				
GMS	18-25 (1)	212	4,95	1,00	12,36	0,000***	1> Diğer 2, 3 > 4, 5 4 > 5	0,144
	26-35 (2)	426	4,64	1,16				
	36-45 (3)	371	4,63	1,17				
	46-55 (4)	179	4,44	1,18				
	56 ve üstü (5)	90	3,99	1,17				

*** $p < .001$

Tablo 34’te katılımcıların Gold-MSI-TR puanlarının yaşa göre karşılaştırılması verilmiştir. Katılımcıların, Gold-MSI TR seviyelerinin, yaşlarına göre farklılıklarını incelemek için tek-yönü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Buna göre, yaş değişkeni envanterin tüm alt ölçekleri ve Genel Müzikal Sofistikasyon seviyelerinde de anlamlı bir farklılık olmaktadır (Tablo 34). Buna göre;

Katılımcıların yaşa bağlı olarak, *Müziğe Aktif Katılım* [$F_{(4; 1273)}=16,44; p<.001$], *Algısal Yetenekler* [$F_{(4; 1273)}=5,06; p<.001$], *Müzik Eğitimi* [$F_{(4; 1273)}=7,13; p<.001$], *Şarkı Söyleme Yeteneği* [$F_{(4; 1273)}=13,28; p<.001$], *Duygular* [$F_{(4; 1273)}=18,67; p<.001$] ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri [$F_{(4; 1273)}=12,36; p<.001$] arasında, post-hoc Tukey HSD testine göre, genç yaş grupları (katılımcıları) lehine anlamlı fark vardır (8. Sütun).

Tek-yönlü varyans analizi sonrası anlamlı fark saplandığında ($p<.05$), bağımsız değişkenin bağımlı değişkene etkisini belirlemek için Eta-kare (η^2) değeri hesaplanmıştır. η^2 (Eta) 0,010-0,060 arasındaysa küçük, 0,060-0,140 arasındaysa orta ve 0,140'ten büyükse büyük etki göstermektedir (Green & Salkind, 2014) . Bu bilgiler ışığında; yaş değişkeninin, katılımcıların Gold-MSI TR seviyeleri üzerindeki etkileri aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

- Yaşın, katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyelerine etkinin anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,159$).
- Yaşın, katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyelerine etkinin anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,116$).
- Yaşın, katılımcıların *Müzik Eğitimi* seviyelerine etkinin anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,128$).
- Yaşın, katılımcıların *Şarkı Söyleme Yeteneği* seviyelerine etkinin anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,152$).
- Yaşın, katılımcıların *Duygular* seviyelerine etkinin anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,162$).
- Yaşın, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerine etkinin anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,144$).

Tablo 35. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Mesleğe Göre Karşılaştırılması (n=1278)

Boyut	Meslek	Betimsel İstatistik		Kruskal-Wallis			M-W	Etki (η^2)
		n	Sıra Ort.	χ^2	sd	p		
MAK	Akademisyen (1)	57	670,76	102,85	9	0,000***	9> Hepsi 1, 6, 7> 3, 4, 8	0,156
	Avukat (2)	23	562,59					
	Çalışmıyor (3)	56	391,80					
	Finans (4)	39	407,68					
	Mühendis (5)	72	603,56					
	Öğrenci (6)	122	782,59					
	Öğretmen (7)	513	655,04					
	Sağlık S. (8)	44	405,24					
	Sanatçı (9)	90	853,77					
	Diğer (10)	262	575,67					
AY	Akademisyen (1)	57	741,26	131,12	9	0,000***	9> Hepsi 1, 6, 7> 3, 4, 8	0,215
	Avukat (2)	23	587,41					
	Çalışmıyor (3)	56	407,13					
	Finans (4)	39	475,92					
	Mühendis (5)	72	570,35					
	Öğrenci (6)	122	651,84					
	Öğretmen (7)	513	724,22					
	Sağlık S. (8)	44	419,36					
	Sanatçı (9)	90	822,88					
	Diğer (10)	262	517,31					
ME	Akademisyen (1)	57	728,24	201,00	9	0,000***	9> Hepsi 1, 6, 7> 3, 4, 8	0,263
	Avukat (2)	23	510,07					
	Çalışmıyor (3)	56	399,57					
	Finans (4)	39	496,35					
	Mühendis (5)	72	556,10					
	Öğrenci (6)	122	693,07					
	Öğretmen (7)	513	737,44					
	Sağlık S. (8)	44	378,20					
	Sanatçı (9)	90	895,01					
	Diğer (10)	262	466,47					
ŞSY	Akademisyen (1)	57	704,89	122,05	9	0,000***	9> Hepsi 1, 6, 7> 3, 4, 8	0,145
	Avukat (2)	23	591,91					
	Çalışmıyor (3)	56	419,66					
	Finans (4)	39	414,13					
	Mühendis (5)	72	584,63					
	Öğrenci (6)	122	659,74					
	Öğretmen (7)	513	704,45					
	Sağlık S. (8)	44	354,53					
	Sanatçı (9)	90	861,66					
	Diğer (10)	262	530,24					
DYG	Akademisyen (1)	57	695,17	89,00	9	0,000***	9> Hepsi 1, 6, 7> 3, 4, 8	0,097
	Avukat (2)	23	629,15					
	Çalışmıyor (3)	56	322,91					
	Finans (4)	39	377,42					
	Mühendis (5)	72	553,72					
	Öğrenci (6)	122	752,70					
	Öğretmen (7)	513	684,48					
	Sağlık S. (8)	44	350,52					
	Sanatçı (9)	90	753,02					
	Diğer (10)	262	563,94					
GMS	Akademisyen (1)	57	709,35	183,83	9	0,000***	9> Hepsi 1, 6, 7> 3, 4, 8	0,243
	Avukat (2)	23	563,78					
	Çalışmıyor (3)	56	368,92					
	Finans (4)	39	441,64					
	Mühendis (5)	72	561,35					
	Öğrenci (6)	122	717,32					
	Öğretmen (7)	513	718,39					
	Sağlık S. (8)	44	329,03					
	Sanatçı (9)	90	901,29					
	Diğer (10)	262	496,33					

***p<.001

Katılımcıların, Gold-MSI TR seviyelerinin, mesleklerine göre farklılıklarını incelemek için non-parametrik Kruskal-Wallis H testi doğrultusunda, meslek envanterin tüm alt ölçekleri ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerinde de anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (Tablo 35). Buna göre;

Katılımcıların, meslek değişkenine göre, *Müziğe Aktif Katılım* ($X^2_{(9)}=102,85$; $p<.001$), *Algısal Yetenekler* ($X^2_{(9)}=131,12$; $p<.001$), *Müzik Eğitimi* ($X^2_{(9)}=201,00$; $p<.001$), *Şarkı Söyleme Yeteneği* ($X^2_{(9)}=122,05$; $p<.001$), *Duygular* ($X^2_{(9)}=89,00$; $p<.001$) ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri ($X^2_{(9)}=183,83$; $p<.001$) arasında, post-hoc Mann-Whitney U testine (8. Sütun) ait sonuçlarına göre; a) sanatçıların puanları, diğer tüm meslek gruplarındaki katılımcılardan göre; b) akademisyen, öğrenci ve öğretmenlerin puanları ise çalışmayan, finans sektöründe çalışan ve sağlık sektörlerinde çalışanlardan daha yüksektir.

Meslek değişkeninin, katılımcıların Gold-MSI TR seviyelerine etkilerine bakıldığında;

- Mesleğin, katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,156$).
- Mesleğin, katılımcıların *algısal yetenekler* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,215$).
- Mesleğin, katılımcıların *müzik eğitimi* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,263$).
- Mesleğin, katılımcıların *şarkı söyleme yeteneği* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,145$).
- Mesleğin, katılımcıların *duygular* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,097$).
- Mesleğin, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,243$).

Tablo 36. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması (n=1278)

Boyut	Eğitim	Betimsel İstatistik		Kruskal-Wallis			M-W	Etki (η^2)
		n	Sıra Ort.	χ^2	sd	p		
MAK	İlk/Ortaokul (1)	17	512,74	7,40	4	0,116	-	-
	Lise (2)	94	588,85					
	Önlisans (3)	53	574,39					
	Lisans (4)	703	658,28					
	Lisansüstü (5)	411	632,60					
AY	İlk/Ortaokul (1)	17	370,76	45,88	4	0,000***	4, 5> 1	0,166
	Lise (2)	94	523,27					
	Önlisans (3)	53	508,06					
	Lisans (4)	703	653,85					
	Lisansüstü (5)	411	682,49					
ME	İlk/Ortaokul (1)	17	464,47	27,35	4	0,000***	4, 5> 1	0,113
	Lise (2)	94	524,75					
	Önlisans (3)	53	509,55					
	Lisans (4)	703	650,21					
	Lisansüstü (5)	411	675,28					
ŞSY	İlk/Ortaokul (1)	17	444,44	26,88	4	0,000***	4, 5> 1	0,107
	Lise (2)	94	552,90					
	Önlisans (3)	53	516,59					
	Lisans (4)	703	666,72					
	Lisansüstü (5)	411	644,40					
DYG	İlk/Ortaokul (1)	17	286,68	43,38	4	0,000***	4, 5> 1	0,154
	Lise (2)	94	498,65					
	Önlisans (3)	53	501,20					
	Lisans (4)	703	651,72					
	Lisansüstü (5)	411	683,23					
GMS	İlk/Ortaokul (1)	17	430,47	28,93	4	0,000***	4, 5> 1	0,122
	Lise (2)	94	541,46					
	Önlisans (3)	53	514,54					
	Lisans (4)	703	663,20					
	Lisansüstü (5)	411	653,88					

*** $p<.001$

Tablo 36’da katılımcıların Gold-MSI-TR puanlarının eğitim durumuna göre karşılaştırılması verilmiştir. Katılımcıların, Gold-MSI TR seviyelerinin, eğitim durumlarına göre farklılıklarını bakmak için non-parametrik Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Bu test sonucunda, eğitim durumu değişkeni envanterin *Müziğe Aktif Katılım* tüm alt ölçeği hariç diğer alt ölçekleri ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerinde de anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre;

Katılımcıların, eğitim durumuna bağlı olarak, *Algısal Yetenekler* ($X^2_{(4)}=45,88$; $p<.001$), *Müzik Eğitimi* ($X^2_{(4)}=27,35$; $p<.001$), *Şarkı Söyleme Yeteneği* ($X^2_{(4)}=26,88$; $p<.001$), *Duygular* ($X^2_{(4)}=43,38$; $p<.001$) ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri ($X^2_{(4)}=28,93$; $p<.001$) arasında, post-hoc Mann-Whitney U testi (8. Sütun) doğrultusunda; lisans ve lisans üstü mezunlarının puanları, ilkokul/ortaokul mezunlarından daha yüksektir.

Eğitim durumu değişkeninin, katılımcıların Gold-MSI TR seviyelerine etkilerine bakıldığında;

- Eğitim durumunun, katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,166$).
- Eğitim durumunun, katılımcıların *Müzik Eğitimi* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,113$).
- Eğitim durumunun, katılımcıların *Şarkı Söyleme Yeteneği* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,107$).
- Eğitim durumunun, katılımcıların *Duygular* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,154$).
- Eğitim durumunun, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,122$).

Tablo 37. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının SES'e Göre Karşılaştırılması (n=1278)

Boyut	SES	Betimsel İstatistik			ANOVA		Tukey HSD	Etki (η^2)
		n	$\bar{X}$	ss	F	p		
MAK	A	359	4,46	1,15	4,04	0,003**	D&E< Diğer	0,093
	B	547	4,45	1,04				
	C1	104	4,43	0,95				
	C2	237	4,66	1,02				
	D & E	31	3,92	1,15				
AY	A	359	5,50	1,09	7,55	0,000***	D&E< Diğer	0,138
	B	547	5,54	1,07				
	C1	104	5,37	0,96				
	C2	237	5,46	0,93				
	D & E	31	4,54	1,07				
ME	A	359	3,43	1,83	4,78	0,001**	D&E< Diğer	0,115
	B	547	3,45	1,83				
	C1	104	3,46	1,76				
	C2	237	3,41	1,51				
	D & E	31	2,43	1,06				
ŞSY	A	359	5,07	1,23	3,98	0,003**	D&E< Diğer	0,082
	B	547	5,11	1,14				
	C1	104	5,02	1,08				
	C2	237	5,01	1,05				
	D & E	31	4,28	1,04				
Duygular	A	359	5,78	0,82	10,75	0,000***	D&E< Diğer	0,153
	B	547	5,78	0,81				
	C1	104	5,72	0,79				
	C2	237	5,72	0,87				
	D & E	31	4,80	0,96				
GMS	A	359	4,61	1,23	4,18	0,002**	D&E< Diğer	0,106
	B	547	4,67	1,18				
	C1	104	4,58	1,09				
	C2	237	4,62	1,03				
	D & E	31	3,83	0,94				

*** $p<.001$

Katılımcıların, Gold-MSI TR seviyelerinin, sosyo-ekonomik statülerine göre farklılıklarını incelemek için yapılan tek-yönü varyans analizine (ANOVA) göre, sosyo-ekonomik statü değişkeni envanterin tüm alt ölçekleri ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerine göre de anlamlı farklılık bulunmuştur (Tablo 37). Buna göre;

Katılımcıların sosyo-ekonomik statülerine bağlı olarak, *Müziğe Aktif Katılım* [$F_{(4; 1273)}=4,04$; $p=0,003$], *Algısal Yetenekler* [$F_{(4; 1273)}=7,55$; $p<.001$], *Müzik Eğitimi* [$F_{(4; 1273)}=4,78$; $p=0,001$], *Şarkı Söyleme Yeteneği* [$F_{(4; 1273)}=3,98$; $p=0,003$], *Duygular* [$F_{(4; 1273)}=10,75$; $p<.001$] ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri [$F_{(4; 1273)}=4,18$; $p=0,002$] arasında, post-hoc Tukey HSD testine (8. Sütun) göre, D&E grubunda

bulunan katılımcıların puanları diğer tüm SES gruplarındaki katılımcılardan daha düşüktür.

Sosyo-ekonomik statü değişkeninin, katılımcıların Gold-MSI TR seviyelerine etkilerine bakıldığında;

- SES'in, katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta seviyede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,093$).
- SES'in, katılımcıların *algısal yetenekler* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,138$).
- SES'in, katılımcıların *müzik eğitimi* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,115$).
- SES'in, katılımcıların *şarkı söyleme yeteneği* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,082$).
- SES'in, katılımcıların *duygular* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,153$).
- SES'in, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,106$).

Tablo 38. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Doğduğu Bölgeye Göre Karşılaştırılması (n=1278)

Boyut	Doğduğu Bölge	Betimsel İstatistik		Kruskal-Wallis			M-W	Etki (η^2)
		n	Sıra Ort.	χ^2	sd	p		
MAK	Akdeniz B. (1)	99	682,73	12,65	7	0,081	-	-
	Doğu A. B. (2)	100	665,53					
	Ege B. (3)	103	632,21					
	Güney A. B. (4)	68	538,76					
	İç A.B. (5)	186	617,76					
	Karadeniz B. (6)	210	599,89					
	Marmara B. (7)	502	665,95					
	Yurt Dışı (8)	10	619,85					
AY	Akdeniz B. (1)	99	632,06	19,97	7	0,006**	1, 3, 5, 7 > 4, 8	0,116
	Doğu A. B. (2)	100	592,05					
	Ege B. (3)	103	671,48					
	Güney A. B. (4)	68	389,97					
	İç A.B. (5)	186	654,60					
	Karadeniz B. (6)	210	561,91					
	Marmara B. (7)	502	672,24					
	Yurt Dışı (8)	10	430,15					
ME	Akdeniz B. (1)	99	605,25	13,92	7	0,053	-	-
	Doğu A. B. (2)	100	670,54					
	Ege B. (3)	103	629,63					
	Güney A. B. (4)	68	516,49					
	İç A.B. (5)	186	624,70					
	Karadeniz B. (6)	210	652,36					
	Marmara B. (7)	502	662,34					
	Yurt Dışı (8)	10	464,95					
ŞSY	Akdeniz B. (1)	99	628,35	13,14	7	0,069	-	-
	Doğu A. B. (2)	100	575,87					
	Ege B. (3)	103	659,20					
	Güney A. B. (4)	68	537,06					
	İç A.B. (5)	186	642,74					
	Karadeniz B. (6)	210	635,90					
	Marmara B. (7)	502	667,47					
	Yurt Dışı (8)	10	491,40					
DYG	Akdeniz B. (1)	99	669,52	22,54	7	0,002**	1, 3, 5, 7 > 4, 8	0,118
	Doğu A. B. (2)	100	583,35					
	Ege B. (3)	103	688,22					
	Güney A. B. (4)	68	383,53					
	İç A.B. (5)	186	657,06					
	Karadeniz B. (6)	210	582,72					
	Marmara B. (7)	502	671,03					
	Yurt Dışı (8)	10	341,20					
GMS	Akdeniz B. (1)	99	629,94	13,29	7	0,065	-	-
	Doğu A. B. (2)	100	633,92					
	Ege B. (3)	103	644,51					
	Güney A. B. (4)	68	510,49					
	İç A.B. (5)	186	637,90					
	Karadeniz B. (6)	210	629,07					
	Marmara B. (7)	502	667,10					
	Yurt Dışı (8)	10	478,95					

*** $p < .001$

Tablo 38’de katılımcıların Gold-MSI-TR puanlarının doğduğu bölgeye göre karşılaştırılması verilmiştir. Katılımcıların, Gold-MSI TR seviyelerinin, doğdukları bölgeye göre farklılıklarını incelemek için non-parametrik Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Katılımcının doğduğu bölge değişkeni envanterin sadece *Algısal Yetenekler* ve *Duygular* alt ölçekleri bakımından anlamlı bir farklılık göstermiştir. Buna göre;

Katılımcıların, doğduğu bölgeye bağlı olarak, *Algısal Yetenekler* ($X^2_{(7)}=19,97$; $p=0,006$) ve *Duygular* ($X^2_{(7)}=22,54$; $p=0,002$) seviyeleri arasında, post-hoc Mann-Whitney *U* testi hesaplamaları (8. Sütun) doğrultusunda; Akdeniz, Ege, İç Anadolu bölgelerinde doğan katılımcıların puanları, Güney Anadolu ve yurt dışında doğan katılımcılardan daha yüksektir.

Katılımcının doğduğu bölge değişkeninin, katılımcıların Gold-MSI TR seviyeleri üzerindeki etkilerine bakıldığında;

Doğulan bölgenin, katılımcıların *algısal yetenekler* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,116$).

Doğulan bölgenin, katılımcıların *duygular* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,118$).

Tablo 39. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Yaşadığı Bölgeye Göre Karşılaştırılması (n=1278)

Boyut	Yaşadığı Bölge	Betimsel İstatistik		Kruskal-Wallis			M-W	Etki (η^2)
		n	Sıra Ort.	χ^2	sd	p		
MAK	Akdeniz B. (1)	46	683,93	7,79	6	0,254	-	-
	Doğu A. B. (2)	64	723,75					
	Ege B. (3)	125	604,51					
	Güney A. B. (4)	24	608,96					
	İç A.B. (5)	131	597,76					
	Karadeniz B. (6)	136	618,00					
	Marmara B. (7)	752	647,56					
AY	Akdeniz B. (1)	46	634,95	1,31	6	0,971	-	-
	Doğu A. B. (2)	64	627,65					
	Ege B. (3)	125	617,51					
	Güney A. B. (4)	24	603,40					
	İç A.B. (5)	131	648,11					
	Karadeniz B. (6)	136	625,16					
	Marmara B. (7)	752	646,69					
ME	Akdeniz B. (1)	46	629,36	4,82	6	0,567	-	-
	Doğu A. B. (2)	64	726,09					
	Ege B. (3)	125	631,84					
	Güney A. B. (4)	24	565,27					
	İç A.B. (5)	131	630,52					
	Karadeniz B. (6)	136	649,41					
	Marmara B. (7)	752	636,16					
ŞSY	Akdeniz B. (1)	46	643,52	0,67	6	0,995	-	-
	Doğu A. B. (2)	64	646,53					
	Ege B. (3)	125	626,52					
	Güney A. B. (4)	24	596,94					
	İç A.B. (5)	131	640,82					
	Karadeniz B. (6)	136	631,00					
	Marmara B. (7)	752	643,48					
DYG	Akdeniz B. (1)	46	609,00	8,78	6	0,186	-	-
	Doğu A. B. (2)	64	644,73					
	Ege B. (3)	125	631,28					
	Güney A. B. (4)	24	491,40					
	İç A.B. (5)	131	696,44					
	Karadeniz B. (6)	136	603,68					
	Marmara B. (7)	752	643,57					
GMS	Akdeniz B. (1)	46	643,50	3,80	6	0,704	-	-
	Doğu A. B. (2)	64	713,91					
	Ege B. (3)	125	615,35					
	Güney A. B. (4)	24	588,71					
	İç A.B. (5)	131	645,42					
	Karadeniz B. (6)	136	626,50					
	Marmara B. (7)	752	639,88					

Katılımcıların, Gold-MSI TR seviyelerinin, yaşadıkları bölgeye göre farklılıklarını incelemek için non-parametrik Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Katılımcının yaşadıkları bölge envanterin hiçbir alt ölçeği bakımından da farklılık olmamaktadır ($p>.05$) (Tablo 39). Başka bir ifade ile katılımcının yaşadıkları bölge değişkeninin, Gold-MSI TR seviyeleri üzerindeki etkisi anlamlı değildir (yoktur).

Tablo 40. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Müzikle İlişisine Göre Karşılaştırılması (n=1278)

Boyut	Müzikle İlişki	Betimsel İstatistik			ANOVA		Tukey HSD	Etki (η^2)
		n	$\bar{X}$	ss	F	p		
MAK	Amatör (1)	674	4,39	0,94	154,63	0,000***	2>1,3 1>3	0,195
	Profesyonel (2)	307	5,24	0,87				
	Diğer (3)	297	3,89	1,09				
AY	Amatör (1)	674	5,32	0,92	215,86	0,000***	2>1,3 1>3	0,253
	Profesyonel (2)	307	6,34	0,65				
	Diğer (3)	297	4,86	1,11				
ME	Amatör (1)	674	2,92	1,18	778,90	0,000***	2>1,3 1>3	0,550
	Profesyonel (2)	307	5,81	0,77				
	Diğer (3)	297	2,46	1,51				
ŞSY	Amatör (1)	674	4,93	1,02	189,50	0,000***	2>1,3 1>3	0,229
	Profesyonel (2)	307	5,95	0,77				
	Diğer (3)	297	4,40	1,19				
DYG	Amatör (1)	674	5,72	0,79	67,74	0,000***	2>1,3 1>3	0,096
	Profesyonel (2)	307	6,14	0,71				
	Diğer (3)	297	5,38	0,89				
GMS	Amatör (1)	674	4,38	0,88	448,62	0,000***	2>1,3 1>3	0,413
	Profesyonel (2)	307	5,88	0,62				
	Diğer (3)	297	3,82	1,12				

*** $p < .001$

Katılımcıların, Gold-MSI TR seviyelerinin, müzikle ilişkiye göre farklılıklarını incelemek için tek-yönü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Buna göre, müzikle ilişki değişkeni envanterin tüm alt ölçekleri ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerinde de anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (Tablo 40). Buna göre;

Katılımcıların müzikle ilişkilerine bağlı olarak, *Müziğe Aktif Katılım* [$F_{(2; 1275)}=154,63; p<.001$], *Algısal Yetenekler* [$F_{(2; 1275)}=215,86; p<.001$], *Müzik Eğitimi* [$F_{(2; 1275)}=778,90; p<.001$], *Şarkı Söyleme Yeteneği* [$F_{(2; 1275)}=189,50; p<.001$], *Duygular* [$F_{(2; 1275)}=67,74; p<.001$] ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri [$F_{(2; 1275)}=448,62; p<.001$] arasında, post-hoc Tukey HSD testine (8. Sütun) göre, a) müzikle ilişkisi profesyonel olan katılımcıların puanları diğer tüm katılımcılardan, b) müzikle ilişkisi amatörce olan katılımcıların puanları ise ‘Diğer’ katılımcılardan daha yüksektir.

Müzikle ilişki değişkeninin, katılımcıların Gold-MSI TR seviyelerine etkilerine bakıldığında;

- Müzikle ilişkinin, katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,195$).

- Müzikle ilişkinin, katılımcıların *algısal yetenekler* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,253$).
- Müzikle ilişkinin, katılımcıların *müzik eğitimi* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,550$).
- Müzikle ilişkinin, katılımcıların *şarkı söyleme yeteneği* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,229$).
- Müzikle ilişkinin, katılımcıların *duygular* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta derecede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,096$).
- Müzikle ilişkinin, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,413$).

Tablo 41. Katılımcıların Gold-MSI-TR Puanlarının Müzik Aleti Çalmasına Göre Karşılaştırılması (n=1278)

Boyut	Müzik aleti çalma	Betimsel İstatistik			t-test			Etki (d)
		n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p	
MAK	Evet	815	4,83	0,94	17,70	1276	0,000***	1,03
	Hayır	463	3,84	1,00				
AY	Evet	815	5,88	0,86	22,12	1276	0,000***	1,29
	Hayır	463	4,72	0,97				
ME	Evet	815	4,43	1,49	34,81	1276	0,000***	2,03
	Hayır	463	1,87	0,72				
ŞSY	Evet	815	5,49	0,96	21,18	1276	0,000***	1,23
	Hayır	463	4,28	1,03				
DYG	Evet	815	5,94	0,75	11,64	1276	0,000***	0,68
	Hayır	463	5,40	0,87				
GMS	Evet	815	5,19	0,92	31,78	1276	0,000***	1,85
	Hayır	463	3,59	0,77				

*** $p < .001$

Katılımcıların, Gold-MSI TR seviyelerinin, (bir/birden çok) müzik aleti çalmaya göre farklılıklarını incelemek için bağımsız gruplar *t* testi yapılmıştır. Buna göre, müzik aleti çalma değişkeni envanterin tüm alt ölçekleri ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerinde anlamlı farklılıklara neden olmaktadır (Tablo 41). Buna göre;

Katılımcıların, müzik aleti çalmaya göre *Müziğe Aktif Katılım* seviyeleri arasında farklılık olduğu saptanmıştır [$t_{(1276)}=17,70$; $p<.001$]. Gruplara ait ortalamalara bakıldığında, bir müzik aleti çalan katılımcıların ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4,83$) *Müziğe Aktif Katılım* seviyeleri, müzik aleti çalmayan katılımcılardan ($\bar{X}_{\text{Hayır}}=4,41$) daha yüksektir. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyelerine etkisi anlamlı ve çok büyük olduğu saptanmıştır ($d_{\text{Cohen}}=1,03$).

Katılımcıların, müzik aleti çalmaya göre *algısal yetenekler* seviyeleri arasında da anlamlılık bulunmuştur [$t_{(1276)}=22,12$; $p<.001$]. Bir müzik aleti çalan katılımcıların ($\bar{X}_{\text{Evet}}=5,88$) *algısal yetenekler* seviyeleri, müzik aleti çalmayan katılımcılardan ($\bar{X}_{\text{Hayır}}=4,72$) daha yüksektir. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların *algısal yetenekler* seviyelerine etkisi anlamlı ve çok büyük olduğu saptanmıştır ($d_{\text{Cohen}}=1,29$).

Katılımcıların, müzik aleti çalmaya bağlı olarak, *müzik eğitimi* seviyeleri arasında da anlamlılık bulunmuştur [$t_{(1276)}=34,81$; $p<.001$]. Bir müzik aleti çalan katılımcıların ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4,43$) *müzik eğitimi* seviyeleri, müzik aleti çalmayan katılımcılardan ($\bar{X}_{\text{Hayır}}=1,87$) daha yüksektir. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların *müzik eğitimi* seviyelerine etkisi anlamlı ve çok büyük olduğu saptanmıştır ($d_{\text{Cohen}}=2,03$).

Katılımcıların, müzik aleti çalmaya bağlı olarak, *şarkı söyleme yeteneği* seviyeleri arasında da farklılık bulunmuştur [$t_{(1276)}=21,18$; $p<.001$]. Bir müzik aleti çalan katılımcıların ($\bar{X}_{\text{Evet}}=5,49$) *şarkı söyleme yeteneği* seviyeleri, müzik aleti çalmayan katılımcılardan ($\bar{X}_{\text{Hayır}}=4,28$) daha yüksektir. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların *şarkı söyleme yeteneği* seviyelerine etkisi anlamlı ve çok büyük olduğu saptanmıştır ($d_{\text{Cohen}}=1,23$).

Katılımcıların, müzik aleti çalmaya bağlı olarak, *Duygular* alt ölçeğine ait seviyeleri arasında da farklılık bulunmuştur [$t_{(1276)}=11,64$; $p<.001$]. Bir müzik aleti çalan katılımcıların ($\bar{X}_{\text{Evet}}=5,94$) *Duygular* seviyeleri, müzik aleti çalmayan katılımcılardan ($\bar{X}_{\text{Hayır}}=5,40$) daha yüksektir. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların *Duygular* seviyesine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($d_{\text{Cohen}}=0,68$).

Katılımcıların, müzik aleti çalmasına bağlı olarak, *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri arasında da farklılık bulunmuştur [$t_{(1276)}=31,78$; $p<.001$]. Bir müzik aleti

çalın katılımcıların ($\bar{X}_{\text{Evet}}=5,19$) *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri, müzik aleti çalmayan katılımcılardan ($\bar{X}_{\text{Hayır}}=3,59$) daha yüksektir. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerine etkisi anlamlı ve çok büyük olduğu saptanmıştır ($d_{\text{Cohen}}=1,85$).

4.4. Katılımcıların Müzik Yeteneği Kavramına İlişkin Görüşleri İle Müzikal Sofistikasyon Seviyeleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

Bu kısımda, Türkiye’de genel nüfusun, müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri ile müzikal sofistikaşyon seviyeleri arasındaki anlamlı ilişkileri incelemek üzere yapılan tek-yönlü varyans analizi sonuçlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Müzik yeteneği değişkeni kategorik (6 seçenekli) ve müzikal sofistikaşyon değişkeni ise sürekli değişken olduğundan aralarındaki ilişki ANOVA ile incelenmiştir (Shukla, 2023).

Tablo 42. Katılımcıların Müzik Yeteneği Kavramına İlişkin Görüşleri İle Müzikal Sofistikasyon Seviyeleri Arasındaki İlişki

Boyut	Müzik Yeteneği	Betimsel İstatistik			ANOVA		Tukey HSD	Etki (η^2)
		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>		
MAK	Ayrıcalıktır, ... (1)	108	4,38	1,08	3,21	0,007**	2 > Diğer 5, 6 > 1, 4	0,097
	Hissetmek, ... (2)	95	4,80	1,05				
	Doğuştan, ... (3)	377	4,43	1,12				
	Ses ve müzikle ... (4)	172	4,31	1,06				
	Müzikle bağ ... (5)	82	4,54	1,06				
	Bilmek, ... (6)	319	4,53	1,01				
AY	Ayrıcalıktır, ... (1)	108	5,35	1,08	3,11	0,009**	2 > Diğer	0,083
	Hissetmek, ... (2)	95	5,80	0,80				
	Doğuştan, ... (3)	377	5,34	1,12				
	Ses ve müzikle ... (4)	172	5,33	1,05				
	Müzikle bağ ... (5)	82	5,21	1,18				
	Bilmek, ... (6)	319	5,37	0,98				
ME	Ayrıcalıktır, ... (1)	108	3,52	1,74	4,05	0,001**	2, 6 > Diğer 1, 3 > 4, 5	0,146
	Hissetmek, ... (2)	95	3,71	1,68				
	Doğuştan, ... (3)	377	3,53	1,85				
	Ses ve müzikle ... (4)	172	3,14	1,57				
	Müzikle bağ ... (5)	82	3,11	1,58				
	Bilmek, ... (6)	319	3,70	1,73				
ŞSY	Ayrıcalıktır, ... (1)	108	5,06	1,07	2,33	0,041*	2 > Diğer	0,056
	Hissetmek, ... (2)	95	5,35	1,05				
	Doğuştan, ... (3)	377	5,08	1,19				
	Ses ve müzikle ... (4)	172	4,87	1,21				
	Müzikle bağ ... (5)	82	4,95	1,21				
	Bilmek, ... (6)	319	5,08	1,09				
DYG	Ayrıcalıktır, ... (1)	108	5,61	0,84	1,53	0,178	-	-
	Hissetmek, ... (2)	95	5,92	0,72				
	Doğuştan, ... (3)	377	5,72	0,85				
	Ses ve müzikle ... (4)	172	5,74	0,83				
	Müzikle bağ ... (5)	82	5,75	0,91				
	Bilmek, ... (6)	319	5,77	0,85				
GMS	Ayrıcalıktır, ... (1)	108	4,44	1,15	3,73	0,002**	2 > Diğer 3, 6 > 1, 4, 5	0,141
	Hissetmek, ... (2)	95	4,92	0,97				
	Doğuştan, ... (3)	377	4,72	1,23				
	Ses ve müzikle ... (4)	172	4,37	1,13				
	Müzikle bağ ... (5)	82	4,47	1,20				
	Bilmek, ... (6)	319	4,71	1,10				

* $p < .05$, ** $p < .01$

Ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır (1)

Hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur (2)

Doğuştan, tanrının bir armağanı ve ruhun kendisini ifadesidir (3)

Ses ve müzikle duyguları aktarabilmektir (4)

Müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekaya sahip olmaktır (5)

Bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır (6)

Katılımcıların, müzikal sofistikasyon seviyeleri ile müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri arasındaki ilişkiye yönelik yapılan tek-yönlü varyans analizine (ANOVA) göre, envanterin Duygular alt ölçeği dışındaki diğer tüm alt ölçekler ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri ile müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri arasında anlamlı ilişki vardır (Tablo 42). Buna göre;

Katılımcıların, müzik yeteneğine ilişkin görüşleri ile *Müziğe Aktif Katılım* seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır [$F_{(5; 1147)}=3,21$; $p=0,007$]. Post-hoc

Tukey *H* testine göre; a) müzik yeteneğini, *Hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur* (2) olarak gören katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyesi, diğer tüm katılımcılardan (1, 3, 4, 5 ve 6) daha yüksektir, b) müzik yeteneğini, *Müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekaya sahip olmaktır* (5) ve *Bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır* (6) olarak gören katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyesi, müzik yeteneğini, *Ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır* (1) ve *Ses ve müzikle duyguları aktarabilmektir* (4) olarak görenlerden daha yüksektir.

Müzik yeteneğine ilişkin görüşün, katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyelerine etkisi anlamlı ve orta seviyede olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,097$).

Katılımcıların, müzik yeteneğine ilişkin görüşleri ile *algısal yetenekler* seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur [$F_{(5; 1147)}=3,11$; $p=0,009$]. Post-hoc Tukey *H* testine göre; müzik yeteneğini, *Hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur* (2) olarak gören katılımcıların *algısal yetenekler* seviyesi, diğer tüm katılımcılardan (1, 3, 4, 5 ve 6) daha yüksektir. Müzik yeteneğine ilişkin görüşün, katılımcıların *algısal yetenekler* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır ($\eta^2=0,083$).

Katılımcıların, müzik yeteneğine ilişkin görüşleri ile *müzik eğitimi* seviyeleri arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur [$F_{(5; 1147)}=4,05$; $p=0,001$]. Post-hoc Tukey *H* testi doğrultusunda; a) müzik yeteneğini, *Hissetmek, doğa ve yaşamla uyum* (2) ve *Bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır* (6) olarak gören katılımcıların *müzik eğitimi* seviyesi, diğer tüm katılımcılardan (1, 3, 4 ve 5) daha yüksektir, b) müzik yeteneğini, *Ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır* (1) ve *Doğuştan, tanrının bir armağanı ve ruhun kendisini ifadesidir* (3) olarak gören katılımcıların *müzik eğitimi* seviyesi, müzik yeteneğini, *Ses ve müzikle duyguları aktarabilmektir* (4) ve *Müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekaya sahip olmaktır* (5) olarak görenlerden daha yüksektir.

Müzik yeteneğine ilişkin görüşün, katılımcıların *Müzik Eğitimi* seviyesine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,146$).

Katılımcıların, müzik yeteneğine ilişkin görüşleri ile *şarkı söyleme yeteneği* seviyeleri arasında da bir ilişki olduğu bulunmuştur [$F_{(5; 1147)}=2,33$; $p=0,041$]. Post-hoc Tukey *H* testine göre; müzik yeteneğini, *Hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur* (2) olarak gören katılımcıların *şarkı söyleme yeteneği* seviyesi, diğer tüm katılımcılardan (1, 3,

4, 5 ve 6) daha yüksektir. Müzik yeteneğine ilişkin görüşün, katılımcıların *şarkı söyleme yeteneği* seviyelerine etkisi anlamlı ve küçük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,056$).

Katılımcıların, müzik yeteneğine ilişkin görüşleri ile *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri arasında da bir ilişki olduğu bulunmuştur [$F_{(5; 1147)}=3,73$; $p=0,002$]. Post-hoc Tukey *H* testine göre; a) müzik yeteneğini, *Hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur* (2) olarak gören katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyesi, diğer tüm katılımcılardan (1, 3, 4, 5 ve 6) daha yüksektir, b) müzik yeteneğini, *Doğuştan, tanrının bir armağanı ve ruhun kendisini ifadesidir* (3) ve *Bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır* (6) olarak gören katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyesi, müzik yeteneğini, *Ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır* (1), *Ses ve müzikle duyguları aktarabilmektir* (4) ve *Müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekaya sahip olmaktır* (5) olarak görenlerden daha yüksektir.

Müzik yeteneğine ilişkin görüşün, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerine etkisi anlamlı ve büyük olduğu saptanmıştır ($\eta^2=0,141$).

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, “Türkiye’de genel nüfusun müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri ile müzikal sofistikasyon seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıtlar aranmıştır. Bu problemin çözümünü sağlamak için araştırma birbirini tamamlayan dört çalışmadan oluşacak şekilde hazırlanmıştır: Birinci çalışmada, Türkiye’de genel nüfusun, müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşlerinin önce genel ve daha sonra bazı bağımsız değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadıkları; ikinci çalışmada, Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) öz-bildirim envanterinin Türkçe versiyonuna ilişkin geçerlik ve güvenirlik analizleri; üçüncü çalışmada ise Gold-MSI TR’nin bazı bağımsız değişkenlere göre farklılaşma gösterip göstermediği ve son çalışmada ise Türkiye’de genel nüfusun, müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri ile müzikal sofistikasyon seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Bu çalışmaların sonuçları aşağıda sunulmuştur.

5.1.1. Türkiye’de Genel Nüfusun Müzik Yeteneği Kavramına İlişkin Görüşlerine Yönelik Sonuçlar

Ana örnekleimde yer alan 1278 katılımcıdan 1152 tanesinin yanıtları incelenmiştir. 1152 katılımcının müzik yeteneği kavramının ne olduğuna dair açık uçlu soruya verdikleri yanıtların/görüşlerin önce kodlamaları yapılmış daha sonra ise ana temalar/kategoriler belirlenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda müzik yeteneği kavramının ne olduğuna ilişkin görüşlerin 14 kodla özetlenebileceği görülmüştür:

Müzik yeteneği,

1. ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır.
2. doğaya, yaşama uyumdur.
3. doğuştandır, tanrının bir lütfu, hediyesidir.
4. duyguları aktarabilmektir.
5. evrenselliiktir, bağ kurabilmektir.

6. hayatın kendisidir, hissetmektir.
7. kulaktır, bilmektir, çok çalışmaktır.
8. müziği hissedebilmektir.
9. müzikle bir olmaktır.
10. öğrenilebilir, çaba ve çok çalışma gerektirir.
11. özgürlüktür, kendini tanımak ve bulmaktır.
12. ruhsallıktır, ruhun kendini ifadesidir.
13. ses ve müzikle duyguları aktarmaktır.
14. zekadır, yaratıcı olmaktır.

Katılımcıların, müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin kodlanmasından sonra bu kodların ortak yönleri temel alınarak yapılan inceleme sonucunda 6 ana temada bir araya getirilebileceği görülmüştür:

Müzik yeteneği,

1. ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır (Kod 1).
2. hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur (Kod 2 ve 6).
3. doğuştan, tanrının bir armağanı ve ruhun kendisini ifadesidir (Kod 3 ve 12).
4. ses ve müzikle duyguları aktarabilmektir (Kod 4,8 ve 13).
5. müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekaya sahip olmaktır (Kod 5, 9, 11 ve 14).
6. bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır (Kod 7 ve 10).

Yapılan analizler sonucunda katılımcıların, müzik yeteneğinin ne olduğuna yönelik olarak en öne çıkan tema “Müzik yeteneği, doğuştan, tanrının bir armağanı ve ruhun kendisini ifadesidir” olarak görülmüştür. Bu temayı sırasıyla; “Müzik yeteneği, bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır”, “Müzik yeteneği, ses ve müzikle duyguları aktarabilmektir”, “Müzik yeteneği, ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır”, “Müzik yeteneği, hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur” ve “Müzik yeteneği, müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekâya sahip olmaktır” takip etmektedir.

Katılımcıların kişisel (demografik) özelliklerine göre müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerine yönelik sonuçları incelendiğinde:

1. Kadın ve erkek katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Kadınların altı temayı da erkek katılımcılardan daha çok ifade ettikleri sonucuna varılmıştır. Cinsiyetin müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri üzerindeki etkisi anlamlı ve büyük olduğu görülmüştür.

2. Katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin yaşadıkları bölgeye göre farklılaştığı bulunmuştur. Marmara Bölgesinde yaşayan katılımcıların diğer tüm bölgelerden, İç Anadolu ve Karadeniz Bölgelerinde yaşayanların ise Akdeniz, Doğu Anadolu, Ege ve Güney Anadolu bölgelerinde yaşayanlara göre temalardaki müzik yeteneğinin ne olduğuna dair ifadelere daha çok katıldıkları bulunmuştur. Yaşanılan bölgenin, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri üzerindeki etkisi anlamlı ve büyük olduğu görülmüştür.

3. Katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin, bir müzik aleti çalmaya göre de farklılaştığı bulunmuştur. Bir müzik aleti çalanların, bir müzik aleti çalmayanlara göre temalardaki müzik yeteneğinin ne olduğuna dair tüm ifadelere de daha çok katıldıkları bulunmuştur. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri üzerindeki etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.

4. Katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin, müzikle ilişkiye göre de farklılaştığı bulunmuştur. Müzikle ilişkisi amatörce olan katılımcıların, diğer katılımcılara göre temalardaki müzik yeteneğinin ne olduğuna dair tüm ifadelere de daha çok katıldıkları bulunmuştur. Müzikle ilişkinin, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri üzerindeki etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.

5. Katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşlerinin, yaş, meslek, eğitim durumu, sosyo-ekonomik statü (SES) ve doğduğu bölge değişkenlerine bağlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir ifadeyle, katılımcıların müzik yeteneğinin ne olduğuna ilişkin görüşleri ile yaş, meslek, eğitim durumu, sosyo-ekonomik statü (SES) ve doğdukları bölge arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hallam & Shaw (2002), Hallam & Prince (2003) ve Hallam (2010)'ın araştırmaları, müzik yeteneği kavramının geleneksel müzik yeteneği testleriyle tanımlanan kavramlardan çok daha geniş olduğunu göstermektedir. Hallam (2010), müzik yeteneğinin geniş bir yelpazede alıcı faaliyetleri (örneğin, dinleme, müziği takdir

etme) ve aktif katılımı (örneğin, şarkı söyleme, enstrüman çalma) içerdiğini saptamıştır. Bu bulgular, Türkiye'deki araştırmamızla büyük ölçüde örtüşmektedir. Türkiye'deki katılımcılar, müzik yeteneğini doğuştan gelen bir armağan ve ruhun ifadesi olarak görmenin yanı sıra, öğrenme ve çok çalışmanın önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Hallam (2010), müzik yeteneğinin, motivasyon ve kişisel bağlılık gibi unsurları da içerdiğini ve müziksel iletişimin (hem izleyiciyle hem de diğer müzisyenlerle) önemli bir bileşen olduğunu bulmuştur. Bu, Türkiye'deki araştırmamızda da gözlemlenen, müzik yeteneğinin çok boyutlu yapısıyla uyumludur. Türkiye'deki katılımcılar arasında da müzik yeteneğinin duyguları müzikle aktarma, müziği hissetme ve doğa ile uyum sağlama gibi temaların vurgulanması, müziksel iletişimin ve alıcı becerilerin önemini ortaya koymaktadır.

Hallam (2010) ayrıca, müzik yeteneğinin algılanmasının, bireylerin bulundukları sosyal çevreye ve kişisel deneyimlerine bağlı olarak değişebileceği sonucuna varmıştır. Bu perspektif, Türkiye'deki bulgularımızla da örtüşmektedir. Örneğin, Marmara Bölgesi'ndeki katılımcılar, müzik yeteneği konusundaki ifadelerle daha fazla katılım göstermiştir ve bir müzik aleti çalan katılımcılar, çalmayanlara göre daha geniş bir müzik yeteneği algısına sahiptirler.

Sonuç olarak, Hallam & Shaw (2002), Hallam & Prince (2003) ve Hallam (2010)'ın bulguları ile Türkiye'deki araştırmamızın sonuçları, müzik yeteneğinin çok yönlü ve geniş bir kavram olduğunu, sosyal ve kişisel faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterebileceğini ve müzik eğitiminin bu çok yönlülüğü ve kapsayıcılığı göz önünde bulundurması gerektiğini göstermektedir. Bununla birlikte, müzik eğitiminin, teknik becerilerin yanı sıra müziği takdir etme ve anlama yeteneklerini de geliştirmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar, müzik yeteneğinin gelişiminde motivasyon ve kişisel bağlılığın kritik öneme sahip olduğunu da vurgulamaktadır.

5.1.2. Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi Türkçe Formunun (Gold-MSI TR) Geçerlik ve Güvenirliğine Yönelik Sonuçlar

Envanter, Türkçe ve İngilizce dilinde uzman olan akademisyenlerce Türkçe Diline çevrilmesinden sonra 118 katılımcıya uygulanmıştır. Bu uygulama sonucunda elde edilen veriler üzerinden geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Bu çalışmaların sonuçlarına aşağıda sırasıyla yer verilmiştir:

1. Gold-MSI TR alt ölçekleri ve genel müzikal sofistikasyonu oluşturan maddelerin arasında iç-tutarlılığın oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gold-MSI TR alt ölçekleri ve genel müzikal sofistikasyonu puanlarının dağılımları da normal dağılım gösterdiği saptanmıştır.

Gold-MSI-TR alfa katsayıları 0,751 ile 0,942, Gutmann λ_6 güvenirlik katsayıları 0,759 ile 0,961, test-tekrar test korelasyon katsayıları ise 0,825 ile 0,965 arasında değişerek oldukça yüksek iç tutarlılık göstermiştir. Envanterin tüm alt ölçekleri arasında ve genel müzikal sofistikasyon ile pozitif yönde anlamlı ve orta ile çok güçlü seviyede ilişki olduğu saptanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi 2 model üzerinde incelenmiş ve sonuçlara göre en iyi uyum gösteren (5 ölçek + Genel Müzikal Sofistikasyon) model tercih edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları Gold-MSI-TR'nin orijinal yapısını büyük ölçüde doğrulamıştır (X^2/sd : 1,10, RMSEA: 0,034, RMR: 0,801, CFI: 0,927). Bu bilgiler doğrultusunda, diğer araştırmalarla karşılaştırılması yapıldığında envanterin alfa katsayıları; İngilizce (orijinal) çalışmada 0,79 ile 0,93 arasında, Almanca 0,71 ile 0,91, Fransızca 0,80 ile 0,95, Japonca 0,74 ile 0,90, Portekizce 0,82 ile 0,91, 2019 yılında yapılan Çince çalışmada 0,74 ile 0,90, 2023 yılında yapılan Çince çalışmada 0,80 ile 0,91 ve İtalyanca çalışmada ise 0,69 ile 0,94 arasında değişmektedir. Gutmann λ_6 güvenirlik katsayıları ise; envanterin orijinal çalışmada 0,76 ile 0,94, Almanca 0,69 ile 0,92, Fransızca 0,80 ile 0,97, Japonca 0,73 ile 0,91, Portekizce 0,81 ile 0,93 ve 2023 yılında yapılan Çince çalışmada ise 0,79 ile 0,92 arasında değişmektedir. Envantere yönelik test-tekrar test korelasyon kat sayıları ise; envanterin orijinal çalışmada 0,85 ile 0,97, Japonca 0,73 ile 0,96, Portekizce 0,84 ile 0,94, 2019 yılında yapılan Çince çalışmada 0,76 ile 0,93, 2023 yılında yapılan Çince çalışmada 0,79 ile 0,93 arasında değişmektedir (Müllensiefen vd., 2014; Schaal vd., 2014; Degraeve & Dedonder, 2018; Lin vd., 2019; Lima vd., 2020; Sadakata vd., 2022; Santangelo vd., 2023; Li vd., 2024).

Envanterin orijinal çalışması ve diğer çevirilerinin, alfa katsayıları ve Gutmann λ_6 güvenirlik katsayıları incelendiğinde, en yüksek değerlerin Genel Müzikal Sofistikasyon alt ölçeğinde, en düşük değerlerin ise Duygular alt ölçeğinde olduğu tespit edilmiştir. Test-tekrar test korelasyon kat sayıları incelendiğinde ise en yüksek değerlerin Müzik Eğitimi alt ölçeğinde, en düşük değerlerin ise Duygular alt ölçeğinde olduğu belirlenmiştir. Türkçe çevirisinin de alfa kat sayıları, Gutmann λ_6 güvenirlik

katsayıları ve test-tekrar test korelasyon kat sayıları diğer çalışmaların analizleriyle benzerlikler göstermiş ve uyumlu olarak kabul edilmiştir.

2. Katılımcıların, envanterin ölçeklerden aldıkları puanların karşılaştırmalarına imkan vermesi amacıyla, alınan puanların hem ortalaması hem de toplam puanları birlikte verilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda; katılımcılar, formun ilk uygulanmasında en yüksek puanı *Duygular*'a, en düşük puanı ise *Müzik Eğitimi*'ne vermişlerdir. Katılımcılar, formun ikinci (tekrar test) uygulanmasında yine en yüksek puanı *Duygular*'a, en düşük puanı ise *Müzik Eğitimi*'ne vermişlerdir.

3. Gold-MSI TR alt ölçekleri ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* arasındaki ilişkiler incelendiğinde: Tüm alt ölçekler arasında ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* ile alt ölçekler arasında pozitif yönde, anlamlı ve orta ile çok güçlü seviyede ilişki olduğu saptanmıştır. Alt ölçekler arasındaki en güçlü ilişki *Algısal Yetenekler* ile *Şarkı Söyleme Yeteneği* arasında, *Genel Müzikal Sofistikasyon* ile alt ölçeklerden *Şarkı Söyleme Yeteneği* arasında olduğu görülmüştür. En düşük ilişki katsayısı ise *Müzik Eğitimi* ile *Duygular* arasında orta kuvvette bulunmuştur.

4. Gold-MSI TR'nin yapı geçerliğini test etmek üzere 118 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinden bir Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda; verilerin doğrulamalı faktör analizine tabi tutulması sonucunda Gold-MSI TR envanterinin alt ölçekleri tek kullanılabileceği gibi beş ölçek ile birlikte *Genel Müzikal Sofistikasyon* biçiminde de kullanılabileceği görülmüştür. Ancak özellikle hem X^2/sd değeri hem de RMSEA, RMR ve CFI değerleri birlikte ele alındığında ikinci modelin (5 ölçek + Genel MS) daha iyi uyum gösterdiği söylenebilmektedir. Sonuç olarak, Gold-MSI TR'ye ilişkin oluşturulan her iki modelin de iyi uyum kriterlerine sahip olmakla birlikte ikinci modelin tercih edilebileceği anlaşılmıştır.

Müllensiefen ve diğerleri (2014) Gold-MSI'n yapısını belirlerken faktör yapıları bakımından farklılık gösteren dört model önermiştir: bir genel faktör ve beş grup faktörü olan hiyerarşik bir model (Model 1), genel faktör ve beş grup faktörü arasında korelasyon olmayan iki faktörlü bir model (Model 2), korelasyon olmayan faktörler ve genel faktör olmayan bir model (Model 3) ve genel faktör olmadan birbiriyle ilişkili beş faktöre izin veren bir model (Model 4). İstatistiksel analiz sonuçlarına göre en iyi uyum gösteren model kullanılmak üzere belirlenmiştir. Bunu takiben çevirilerin bazılarında, bu 4 model üzerinden analizler yapılmış (Lin vd., 2019; Sadaka vd., 2022;

Li vd., 2024) ve en uygun model seçilmiştir. Bu 4 modelden, envanterin orijinal çalışmasının ve mevcut çevirilerinin, genel olarak Türkçe çalışmasında da olduğu gibi ikinci modelde yüksek uyum gösterdiği gözlemlenmektedir (Müllensiefen vd., 2014; Schaal vd., 2014; Degrave & Dedonder, 2018; Lima vd., 2018; Lin vd., 2019; Sadakata vd., 2022; Li d., 2023; Santangelo vd., 2023). Bu yönüyle karşılaştırmaların yapılabilmesi için Türkçe versiyonun diğer çalışmalarla uyum gösterdiği söylenebilmektedir.

Türkiye örnekleminde elde edilen veriler, Gold-MSI'nın İngilizce versiyonu ve İngilizce konuşan geniş bir örneklem kullanılarak geliştirilen temel faktör modelini doğrulamaktadır. Buna ek olarak, uyum indeksleri için orta ila çok güçlü değerler her iki örnekleme de karşılaştırılabilir. Buna ek olarak, bireysel alt ölçekler iyi bir güvenilirlik söz konusudur.

5.1.3. Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi Türkçe Formunun (Gold-MSI TR) Bazı Değişkenler Bakımından Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuçlar

Bu kısımda; önce asıl araştırma örneklemini oluşturan 1278 katılımcıdan toplanan veriler ile Türkiye’de nüfusun Genel Müzikal Sofistikasyon ve Gold-MSI TR’in alt ölçeklere ilişkin puanları/seviyelerine, daha sonra ise bazı bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılaşmalar gösterip göstermediğine yönelik sonuçlara yer verilmiştir.

Katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri ‘Orta Üstü’ olarak hesaplanmıştır. Buna göre, Türkiye’de genel nüfusun müzikal sofistikaasyon seviyesi, katılımcıların algılarına göre, ortanın üstündedir. Katılımcıların, Gold-MSI TR’in diğer alt ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamaları incelendiğinde, kendilerini en çok *Duygular* bakımından (yüksek düzeyde) yeterli gördükleri, bunu sırasıyla *Algısal Yetenekler* (yüksek düzeyde), *Şarkı Söyleme Yeteneği* (orta üstü düzeyde) ve *Müziğe Aktif Katılım*’ın (orta üstü düzeyde) takip ettiği görülmüştür. Katılımcıların, kendilerini en az yeterli gördükleri/algıladıkları alanın *Müzik Eğitimi* (orta altı düzeyde) olduğu sonucuna varılmıştır. Katılımcıların, bazı demografik özelliklerine bağlı olarak *Genel Müzikal Sofistikasyon* ve Gold-MSI TR’in alt ölçeklerinden aldıkları puanlarda anlamlı farklılaşmalar olup olmadığı sonuçlarına aşağıdaki maddelerde yer verilmiştir:

1. Katılımcıların, Gold-MSI TR puanlarının, cinsiyetlerine göre farklılıklarını saptamak için yapılan analiz sonuçlarına göre, cinsiyet değişkeninin envanterin üç alt

ölçeği ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerinde anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte;

- Katılımcıların, cinsiyete göre *Müziğe Aktif Katılım* seviyeleri arasında farklılık olduğu saptanmıştır. Gruplara ait ortalama puanlar incelendiğinde, erkek katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyeleri, kadın katılımcılardan daha yüksektir. Etki derecesine göre ise cinsiyetin, katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve küçük olarak saptanmıştır.

- Katılımcıların, cinsiyete göre *Algısal Yetenekler* seviyeleri arasında da farklılık olduğu saptanmıştır. Erkek katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyeleri, kadın katılımcılardan daha yüksektir. Cinsiyetin, katılımcıların algısal yetenekler seviyesine yönelik etkisi ise anlamlı ve küçük olarak saptanmıştır.

- Katılımcıların, cinsiyete bağlı olarak, *Müzik Eğitimi* seviyeleri arasında da farklılık olduğu saptanmıştır. Erkek katılımcıların *Müzik Eğitimi* seviyeleri, kadın katılımcılardan daha yüksektir. Cinsiyetin, katılımcıların müzik eğitimi seviyesine yönelik etkisi ise anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.

- Son olarak, katılımcıların, cinsiyete bağlı olarak, *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri arasında da farklılık olduğu saptanmıştır. Erkek katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri, kadın katılımcılardan daha yüksektir. Cinsiyetin, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyesine yönelik etkisi ise anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.

Bu bulgular, envanterin İtalyanca (Santangelo vd., 2023) çalışmasında elde edilen sonuçlarla tutarlıdır. İtalyanca çalışmada, erkek katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu ve *Aktif Katılım*, *Algısal Yetenekler* ve *Müzik Eğitimi* alt ölçeklerinde de erkeklerin daha yüksek puan aldığı belirlenmiştir. Ancak, envanterin Portekizce (Lima vd., 2018) çalışmasında cinsiyetler arasında belirgin farklılıklar bulunmamıştır; yalnızca *Şarkı Söyleme Yeteneği* ve *Duygular* alt ölçeklerinde kadınların erkeklerden daha yüksek puan aldığı saptanmıştır. Bu farklılıklar, kültürel ve sosyo-demografik faktörlerin müzikal sofistikasyon üzerindeki etkilerini yansıtabilir. Türkiye'deki bulguların İtalyanca çalışmayla tutarlı olması, cinsiyetin müzikal sofistikasyon üzerindeki etkisinin bazı kültürlerde daha belirgin olabileceğini göstermektedir.

2. Katılımcıların, Gold-MSI TR puanlarının, yaşlarına göre farklılıklarını saptamak için yapılan analizler sonucunda, yaş değişkeninin envanterin tüm alt ölçekleri ve Genel Müzikal Sofistikasyon seviyelerinde de farklılığa neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; katılımcıların yaşa bağlı olarak, *Müziğe Aktif Katılım*, *Algısal Yetenekler*, *Müzik Eğitimi*, *Şarkı Söyleme Yeteneği*, *Duygular* ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri arasında, genç yaş grupları (katılımcıları) lehine anlamlı fark olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre; yaş değişkeninin, katılımcıların Gold-MSI TR seviyeleri üzerindeki etkileri ise aşağıdaki gibi bulunmuştur:

- Yaşın, katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- Yaşın, katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.
- Yaşın, katılımcıların *Müzik Eğitimi* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.
- Yaşın, katılımcıların *Şarkı Söyleme Yeteneği* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- Yaşın, katılımcıların *Duygular* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- Yaşın, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.

Türkiye örnekleminde, Gold-MSI-TR'nin beş alt ölçeği ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* arasında genç yaş gruplarının lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yaşın, *Müziğe Aktif Katılım*, *Şarkı Söyleme Yeteneği*, *Duygular* ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* ile etkisi büyük, *Algısal Yetenekler*, *Müzik Eğitimi* alt ölçeklerinde ise orta etkisi olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar yaşın müzikal sofistikaşyon üzerinde küçük ila orta etkileri olduğu sonucuna ulaşan envanterin İngilizce (Müllensiefen vd., 2014), Almanca (Schall vd., 2014) ve Portekizce (Lima vd., 2020) çalışmaları ile benzerlikler göstermektedir. Fakat yaş ile müzikal sofistikaşyon arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucuna ulaşan envanterin Çince (Lin vd., 2019) ve İtalyanca (Santangelo vd., 2023) çalışmalarındaki sonuçlardan farklıdır. Araştırmalardaki bu tutarsızlıklar Lin ve diğerleri (2019)'nin de belirttiği gibi kültürler arası farklılıklara bağlanabileceği

gibi yaşın, müzikal sofistikasyon üzerinde etkileri olduğu yönünde aıkılabilmektedir.

3. Katılımcıların, Gold-MSI-TR puanlarının, mesleklerine göre farklılıklarını saptamak için yapılan analizler sonucunda meslek değişkeninin envanterin tüm alt ölçekleri ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerinde de farklılığa neden olduğu saptanmıştır. Buna göre; katılımcıların, mesleğe bağlı olarak, *Müziğe Aktif Katılım*, *Algısal Yetenekler*, *Müzik Eğitimi*, *şarkı Söyleme Yeteneği*, *Duygular* ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri arasında; a) sanatçıların puanlarının, diğer tüm meslek gruplarındaki katılımcılara göre; b) akademisyen, ğrenci ve öğretmenlerin puanlarının ise çalışmayan, finans sektöründe çalışan ve sağlık sektörlerinde çalışanlara göre daha yüksek olduğu grlmştır. Meslek değişkeninin, katılımcıların Gold-MSI-TR seviyeleri üzerindeki etkilerine bakıldığında ise;

- Mesleğin, katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- Mesleğin, katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- Mesleğin, katılımcıların *Müzik Eğitimi* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- Mesleğin, katılımcıların *şarkı Söyleme Yeteneği* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- Mesleğin, katılımcıların *Duygular* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.
- Mesleğin, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.

4. Katılımcıların, Gold-MSI-TR puanlarının, eğitim durumlarına göre farklılıklarını saptamak için yapılan analiz sonuçlarına göre, eğitim durumu değişkeninin envanterin *Müziğe Aktif Katılım* tüm alt leği hariç diğer alt ölçekleri ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerinde de farklılığa neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; katılımcıların, eğitim durumu değişkenine bağlı olarak, *Algısal Yetenekler*, *Müzik Eğitimi*, *şarkı Söyleme Yeteneği*, *Duygular* ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri karşılaştırıldığında; lisans ve lisans şt mezunlarının puanları,

ilkokul/ortaokul mezunlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Eğitim durumu değişkeninin, katılımcıların Gold-MSI-TR seviyeleri üzerindeki etkilerine bakıldığında ise;

- Eğitim durumunun, katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- Eğitim durumunun, katılımcıların *Müzik Eğitimi* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.
- Eğitim durumunun, katılımcıların *Şarkı Söyleme Yeteneği* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve ‘orta derecede olarak saptanmıştır.
- Eğitim durumunun, katılımcıların *Duygular* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- Eğitim durumunun, katılımcıların Genel Müzikal Sofistikasyon seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.

Eğitim durumu ile Gold-MSI-TR’nin beş alt ölçeği ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* arasında ise Türkiye örneğinde *Müziğe Aktif Katılım* alt ölçeği dışında diğer alt ölçekler ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Bununla birlikte etki seviyelerine bakıldığında; *Müzik Eğitimi*, *Şarkı Söyleme Yeteneği*, *Genel Müzikal Sofistikasyon* orta etkiye, *Algısal Yetenekler* ve *Duygular* alt ölçekleri ise eğitim durumu büyük etkiye sahiptir. Envanterin Portekizce (Lima vd., 2020) çalışmasında, Müzik Eğitimi alt ölçeğinde anlamlı bir ilişki bulunmaması dışında, diğer tüm dillerde eğitim seviyesinin pozitif etkisi doğrulanmaktadır (Müllensiefen vd., 2014; Schall vd., 2014; Lin vd., 2019, Santangelo vd., 2023; Sadaka vd., 2022; Degrave, P. & Dedonder, J., 2019).

5. Katılımcıların, Gold-MSI TR puanlarının, sosyo-ekonomik statülerine göre farklılıklarını saptamak için yapılan analiz sonuçlarına göre, sosyo-ekonomik statü değişkeni envanterin tüm alt ölçekleri ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerinde de farklılığa neden olduğu saptanmıştır. Buna göre; katılımcıların sosyo-ekonomik statülerine bağlı olarak, Müziğe Aktif Katılım, Algısal Yetenekler, Müzik Eğitimi, *Şarkı Söyleme Yeteneği*, *Duygular* ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri arasında, D&E grubunda bulunan katılımcıların puanları diğer tüm SES gruplarındaki katılımcılardan daha düşüktür. Sosyo-ekonomik statü değişkeninin, katılımcıların Gold-MSI TR seviyeleri üzerindeki etkilerine bakıldığında ise;

- SES'in, katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.
- SES'in, katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.
- SES'in, katılımcıların *Müzik Eğitimi* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.
- SES'in, katılımcıların *Şarkı Söyleme Yeteneği* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.
- SES'in, katılımcıların *Duygular* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- SES'in, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.

Çeşitli Gold-MSI versiyonlarının geliştirilmesi ve doğrulanmasına yönelik mevcut çalışmalar, sosyo-ekonomik statü (SES) ile müzikal sofistikasyon arasındaki ilişkileri farklı şekillerde ele almaktadır. Çince (Lin vd., 2019) Gold-MSI çalışmasında SES'in *Algısal Yetenekler*, *Müzikal Eğitim* ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* üzerinde etkileri olduğu gözlemlenmiştir. Çince Gold-MSI-SC (Li vd., 2024) çalışmasında, SES'in tüm faktörlerle pozitif korelasyon gösterdiği ve en güçlü etkilerin *Müzikal Eğitim*, *Algısal Yetenekler* ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* üzerinde olduğu bulunmuştur. İngilizce (Müllensiefen vd., 2014) Gold-MSI çalışmasında ise SES değişkenlerinin müzikal sofistikasyon üzerindeki etkisi zayıf bulunmuş, ancak iş, mesleki statü ve eğitim gibi değişkenlerle daha güçlü ilişkiler rapor edilmiştir. Almanca (Schall vd., 2014) Gold-MSI çalışmasında gelir seviyesinin *Müzik Eğitim* ve *Algısal Yetenekler* üzerindeki düşük ila orta düzeydeki etkileri vurgulanmıştır. Türkçe Gold-MSI-TR sonuçları, SES'in envanterin tüm alt ölçeklerinde ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerinde anlamlı farklılıklara yol açtığını göstermektedir. D&E SES grubundaki katılımcılar diğer gruplara göre daha düşük puanlar almış ve SES'in *Duygular* alt ölçeği hariç tüm alt ölçekler üzerindeki etkisi orta derecede bulunmuştur. Bu sonuçlar, özellikle Türkçe ve Çince (Lin vd., 2019) çalışmasında, SES'in müzikal sofistikasyon üzerindeki etkisinin belirgin olduğunu, ancak İngilizce ve Almanca çalışmalarda daha zayıf etkilerin rapor edildiğini göstermektedir. Bu bağlamda, farklı kültürel ve ekonomik

koşulların, müzikal sofistikasyon ve SES arasındaki ilişkilerde belirleyici rol oynadığı söylenebilir.

6. Katılımcıların, Gold-MSI TR puanlarının, doğdukları bölgeye göre farklılıklarını saptamak için yapılan analiz sonuçlarına göre, katılımcının doğduğu bölge değişkeninin envanterin sadece *Algısal Yetenekler* ve *Duygular* alt ölçekleri bakımından farklılığa neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; katılımcıların, doğduğu bölge ve *Algısal Yetenekler* ve *Duygular* seviyeleri arasında; Akdeniz, Ege, İç Anadolu bölgelerinde doğan katılımcıların puanları, Güney Anadolu ve yurt dışında doğan katılımcılardan daha yüksektir. Katılımcının doğduğu bölge değişkeninin, katılımcıların Gold-MSI TR seviyeleri üzerindeki etkilerine bakıldığında ise;

- Doğulan bölgenin, katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.

- Doğulan bölgenin, katılımcıların *Duygular* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.

7. Katılımcıların, Gold-MSI TR puanlarının, yaşadıkları bölgeye göre farklılıklarını saptamak için yapılan analiz sonuçlarına göre, katılımcının yaşadıkları bölge değişkeninin envanterin hiçbir alt ölçeği bakımından da farklılığa neden olmadığı saptanmıştır. Başka bir ifade ile katılımcının yaşadıkları bölge değişkeninin, Gold-MSI TR seviyeleri üzerindeki etkisi anlamlı değildir (yoktur).

8. Katılımcıların, Gold-MSI TR puanlarının, müzikle ilişkiye göre farklılıklarını saptamak için yapılan analiz sonuçlarına göre, müzikle ilişki değişkeninin envanterin tüm alt ölçekleri ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerinde de farklılığa neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; katılımcıların müzikle ilişkilerine bağlı olarak, *Müziğe Aktif Katılım*, *Algısal Yetenekler*, *Müzik Eğitimi*, *Şarkı Söyleme Yeteneği*, *Duygular* ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri arasında; a) müzikle ilişkisi profesyonel olan katılımcıların puanları diğer tüm katılımcılardan, b) müzikle ilişkisi amatörece olan katılımcıların puanları ise ‘Diğer’ katılımcılardan daha yüksektir. Müzikle ilişki değişkeninin, katılımcıların Gold-MSI TR seviyeleri üzerindeki etkilerine bakıldığında ise;

- Müzikle ilişkinin, katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.

- Müzikle ilişkinin, katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- Müzikle ilişkinin, katılımcıların *Müzik Eğitimi* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- Müzikle ilişkinin, katılımcıların *Şarkı Söyleme Yeteneği* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.
- Müzikle ilişkinin, katılımcıların *Duygular* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.
- Müzikle ilişkinin, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.

9. Katılımcıların, Gold-MSI TR puanlarının, (bir/birden çok) müzik aleti çalmaya göre farklılıklarını saptamak için yapılan analiz sonuçlarına göre, müzik aleti çalma değişkeninin envanterin tüm alt ölçekleri ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyelerinde farklılığa neden olduğu saptanmıştır. Buna göre; katılımcıların, müzik aleti çalmaya göre müziğe aktif katılım seviyeleri arasında farklılık olduğu saptanmıştır. Gruplara ait ortalama puanlar incelendiğinde, bir müzik aleti çalan katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyeleri, müzik aleti çalmayan katılımcılardan daha yüksektir. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve çok büyük olarak saptanmıştır.

- Katılımcıların, müzik aleti çalmaya göre *Algısal Yetenekler* seviyeleri arasında da farklılık olduğu saptanmıştır. Bir müzik aleti çalan katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyeleri, müzik aleti çalmayan katılımcılardan daha yüksektir. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve çok büyük olarak saptanmıştır.

- Katılımcıların, müzik aleti çalmaya bağlı olarak, *Müzik Eğitimi* seviyeleri arasında da farklılık olduğu saptanmıştır. Bir müzik aleti çalan katılımcıların müzik eğitimi seviyeleri, müzik aleti çalmayan katılımcılardan daha yüksektir. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların *Müzik Eğitimi* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve çok büyük olarak saptanmıştır.

- Katılımcıların, müzik aleti çalmaya bağlı olarak, *Şarkı Söyleme Yeteneği* seviyeleri arasında da farklılık olduğu saptanmıştır. Bir müzik aleti çalan katılımcıların *Şarkı*

Söyleme Yeteneği seviyeleri, müzik aleti çalmayan katılımcılardan daha yüksektir. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların *Şarkı Söyleme Yeteneği* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve çok büyük olarak saptanmıştır.

- Katılımcıların, müzik aleti çalmaya bağlı olarak, *Duygular* seviyeleri arasında da farklılık olduğu saptanmıştır. Bir müzik aleti çalan katılımcıların *Duygular* seviyeleri, müzik aleti çalmayan katılımcılardan daha yüksektir. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların *Duygular* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.

- Son olarak, katılımcıların, müzik aleti çalmasına bağlı olarak, “*Genel Müzikal Sofistikasyon*” seviyeleri arasında da farklılık olduğu saptanmıştır. Bir müzik aleti çalan katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri, müzik aleti çalmayan katılımcılardan daha yüksektir. Bir müzik aleti çalmanın, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve çok büyük olarak saptanmıştır.

5.1.4. Katılımcıların Müzik Yeteneği Kavramına İlişkin Görüşleri İle Müzikal Sofistikasyon Seviyeleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Sonuçlar

Bu kısımda, Türkiye’de genel nüfusun, müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri ile müzikal sofistikasyon seviyeleri arasındaki anlamlı ilişki olup olmadığına yönelik sonuçlara yer verilmiştir.

Katılımcıların, müzikal sofistikasyon seviyeleri ile müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri arasındaki ilişkiye yönelik yapılan analiz sonuçlarına göre, envanterin *Duygular* alt ölçeği dışındaki diğer tüm alt ölçekler ve *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri ile müzik yeteneği kavramına ilişkin görüşleri arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre;

- Katılımcıların, müzik yeteneğine ilişkin görüşleri ile *Müziğe Aktif Katılım* seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre; a) müzik yeteneğini, ‘hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur’ olarak gören katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyesi, diğer tüm katılımcılardan daha yüksektir, b) müzik yeteneğini, ‘müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekaya sahip olmaktır’ ve ‘bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır’ olarak gören katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyesi, müzik yeteneğini, ‘ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır’ ve ‘ses ve müzikle duyguları aktarabilmektir’ olarak görenlerden daha yüksektir. Müzik yeteneğine ilişkin görüşün,

katılımcıların *Müziğe Aktif Katılım* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.

- Katılımcıların, müzik yeteneğine ilişkin görüşleri ile *Algısal Yetenekler* seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre; müzik yeteneğini, ‘hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur’ olarak gören katılımcıların “Algısal Yetenekler” seviyesi, diğer tüm katılımcılardan daha yüksektir. Müzik yeteneğine ilişkin görüşün, katılımcıların *Algısal Yetenekler* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve orta derecede olarak saptanmıştır.

- Katılımcıların, müzik yeteneğine ilişkin görüşleri ile *Müzik Eğitimi* seviyeleri arasında da bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre; a) müzik yeteneğini, ‘hissetmek, doğa ve yaşamla uyum’ ve ‘bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır’ olarak gören katılımcıların müzik eğitimi seviyesi, diğer tüm katılımcılardan daha yüksektir, b) müzik yeteneğini, ‘ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır’ ve ‘doğuştan, tanrının bir armağanı ve ruhun kendisini ifadesidir’ olarak gören katılımcıların müzik eğitimi seviyesi, müzik yeteneğini, ‘ses ve müzikle duyguları aktarabilmektir’ ve ‘müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekaya sahip olmaktır’ olarak görenlerden daha yüksektir. Müzik yeteneğine ilişkin görüşün, katılımcıların *Müzik Eğitimi* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.

- Katılımcıların, müzik yeteneğine ilişkin görüşleri ile *Şarkı Söyleme Yeteneği* seviyeleri arasında da bir ilişki olduğu bulunmuştur. Müzik yeteneğini, ‘hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur’ olarak gören katılımcıların *Şarkı Söyleme Yeteneği* seviyesi, diğer tüm katılımcılardan daha yüksektir. Müzik yeteneğine ilişkin görüşün, katılımcıların *Şarkı Söyleme Yeteneği* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve küçük olarak saptanmıştır.

- Katılımcıların, müzik yeteneğine ilişkin görüşleri ile *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyeleri arasında da bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu sonuca göre; a) müzik yeteneğini, ‘hissetmek, doğa ve yaşamla uyumdur’ olarak gören katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyesi, diğer tüm katılımcılardan daha yüksektir, b) müzik yeteneğini, ‘doğuştan, tanrının bir armağanı ve ruhun kendisini ifadesidir’ ve ‘bilmek, öğrenmek ve çok çalışmaktır’ olarak gören katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyesi, müzik yeteneğini, ‘ayrıcalıktır, özeldir ve özel olmaktır’, ‘ses ve müzikle

duyguları aktarabilmektir' ve 'müzikle bağ kurabilmek, özgür, yaratıcı zekaya sahip olmaktır' olarak görenlerden daha yüksektir.

- Müzik yeteneğine ilişkin görüşün, katılımcıların *Genel Müzikal Sofistikasyon* seviyesine yönelik etkisi anlamlı ve büyük olarak saptanmıştır.

5.2. Öneriler

5.2.1. Araştırmanın Kısıtlamaları ve Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler

1. Gelecekteki araştırmalarda daha geniş ve çeşitli örneklem grupları kullanılarak Türkiye genelinde daha temsil edici sonuçlar elde edilebilir. Özellikle farklı yaş grupları, sosyo-ekonomik statüler ve bölgesel farklılıklar dikkate alınarak kapsamlı bir veri seti oluşturulabilir.

2. Farklı müzik türleri ve kültürel etkilerin müzikal sofistikasyon üzerindeki etkileri daha ayrıntılı incelenebilir. Bu tür çalışmalar, müzikal yetenek algısının kültürel bağlamda nasıl şekillendiğini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.

5.2.2. Teorik Öneriler

1. Müzikal sofistikasyonun çok boyutlu yapısı göz önüne alındığında, bu kavramın daha derinlemesine incelenmesi ve teorik çerçevesinin genişletilmesi gerekmektedir. Özellikle müzikal algı, icra, bilgi ve yaratıcılık gibi alt boyutların ayrı ayrı ele alınması önemlidir.

2. Gold-MSI değerlendirmelerine müzik dinleme testlerinin eklenmesi, müzikal sofistikasyonun daha nitelikli ve kapsamlı bir şekilde ölçülmesini sağlayabilir.

5.2.3. Uygulamalı Öneriler

1. Eğitimciler ve araştırmacılar, müzik eğitimi programlarını geliştirmek için müzikal sofistikasyonun farklı boyutlarını dikkate alabilirler. Müzik eğitimi, sadece teknik becerilerin geliştirilmesiyle sınırlı kalmamalı, aynı zamanda duygusal ve estetik deneyimleri de içermelidir. Programlar, öğrencilerin müzikal yeteneklerini keşfetmeleri ve geliştirmeleri için zengin ve çeşitli etkinlikler içerebilir.

2. Müzik yeteneği değerlendirmelerinde öz-bildirim ölçüm araçlarının daha yaygın kullanılması, bireylerin kendi müzikle olan etkileşimlerini ve deneyimlerini daha iyi

yansıtılmalarını sağlayacaktır. Bu tür araçlar, müzikal yeteneklerin daha kapsamlı ve nesnel bir şekilde değerlendirilmesine katkıda bulunabilir.

3. Sosyo-ekonomik durumun müzikal sofistikasyon üzerindeki etkileri göz önüne alındığında, müzik eğitime erişimde eşitlik sağlanabilir. Eğitim politikaları, düşük sosyo-ekonomik statüye sahip bireylerin müzik eğitimi olanaklarından daha fazla yararlanmasını teşvik edebilir. Burslar, ücretsiz müzik kursları ve eğitim materyalleri gibi destekleyici önlemler alınabilir.

4. Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan bireylerin müzik yeteneği algıları ve müzikal sofistikasyon seviyeleri arasındaki farklılıklar göz önüne alındığında, müzik eğitimi programları bölgesel ihtiyaçlara göre uyarlanmalıdır. Bölgesel müzik kültürleri ve gelenekleri dikkate alınarak yerel müzik eğitimi materyalleri geliştirilebilir.

5.2.4. Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler

1. Müzikal sofistikasyonun, farklı sosyo-kültürel bağlamlarda nasıl şekillendiği ve değiştiği üzerine daha fazla araştırma yapılmalıdır. Bu, müzik eğitimi ve müzik kültürünün geniş bir perspektiften anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

2. Dijital teknolojilerin ve müzik uygulamalarının müzikal sofistikasyon üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar yapılmalıdır. Müzik teknolojileri, bireylerin müzikle olan etkileşimlerini ve öğrenme süreçlerini önemli ölçüde değiştirebilir.

3. Müzikal sofistikasyon ile duygusal zeka arasındaki ilişki üzerine daha fazla araştırma yapılmalıdır. Müzikal yeteneklerin duygusal zekanın gelişiminde nasıl bir rol oynadığı ve bu iki kavramın birbirini nasıl etkilediği araştırılabilir.

Bu araştırma kapsamında verilen öneriler, müzik eğitimi ve müzik yeteneğinin değerlendirilmesinde daha kapsayıcı ve çeşitli yöntemlerin benimsenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu önerilerin hayata geçirilmesi, hem akademik literatüre katkı sağlayacağı hem de müzik eğitimi alanında iyileştirmeler sağlayacağı görüşü yönündedir. Eğitimcilerin ve araştırmacıların bu önerileri dikkate alarak müzik eğitiminde ve müzik yeteneğinin değerlendirilmesinde daha etkin ve yenilikçi yaklaşımlar geliştirebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Agresti, A. (2002). Categorical data analysis. Wiley Series in Probability and Statistics.
- Ai, M., Loui, P., Morris, T. P., Chaddock-Heyman, L., Hillman, C. H., McAuley, E., & Kramer, A. F. (2022). Musical Experience Relates to Insula-Based Functional Connectivity in Older Adults. *Brain sciences*, 12(11), 1577. <https://doi.org/10.3390/brainsci12111577>
- Arık, A. (1992). Psikolojide bilimsel yöntem. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Basımevi.
- Atak Yayla, A. (2003). *Müziksel yeteneğin ölçümü* (Yayın No. 133908) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Baker, D. J., Ventura, J., Calamia, M., Shanahan, D. & Elliott, E. M. (2018). Examining musical sophistication: a replication and theoretical commentary on the Goldsmiths Musical Sophistication Index. *Musicae Scientiae*, 24(4), 411–429. <https://doi.org/10.1177/1029864918811879>
- Bakıner, A. (2004). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ve Özel Güzel Sanatlar liselerinde müzik öğrencilerinin müzik ön yaşantıları, müzik yetenekleri, müziğe yönelik tutumları ve eğitim programlarını değerlendirme özelliklerinin karşılaştırılması* (Yayın No. 148825) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Balcı, A. (2020). Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler. Ankara: Pegem Akademi.
- Bayraktar, E. (2018). *Müzik öğretmeni adaylarının düşünme stilleri ile müzik yeteneği öz yeterlik durumları arasındaki ilişki* (Yayın No. 531826) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Bentley, R. R. (1966). Musical ability in children and its measurement. *Journal of Research in Music Education*, 15(1), 91-92. <https://doi.org/10.2307/3344257>
- Bigand, E., & Poulin-Charronnat, B. (2006). Are we "experienced listeners"? A review of the musical capacities that do not depend on formal musical training. *Cognition*, 100(1), 100–130. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2005.11.007>
- Brenner, P. S. (2020). Why survey methodology needs sociology and why sociology needs survey methodology. Brenner, P. S. (Ed.), *Understanding survey methodology içinde* (345/1-1). Springer.
- Bulut, M. H. (2013). Aşık Veysel'in müziksel yeteneği. *Turkish Studies*, 8(9), 17-25.
- Buren, V., Müllensiefen, D., Roeske, T. & Dege F. (2021). What makes a child musical? Conceptions of musical ability in childhood. *Early Child Development and Care*, 191(12), 1985-2000. <https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1866566>

- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (24. baskı). Ankara: Pegem.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. New York: Routledge.
- Cara, M. A., Lobos, C., Varas, M., & Torres, O. (2022). Understanding the association between musical sophistication and well-being in music students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(7), 3867. <https://doi.org/10.3390/ijerph19073867>
- Carroll, J. B. (1993). *Human cognitive abilities: a survey of factor-analytic studies*. Cambridge University Press.
- Cavanagh S. (1997) Content analysis: concepts, methods and applications. *Nurse Researcher* 4(3), 5–16. <https://doi.org/10.7748/nr.4.3.5.s2>
- Chin, T., & Rickard, N. S. (2012). The Music Use (MUSE) questionnaire: An instrument to measure engagement in music. *Music Perception*, 29(4), 429–446. <https://doi.org/10.1525/mp.2012.29.4.429>
- Coffey, J. (2014). *Automated inference of musical sophistication from user behaviour*. [Master dissertation, The University of Dublin]. Erişim linki: <https://publications.scss.tcd.ie/theses/diss/2014/TCD-SCSS-DISSERTATION-2014-075.pdf>
- Correia, A. I., Vincenzi, M., Vanzella, P., Pinheiro, A. P., Lima, C. F. & Schellenberg, E. G. (2022). Can musical ability be tested online?. *Behavior Research Methods*, 54(2), 955-969. <https://doi.org/10.3758/s13428-021-01641-2>
- Correia, A. I., Vincenzi, M., Vanzella, P., Pinheiro, A. P., Schellenberg, E. G. & Lima, C. F. (2023). Individual differences in musical ability among adults with no music training. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 76(7), 1585-1598. <https://doi.org/10.1177/17470218221128557>
- Creswell, J. W. & Creswell, J. D. (2023). *Research design*. Sage.
- Creswell, J.W. (2017). *Araştırma deseni: nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Cuddy, L. L., Balkwill, L. L., Peretz, I., & Holden, R. R. (2005). Musical difficulties are rare: a study of "tone deafness" among university students. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1060, 311–324. <https://doi.org/10.1196/annals.1360.026>
- Çevik Kılıç, B., & Gür, H. (2015). Sınıf öğretmenliği ve müzik öğretmenliği öğrencilerinin müzik yeteneklerine ilişkin özgüvenlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Education Sciences*, 10(3), 212-224. <https://doi.org/10.12739/nwsa.2015.10.3.1c0643>
- Dahary, H., Palma Fernandes, T., & Quintin, E.-M. (2020). The relationship between musical training and musical empathizing and systemizing traits. *Musicae Scientiae*, 24(1), 113-129. <https://doi.org/10.1177/1029864918779636>
- Dawson, C., Aalto, D., Simko, J., Vainio, M. & Tervaniemi, M. (2017). Musical sophistication and effect of complexity on auditory discrimination in Finnish

- speakers. *Frontiers in Neuroscience*, 11, 213. <https://doi.org/10.3389/fnins.2017.00213>
- Degrave, P., & Dedonder, J. (2018). A French translation of the Goldsmiths Musical Sophistication Index, an instrument to assess self-reported musical skills, abilities and behaviours. *Journal of New Music Research*, 48(2), 138-144. <https://doi.org/10.1080/09298215.2018.1499779>
- Deutsch, D. (Ed.). (1998). *Psychology of music*. Academic Press.
- Doxey, C. & Wright, C. (1990). An exploratory study of children's music ability. *Early Childhood Research Quarterly*, 5(3), 425-440. [https://doi.org/10.1016/0885-2006\(90\)90031-U](https://doi.org/10.1016/0885-2006(90)90031-U)
- Erkuş, A. & Selvi, H. (2021). *Psikolojide ölçek ve ölçek geliştirme III ölçek uyarlama ve "norm" geliştirme*. Pegem Akademi.
- Esmegül, P. (2019). *Edwin Gordon'un Primary ve Intermediate Measures of Music Audiation testlerinin Türkçe uyarlaması ve geçerlik güvenirlik çalışması* (Yayın No. 617514) [Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Faßhauer, C., Frese, A., & Evers, S. (2015). Musical ability is associated with enhanced auditory and visual cognitive processing. *BMC neuroscience*, 16(59). <https://doi.org/10.1186/s12868-015-0200-4>
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. & Hyun, H. H. (2023). *How to design and evaluate research in education*. McGraw Hill.
- Gordon, E. E., (1989). *Advanced measures of music audiation*. Chicago: GIA.
- Göğüş, G. (2009). Müzik yeteneğinin geliştirilmesinde küçük yaşlarda eğitime başlamanın önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 89-102. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16689/173434>
- Green, S.B. and Salkind, N.J. (2014). *Using SPSS for Windows and Macintosh*. New Jersey: Pearson.
- Greenberg, D. M., Üllensiefen, D. Lamb, M. E. & Rentfrow, P. J. (2015). Personality predicts musical sophistication. *Journal of Research in Personality*, 58, 154–158. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2015.06.002>
- Guedes, D., Prada, M., Garrido, M. V., & Lamy, E. (2023). The taste & affect music database: Subjective rating norms for a new set of musical stimuli. *Behavior research methods*, 55(3), 1121–1140. <https://doi.org/10.3758/s13428-022-01862-z>
- Gün Duru, E. & Gün, E. (2022). Müzikal yeteneğin oluşumunda etkili olan faktörler: kalıtım ve çevre. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 1(5), 339-349. DOI: 10.7816/idil-01-05-22
- Gürşen Otacıoğlu, S. (2016). Müzik eğitiminde müzikalite kavramı ve kalıtsal müzikal yetenek. *The Journal of Academic Social Sciences*, 27(27). <https://doi.org/10.16992/asos.1171>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

- Hallam, S. (2010). 21st century conceptions of musical ability. *Psychology of Music*, 38(3), 308-330. <https://doi.org/10.1177/0305735609351922>
- Hallam, S. (2019). *The psychology of music*. Routledge.
- Hallam, S., & Prince, V. (2003). Conceptions of musical ability. *Research Studies in Music Education*, 20(1), 2-22. <https://doi.org/10.1177/1321103X030200010101>
- Hallam, S., & Shaw, J. (2002). Constructions of Musical Ability. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 153/154, 102-108. <http://www.jstor.org/stable/40319148>
- Hambleton, R. K., Merenda, P. F. & Spielberger, C. D. (2005). *Adapting educational and psychological tests for cross-cultural assessment*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Iliescu, D. (2017). *Adapting test in linguistic and cultural situations*. Cambridge University Press.
- International Test Commission. (2005). *The ITC Guidelines for translating and adapting test (First Edition)*. <https://www.intestcom.org>
- International Test Commission. (2017). *The ITC Guidelines for translating and adapting test (Second Edition)*. <https://www.intestcom.org>
- Jaap, A., & Patrick, F. (2011). The Role of perceived self-efficacy in the development of musical ability: what can the study of successful musicians tell us about teaching music to able children? *Citizenship, Social and Economics Education*, 10(1). <https://doi.org/10.2304/csee.2011.10.1.46>
- Jaap, A., & Patrick, F. (2015). Teachers' concepts of musical talent and nurturing musical ability: music learning as exclusive or as opportunity for all?. *Music Education Research*, 17(3), 262-277. <https://doi.org/10.1080/14613808.2014.950559>
- Jawlik, A.A. (2016). *Statistics from A to Z*. New Jersey, John Wiley & Sons, Inc.
- Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (1979). *Advances in factor analysis and structural equation models*. New York: University Press of America.
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil.
- Karagöz, Y. (2016). *SPSS ve AMOS 23 uygulamalı istatistiksel analizler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karagöz, Y. (2017). *SPSS ve amos uygulamalı nitel-nicel-karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği*. Ankara: Nobel.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler ve teknikler*. Nobel Yayınevi, Ankara.
- Karataş, G. (2019). *Erzincan ili müzik yetenek haritasının belirlenmesine yönelik bir inceleme* (Yayın No. 547829) [Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Karma, K. (1984). Musical Aptitude as the Ability to Structure Acoustic Material. *International Journal of Music Education*, 3(1), 27-30. <https://doi.org/10.1177/025576148400300104>

- Karşal, E. (2004). *Okul öncesi dönemi çocuklarda müzik yeteneği ve matematik yeteneği ilişkisi ve müzik eğitiminin matematik performansı üzerine etkileri* (Yayın No. 148729) [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Knyazeva, T. S., & Shokhman, T. V. (2018). Musically developed personality: the approbation of Gold-MSI method. *Journal of Modern Foreign Psychology*, 7(2), 80-89. <https://doi.org/10.17759/jmfp.2018070208>
- Koçak, D., Gülleroğlu, H. D. & Bökeoğlu Çokluk, Ö. (2022). *Ölçme aracı uyarlama el kitabı*. Pegem Akademi
- Kragness, H. E., Swaminathan, S., Cirelli, L. K. & Schellenberg, E. G. (2020). Individual differences in musical ability are stable over time in childhood. *Development Science*, 24(4), e13081. <https://doi.org/10.1111/desc.13081>
- Law, L. N. C. (2012). Assessing and understanding individual differences in music perception abilities. [Doctoral dissertation, University of York]. White Rose eTheses Online.
- Law, L. N. C. & Zentner, M. (2012). Assessing musical abilities objectively: construction and validation of the profile of music perception skills. *PLoS ONE*, 7(12), e52508. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0052508>
- Leech, N. L., Barrettt, K. C. & Morgan, G. A. (2005). *SPSS for Intermediate Statistics: Use and Interpretation*. London: Lawrance Erlbaum Associates Publishers.
- Levitin D. J. (2012). What does it mean to be musical?. *Neuron*, 73(4), 633–637. <https://doi.org/10.1016/j.neuron.2012.01.017>
- Li, J., Lin, H.-R., Wolf, A., & Lothwesen, K. (2024). Measuring musical sophistication in the Chinese general population: Validation and replication of the Simplified Chinese Gold-MSI. *Musicae Scientiae*, 28(2). <https://doi.org/10.1177/10298649231183264>
- Lima, C. F., Correia, A. I., Müllensiefen, D., & Castro, S. L. (2020). Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI): Portuguese version and associations with socio-demographic factors, personality and music preferences. *Psychology of Music*, 48(3), 376-388. <https://doi.org/10.1177/0305735618801997>
- Lin, H. R., Kopiez, R., Müllensiefen, D., & Wolf, A. (2019). The Chinese version of the Gold-MSI: Adaptation and validation of an inventory for the measurement of musical sophistication in a Taiwanese sample. *Musicae Scientiae*, 25(2), 226-251. <https://doi.org/10.1177/1029864919871987>
- Lohman, D. F. (2001). Issues in the definition and measurement of abilities. In J. M. Collis & S. Messick (Eds.), *Intelligence and personality: Bridging the gap in theory and measurement* (pp. 79–98). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Matsumoto, D. & van de Vijver, F. J. R. (2011). *Cross-cultural research methods in psychology*. Cambridge University Press.
- McDonald, C. & Stewart, L. (2008). Uses and functions of music in congenital amusia. *Music Perception*, 25(4), 345–355. <https://doi.org/10.1525/mp.2008.25.4.345>
- Miriam, A. M., Madison, G., Pedersen, N. L., Kuja-Halkola, R. & Ullen F. (2014). Practice does not make perfect: no causal effect of music practice on music

- ability. *Psychological Science*, 25(9), 1795-1803.
<https://doi.org/10.1177/0956797614541990>
- Møller, C., Hansen, N. C., Vuust, P. & Müllensiefen, D. (2021, 18-21 Haziran). Musical sophistication and mental speed in the Danish general population [Konferans sunumu]. Neuromusic VII: Connecting with music across lifespan - Aarhus.
https://pure.au.dk/portal/files/229546986/M_ller_Cecilie_PosterNMVII.pdf
- Morgan, G.A., Leech, N.L., Gloeckner, W.G. & Barrett, K.C. (2011). IBM SPSS For Introductory Statistics. New York: Routledge.
- Mosing, M. A., Madison, G., Pedersen, N. L., Kuja-Halkola, R., & Ullén, F. (2014). Practice does not make perfect: no causal effect of music practice on music ability. *Psychological science*, 25(9), 1795–1803.
<https://doi.org/10.1177/0956797614541990>
- Müllensiefen, D., Gingras, B., Musil, J., & Stewart, L. (2014). The musicality of non-musicians: an index for assessing musical sophistication in the general population. *PLoS ONE*, 9(2).
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0101091>
- Norton, A., Winner, E., Cronin, K., Overy, K., Lee, D. J. & Schlaug, G. (2005). Are there pre-existing neural, cognitive, or motoric markers for musical ability?. *Brain and Cognition*, 59(2005), 124-134.
<https://doi.org/10.1016/j.bandc.2005.05.009>
- O'Connell, S. R., Nave-Blodgett, J. E., Wilson, G. E., Hannon, E. E., & Snyder, J. S. (2022). Elements of musical and dance sophistication predict musical groove perception. *Frontiers in Psychology*, 13, 998321.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.998321>
- Okada, B. M. (2018). *Towards a comprehensive model of musical ability*. [Doctoral dissertation, University of Maryland]. <https://doi.org/10.13016/cajm-89aw>
- Okely, J. A., Deary, I. J., & Overy, K. (2021). The Edinburgh Lifetime Musical Experience Questionnaire (ELMEQ): Responses and non-musical correlates in the Lothian Birth Cohort 1936. *PloS one*, 16(7), e0254176.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0254176>
- Ollen, J. E. (2006). *A Criterion-related validity test of selected indicators of musical sophistication using expert ratings* (Publication No. osu1161705351) [Doctoral dissertation, Ohio State University]. OhioLINK Electronic Theses & Dissertations Center.
- Özmenteş, G. (2005). *Dalcroze Eurhythmics öğretiminin müziksel beceriler, müzik dersine ilişkin tutumlar ve müzik yeteneğine ilişkin özgüven üzerindeki etkileri* (Yayın No. 162188) [Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Özmenteş, G., & Özmenteş, S. (2008). Müzik yeteneğine yönelik özyeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. *I. Ulusal Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Kongresi*, 725-739. <https://www.epodder.org/dokumanlar/>
- Pereira-Fradin, M. & Dubois, A. (2007). Enviromental effects on musical talent development. *Gifted and Talented International*, 22(2), 105-117.
<https://doi.org/10.1080/15332276.2007.11673501>

- Piji Küçük, D. (2011). Müzik öğretmeni adaylarının müzik yeteneğine ilişkin özyeterlik algıları özel yetenek sınavı başarıları ve akademik başarıları arasındaki ilişki. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 34(34), 171-181.
- Rimmele, J. M., Kern, P., Lubinus, C., Frieler, K., Poeppel, D., & Assaneo, M. F. (2022). Musical Sophistication and Speech Auditory-Motor Coupling: Easy Tests for Quick Answers. *Frontiers in Neuroscience*, 15, 764342. <https://doi.org/10.3389/fnins.2021.764342>
- Rozman, J. Č. ve Kovačič, B. (2010). Musical talent. *Didactica Slovenica pedagogsa obzorja*, 25(3-4), 48-59.
- Sadakata, M., Yamaguchi, Y., Ohsawa, C., Matsubara, M., Terasawa, H., von Schnehen, A., Müllensiefen, D., & Sekiyama, K. (2022). The Japanese translation of the Gold-MSI: Adaptation and validation of the self-report questionnaire of musical sophistication. *Musicae Scientiae*. <https://doi.org/10.1177/10298649221110089>
- Santangelo, M., Persici, V., Caricati, L., Corsano, P., Gordon, R. L., & Majorano, M. (2023). The adaptation and validation of the Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI) in Italian: The Gold-MSI-IT. *Psychology of Music*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/03057356231204855>
- Schaal, N. K., Banissy, M. J. & Lange, K. (2015). The rhythm span task: comparing memory capacity for musical rhythms in musicians and non-musicians. *Journal of New Music Research*, 44(1), 3-10. <https://doi.org/10.1080/09298215.2014.937724>
- Schaal, N. K., Bauer, A. K. R., & Müllensiefen, D. (2014). Der Gold-MSI: Replikation und validierung eines fragebogeninstrumentes zur messung musikalischer erfahrung anhand einer deutschen stichprobe. *musicae scientiae*, 18(4), 423-447. <https://doi.org/10.1177/1029864914541851>
- Schellenberg, E. G., & Weiss, M. W. (2013). Music and cognitive abilities. In D. Deutsch (Ed.), *The psychology of music* (3rd ed., pp. 499–550). Elsevier Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-381460-9.00012-2>
- Seashore, C. E. (1915). The measurement of musical talent. *The Musical Quarterly*, 1(1), 129-148. <https://doi.org/10.1093/mq/I.1.129>
- Seashore, C. E., Lewis, D. & Saetveit, J. G. (1960). *Seashore measures of musical talents*. New York: Psychological Corporation.
- Seçer, İ. (2018). *Psikolojik test geliştirme ve uyarlama süreci spss ve lisrel uygulamaları*. Anı Yayıncılık.
- Shepherd, R. H. (2006). Musical abilities in middle childhood: intra-personal, social and temporal contexts (Publication No. U584851) [Doctoral dissertation, Cardiff University]. ProQuest Dissertations & Theses Global.
- Shukla, P. (2023, 16 Mart). Correlation between categorical and continuous variables. Tutorialspoint. <https://www.tutorialspoint.com/correlation-between-categorical-and-continuous-variables>
- Slevc, L. R., Davey, N. S., Buschkuhl, M., & Jaeggi, S. M. (2016). Tuning the mind: Exploring the connections between musical ability and executive functions. *Cognition*, 152, 199–211. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2016.03.017>

- Sloboda, J. (2005). *Exploring the musical mind*. Oxford University Press.
- Song, Y., Dixon S., Pearce, M. T. & Halpern, A. R. (2016). Perceived and induced emotion responses to popular music. *Music Perception*, 33(4), 472-492. <https://doi.org/10.1525/mp.2016.33.4.472>
- Strauss, H., Reiche, S., Dick, M. & Zentner, M. (2023). Online assessment of musical ability in 10 minutes: development and validation of the Micro-PROMS. *Behavior Research Methods*, 10.3758/s13428-023-02130-4. Advance online publication. <https://doi.org/10.3758/s13428-023-02130-4>
- Swaminathan, S. (2017). Nonmusical correlates of musical ability (Publication No. 10635306) [Doctoral dissertation, University of Toronto]. ProQuest Dissertations & Theses Global.
- Tan, Y. T., McPherson, G. E., Peretz, I., Berkovic, S. F., & Wilson, S. J. (2014). *The genetic basis of music ability*. *Frontiers in psychology*, 5, 658. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.00658>
- Taruffi, L., Allen, R., Downing, J. & Heaton, P. (2017). Individual differences in music-perceived emotions: the influence of externally oriented thinking. *Music Perception*, 34(3), 253-266. <https://doi.org/10.1525/MP.2017.34.3.253>
- Tran, V. T., Nguyen, T. H. & Chan, K. T. (2017). *Developing cross-cultural measurement in social work research and evaluation*. Oxford University Press.
- Türk Dil Kurumu, (2023, 28 Eylül). Güncel Türkçe sözlük. <https://sozluk.gov.tr>
- Türkiye Araştırmacılar Derneği (2023, 24 Ağustos). *Sosyo-ekonomik statü ölçeği*. Türkiye Araştırmacılar Derneği (TÜAD). https://tuad.org.tr/upload/dosyalar/SES_Projesi.pdf
- Uçan, A. (2018). Müzik eğitimi temel kavramlar – ilkeler – yaklaşımlar ve Türkiye’deki durum. Arkadaş Yayınevi.
- Werner, P. D., Swope, A. J., & Heide, F. J. (2006). The Music Experience Questionnaire: Development and Correlates. *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 140(4), 329-345. <https://doi.org/10.3200/JRLP.140.4.329-345>
- Williamson, V.J., & Stewart, L. (2010). Memory for pitch in congenital amusia: Beyond a fine-grained pitch discrimination problem. *Memory*, 18(6), 657-669. <https://doi.org/10.1080/09658211.2010.501339>
- Wing, H. D. (1962). A revision Wing Musical Aptitude Test. *Journal of Research in Music Education*, 10(1), 39-46. <https://doi.org/10.2307/3343909>
- Yağcı, I. (2009). *Türkiye’deki Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümleri öğrenci özel yetenek giriş sınavlarının müziksel işitme-algılama boyutunun değerlendirilmesi* (Yayın No. 228404) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Yağcı, U. (2010). AGSL Müzik bölümleri yetenek sınavları ve bu sınavlara yönelik öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(27), 223-231. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/11116/132943>
- Yazıcı, D. (2020). Kalıtsal faktörlerin müzik yeteneğine etkisi ve müziksel gelişim. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 761-768. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/intjcss/issue/58831/783013>

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zentner, M. & Strauss, H. (2017). Assessing musical ability quickly and objectively: development and validation of the Short-PROMS and the Mini-PROMS. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1400(1), 33–45. <https://doi.org/10.1111/nyas.13410>
- Zhang, J. D., & Schubert, E. (2019). A single item measure for identifying musician and nonmusician categories based on measures of musical sophistication. *Music Perception*, 36(5), 457–467. <https://doi.org/10.1525/mp.2019.36.5.457>
- Zhang, J. D., Schubert, E. & McPherson, G. E. (2020). Aspects of music performance that are most highly related to musical sophistication. *Psychomusicology: Music, Mind, and Brain*, 30(2), 64–71. <https://doi.org/10.1037/pmu0000252>

EKLER

EK 1. Envanter Kullanım İzin Yazısı

Your kind permission for Turkish translation of the Goldsmiths Musical Sophistication Index (GOLD-MSI) ✕ 🖨 🔗

Yusuf Dursun Alice: 3 Kas 2022 Per 00:35 ☆ ↶ ⋮

Dear Prof. Daniel Müllensiefen,

I am a PhD student at Yıldız Technical University, Department of Music and Performing Arts under supervision of Prof. Dr. Turan Sağır in Turkey. With your permission, I would like to first adapt the Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI), which you developed with Bruno Gingras, Jason Musil and Lauren Stewart in 2014 into Turkish and then apply it to a certain audience within the scope of my future doctoral thesis. As an example I would like to share with you the Turkish translation equivalents of the scale items in my preliminary study.

Kind Regards,
Yusuf DURSUN

Bir ek • Gmail tarafından tarandı 🔍

D Daniel Müllensiefen Alice: 3 Kas 2022 10:45 ☆ ↶ ⋮

Dear Yusuf,

Thanks very much for your interest in the Gold-MSI.

You're very welcome to translate it into Turkish and as far as I know there is no Turkish translation yet.

You might consider this paper which explains the standard scientific translation process of the Gold-MSI into classical Chinese (2 independent translation + 1 backward translation): <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1029864919871987>

Also, please see the Gold-MSI homepage for resources that you might find helpful: <https://shiny.gold-msi.org/>

If you'd like to share the final version of your translation via this homepage we'd be very happy to host it.

Best wishes,

Daniel
—
Dr. Daniel Müllensiefen
Professor in Psychology,

website:
<http://www.doc.gold.ac.uk/~mas03dm/>

Music Mind and Brain programme:
<http://www.gold.ac.uk/pg/msc-music-mind-brain/>

EK 2. Etik Kurul Kararı

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Toplantı Tarihi: 03.09.2023

Toplantı No: 2023.09

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU TOPLANTI KARARI

Yürütücülüğünü Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü öğretim üyelerinden Prof. Dr. Turan Sağır danışmanlığında lisansüstü öğrencisi YUSUF DURSUN tarafından yapılacak olan “Türkiye De Müzik Yeteneği Algısının Ve Müzikal Sofistikasyonun İncelenmesi” adlı çalışma ve bu çalışmada kullanılacak veri toplama araçları ve yöntemlerine ilişkin bilgilerde etiğe aykırı herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Etik Kurul Üyeleri

Prof. Dr. ~~İsmail~~ DONDURAN
Başkan

Prof. Dr. Ali ERYILMAZ
Üye

Prof. Dr. ~~Gülşah~~ GÖLBAŞI ŞİMŞEK
Üye

Prof. Dr. Yasin ŞEHİTOĞLU
Üye

Doç. Dr. ~~İsmet~~ Emin KAHKAR
Üye

Doç. Dr. Senay OĞUZTİMUR
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Güzin AKYILDIZ
Üye

Taş Bina A-2013 Oda Davutpaşa Kampüsü Esenler/İstanbul Tel: (0212) 383 31 18
E-posta: sbemdr@yildiz.edu.tr - Web: sbe.yildiz.edu.tr
Rapor Doğrulama Adresi: "etik.yildiz.edu.tr/dogrula" Rapor No: 20230902293 Doğrulama Kodu: ec738

EK 3. Kişisel Bilgi Formu

1. Yaşınız

2. Cinsiyetiniz

a) Kadın b) Erkek

3. Eğitim seviyeniz nedir?

- a) İlkokul Terk
- b) İlkokul Mezunu
- c) Ortaokul Mezunu
- d) Lise Mezunu (Normal)
- e) Lise Mezunu (Meslek)
- f) Yüksekokul (2 yıllık)
- g) Üniversite (Açıköğretim)
- h) Üniversite (Normal)
- ı) Lisansüstü

4. Doğduğunuz şehir

5. Yaşadığınız şehir

6. Mesleğiniz nedir?

7. Aşağıdaki seçenekler mesleğinizle ilgili kategorilerden en uygun seçeneği seçiniz.

Kısım A – gelir getiren bir işi yok, çalışmıyor;

- 1a – işsiz, şuan çalışmıyor, ek gelir yok, yardım alıyor
- 1b – işsiz, su an çalışmıyor, düzenli ek gelir var
- 2a – ev kadını, ek gelir yok, yardım alıyor
- 2b – ev kadını, düzenli ek gelir var
- 3 – öğrenci (gelir getirici bir işi olmayan)

Kısım B – ücretli, maaşlı çalışıyor;

- 4a – işçi/hizmetli, parça başı işi olan (düzensiz, zaman-zaman çalışan)
- 4b – işçi/hizmetli, düzenli işi olan (özel bir sebep olmadıkça aynı işi yapan)
- 5 – ustabaşı/kalfa, kendine bağlı işçi çalışan
- 6 – yönetici olmayan memur, teknik eleman, uzman vs.
- 7 – yönetici (1-5 çalışanı olan)
- 8 – yönetici (6-10 çalışanı olan)
- 9 – yönetici (11-20 çalışanı olan)
- 10 – yönetici (20’den fazla çalışanı olan)
- 11 – ordu mensubu (uzman er, astsubay, subay)
- 12 – ücretli kıdemli nitelikli uzman (avukat, doktor, mimar, mühendis, akademisyen vs.)

Kısım C – kendi hesabına çalışıyor, serbest meslek, nitelikli;

- 13 – çiftçi (kendi başına/ailesiyle çalışan)
- 14 – seyyar, kendi işi (freelance dahil), dükkânda hizmet vermiyor
- 15 – tek başına çalışan, dükkân sahibi, esnaf (taksi şoförü dahil)
- 16 – 1- 5 çalışanlı işyeri sahibi (ticaret, tarım, imalat, hizmet)
- 17 – 6-10 çalışanlı işyeri sahibi (ticaret, tarım, imalat, hizmet)
- 18 – 11-30 çalışanlı iş yeri sahibi (ticaret, tarım, imalat, hizmet)
- 19 – 20’den fazla çalışanlı iş yeri sahibi (ticaret, tarım, imalat, hizmet)
- 20 – serbest nitelikli uzman (avukat, mühendis, mali müşavir, doktor, eczacı vs.)

Emekli ise;

- a) Emekli (Çalışıyor)
- b) Emekli (Çalışmıyor)

8. Ağırlık olarak dinlediğiniz müzik türü nedir?

- a) Türkü
- b) Rock
- c) Rap
- d) Klasik Müzik
- e) Pop
- f) Diğer

9. Varsa en iyi çaldığınız müzik aleti (vokal/ses dahil) nedir?

10. Müzikle olan ilişkiniz nedir?

- a) Profesyonel müzisyenim
- b) Amatör müzisyenim
- c) Müzikte profesyonel ya da amatör olarak bir ilişkim yok

EK 4. TÜAD Sosyo-Ekonomik Statü Ölçeği (SES)

SES
ÖLÇEĞİ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
İlkokul Terk	İlkokul Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise Normal	Lise Meslek	2 yıllık Y. Okul	Üniversite Açıköğr.	Normal	Lisans Üstü
ASIL GELİR GETİREN KİŞİ								
EMEKLİ İSE:								
** Emekli - çalışıyor								
** Emekli - çalışmıyor								
KISIM A -- GELİR GETİREN BİR İŞİ YOK, ÇALIŞMIYOR								
1a İşsiz - şu an çalışmıyor - ek gelir yok, yardım alıyor	E	E	D	D	D	C2	C2	C2
1b İşsiz - şu an çalışmıyor - düzenli ek gelir var	D	D	C2	C2	C1	C1	C1	C1
2a Ev kadını - ek gelir yok, yardım alıyor	E	E	D	D	D	C2	C2	C2
2b Ev kadını - düzenli ek gelir var	D	D	C2	C2	C1	C1	C1	C1
3 Öğrenci (gelir getirci bir işi olmayan)		D	C2	C2	C2	C2	C2	C2
KISIM B - ÜCRETLİ - MAAŞLI ÇALIŞIYOR								
4a İşçi/hizmetli - parça başı işi olan (düzensiz, zaman-zaman çalışan)	E	D	D	C2	C2	C2	C1	B
4b İşçi/hizmetli - düzenli işi olan (özel bir sebep olmadıkça aynı işi yapan)	D	C2	C2	C1	C1	B	B	B
5 Ustabaşı/kalfa - kendine bağlı işçi çalışan	D	C2	C2	C1	C1	B	B	B
6 Yönetici olmayan memur / teknik eleman / uzman vs	D	C2	C2	C1	C1	B	B	B
7 Yönetici (1-5 çalışanı olan)	C2	C1	C1	C1	B	B	A	A
8 Yönetici (6-10 çalışanı olan)	C2	C1	C1	B	B	B	A	A
9 Yönetici (11-20 çalışanı olan)	C1	C1	C1	B	B	A	A	A
10 Yönetici (20'den fazla çalışanı olan)	C1	C1	B	B	A	A	A	A
11 Ordu mensubu (uzman er, astsubay, subay)		C2	C2	C1	B	B	A	A
12 Ücretli Kademli Nitelikli uzman (avukat, doktor, mimar, Mhendis, Akademisyen vs)						A	A	A
KISIM C - KENDİ HESABINA ÇALIŞIYOR - SERBEST MESLEK - NİTELİKLİ UZMAN								
13 Çiftçi (kendi başına/ailesiyle çalışan)	D	D	D	C2	C2	C2	C1	B
14 Seyyar - Kendi işi (free lance dahil), dükkanda hizmet vermiyor	C2	C2	C2	C1	C1	B	B	B
15 Tek başına çalışan, dükkân sahibi, esnaf (taksi şoförü dahil)	C2	C1	C1	C1	B	B	A	A
16 İşyeri sahibi- 1-5 çalışanlı (Tic, Tarım, İmalat, Hizmet)	C2	C1	C1	B	B	B	A	A
17 İşyeri sahibi- 6-10 çalışanlı (Tic, Tarım, İmalat, Hizmet)	C1	C1	C1	B	B	B	A	A
18 İşyeri sahibi -11-20 çalışanlı (Tic, Tarım, İmalat, Hizmet)	C1	C1	B	B	B	B	A	A
19 İşyeri sahibi - 20'den fazla çalışanlı (Tic, Tarım, İmalat, Hizmet)	C1	C1	B	B	B	A	A	A
20 Serbest nitelikli uzman (avukat, mühendis, mali müşavir, doktor, eczacı vs)						A	A	A

EK 5. Müzik Yeteneği Algısı Anketi

1. ‘Müzik yeteneği’

Müzik yeteneği size ne anlam ifade etmektedir? Kısaca yukarıdaki cümleyi tamamlayınız.

EK 6. Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi Öz-Bildirim Envanteri (Gold-MSI-TR)

Goldsmiths Müzikal Sofistikasyon İndeksi (Goldsmiths Musical Sophistication Index) Öz-Bildirim Envanteri (Gold-MSI TR)

Lütfen en uygun seçeneği yuvarlak içine alınız:		1 Tamamen Katılmıyorum	2 Kesinlikle Katılmıyorum	3 Katılmıyorum	4 Kararsızım	5 Katılıyorum	6 Kesinlikle Katılıyorum	7 Tamamen Katılıyorum
1	Boş zamanlarımdan çoğunu müzikle ilgili etkinlikler yaparak geçiririm.	1	2	3	4	5	6	7
2	Bazen ruhumu derinden etkileyen müzikler seçerim.	1	2	3	4	5	6	7
3	Müzik hakkında yazmaktan zevk alırım (örneğin, blog ve forumlarda).	1	2	3	4	5	6	7
4	Biri bilmediğim bir şarkı söylemeye başlarsa, genellikle katılabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
5	Birinin iyi bir şarkıcı olup olmadığına karar verebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
6	Genellikle bir şarkıyı ilk kez duyduğumda bunu anlarım.	1	2	3	4	5	6	7
7	Ezbere şarkı söyleyebilirim ya da müzik icra edebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
8	Aşına olmadığım müzik türleri ilgimi çeker ve daha fazlasını öğrenmek isterim.	1	2	3	4	5	6	7
9	Müzik parçaları bende nadiren duygu uyandırır.	1	2	3	4	5	6	7
10	Çalan bir şarkıyla birlikte şarkı söylediğimde doğru notaları tutturabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
11	Bir şarkının melodisini bilsem bile, icrasındaki hataları fark etmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
12	Aynı müzik parçasının iki farklı icrası ya da versiyonu arasındaki farklılıkları karşılaştırabilirim ve tartışabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
13	Tanıdık bir şarkı, farklı bir şekilde veya farklı bir yorumcu tarafından çalındığında, şarkıyı tanımakta güçlük çekerim.	1	2	3	4	5	6	7
14	Müzikle ilgili yeteneklerim hakkında hiçbir zaman iltifat almadım.	1	2	3	4	5	6	7
15	Müzikle ilgili şeyleri sık sık okurum ya da internette araştırırım.	1	2	3	4	5	6	7
16	Sıklıkla beni motive etmesi veya heyecanlandırması için belirli müzikler seçerim.	1	2	3	4	5	6	7

17	Birisi tanıdık bir melodi söylerken uyumlu bir şekilde eşlik edebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
18	İnsanların şarkı söylerken veya çalarken ne zaman ritim kaçırdığını anlayabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
19	Belirli bir müzik parçasında neyin özel olduğunu belirleyebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
20	Bir müzik parçasının bende uyandırdığı duygular hakkında konuşabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
21	Gelirim harcanabilir kısmının (örneğin; sosyal yaşam, etkinlikler vb. için) çoğunu müziğe harcamam.	1	2	3	4	5	6	7
22	İnsanların şarkı söylerken veya çalarken ne zaman detone (ton dışı) olduğunu anlayabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
23	Şarkı söylediğimde detone (ton dışı) olup olmadığımı hakkında hiçbir fikrim yok.	1	2	3	4	5	6	7
24	Müzik benim için bir çeşit bağımlılıktır – onsuz yaşayamam.	1	2	3	4	5	6	7
25	Toplum içinde şarkı söylemeyi sevmiyorum çünkü yanlış söylemekten korkuyorum.	1	2	3	4	5	6	7
26	Bir müzik parçasını duyduğumda genellikle türünü belirleyebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
27	Kendimi bir müzisyen olarak görmüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
28	Duyduğum yeni müzikleri takip ederim (örneğin; yeni şarkılar veya yeni kayıtlar).	1	2	3	4	5	6	7
29	Yeni şarkıyı iki veya üç kez duyduktan sonra, genellikle kendi başıma söyleyebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
30	Yeni bir melodiyi sadece bir kez duysam da saatler sonra tekrar söyleyebilirim.	1	2	3	4	5	6	7
31	Müzik, geçmişteki insanlarla ve mekanlarla ilgili anılarımı canlandırabilir.	1	2	3	4	5	6	7

En uygun seçeneği yuvarlak içine alınız:

32	0 / 1 / 2 / 3 / 4-5 / 6-9 / 10 veya daha fazla yıl boyunca bir müzik aleti (vokal/ses dahil) ile düzenli, günlük pratik yaptım.
33	İlgimin zirvesindeyken, günde 0 / 0.5 / 1 / 1.5 / 2 / 3-4 / 5 veya daha fazla saat boyunca ana çalgımla pratik yaptım.
34	Son bir yılda 0 / 1 / 2 / 3 / 4-6 / 7-10 / 11 veya daha fazla canlı müzik etkinliğine seyirci olarak katıldım.
35	Müzik teorisi konusunda 0 / 0.5 / 1 / 2 / 3 / 4-6 / 7 veya daha fazla yıl resmi eğitim aldım.
36	Hayatım boyunca bir müzik aleti (vokal/ses dahil) üzerine 0 / 0.5 / 1 / 2 / 3-5 / 6-9 / 10 veya daha fazla yıl resmi eğitim aldım.
37	0 / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 6 veya daha fazla müzik aleti çalabilirim.
38	Günde 0-15 dakika / 15-30 dakika / 30-60 dakika / 60-90 dakika / 2 saat / 2-3 saat / 4 saat veya daha uzun süre dikkatle müzik dinlerim.

EK 7. The Goldsmiths Musical Sophistication Index (Gold-MSI)

The Goldsmiths Musical Sophistication Index, v1.0

October 11, 2012

Please circle the most appropriate category:	1 Completely Disagree	2 Strongly Disagree	3 Disagree	4 Neither Agree nor Disagree	5 Agree	6 Strongly Agree	7 Completely Agree
1. I spend a lot of my free time doing music-related activities.	1	2	3	4	5	6	7
2. I sometimes choose music that can trigger shivers down my spine.	1	2	3	4	5	6	7
3. I enjoy writing about music, for example on blogs and forums.	1	2	3	4	5	6	7
4. If somebody starts singing a song I don't know, I can usually join in.	1	2	3	4	5	6	7
5. I am able to judge whether someone is a good singer or not.	1	2	3	4	5	6	7
6. I usually know when I'm hearing a song for the first time.	1	2	3	4	5	6	7
7. I can sing or play music from memory.	1	2	3	4	5	6	7
8. I'm intrigued by musical styles I'm not familiar with and want to find out more.	1	2	3	4	5	6	7
9. Pieces of music rarely evoke emotions for me.	1	2	3	4	5	6	7
10. I am able to hit the right notes when I sing along with a recording.	1	2	3	4	5	6	7

Please circle the most appropriate category:	1 Completely Disagree	2 Strongly Disagree	3 Disagree	4 Neither Agree nor Disagree	5 Agree	6 Strongly Agree	7 Completely Agree
11. I find it difficult to spot mistakes in a performance of a song even if I know the tune.	1	2	3	4	5	6	7
12. I can compare and discuss differences between two performances or versions of the same piece of music.	1	2	3	4	5	6	7
13. I have trouble recognizing a familiar song when played in a different way or by a different performer.	1	2	3	4	5	6	7
14. I have never been complimented for my talents as a musical performer.	1	2	3	4	5	6	7
15. I often read or search the internet for things related to music.	1	2	3	4	5	6	7
16. I often pick certain music to motivate or excite me.	1	2	3	4	5	6	7
17. I am not able to sing in harmony when somebody is singing a familiar tune.	1	2	3	4	5	6	7
18. I can tell when people sing or play out of time with the beat.	1	2	3	4	5	6	7
19. I am able to identify what is special about a given musical piece.	1	2	3	4	5	6	7
20. I am able to talk about the emotions that a piece of music evokes for me.	1	2	3	4	5	6	7

Please circle the most appropriate category:	1 Completely Disagree	2 Strongly Disagree	3 Disagree	4 Neither Agree nor Disagree	5 Agree	6 Strongly Agree	7 Completely Agree
21. I don't spend much of my disposable income on music.	1	2	3	4	5	6	7
22. I can tell when people sing or play out of tune.	1	2	3	4	5	6	7
23. When I sing, I have no idea whether I'm in tune or not.	1	2	3	4	5	6	7
24. Music is kind of an addiction for me - I couldn't live without it.	1	2	3	4	5	6	7
25. I don't like singing in public because I'm afraid that I would sing wrong notes.	1	2	3	4	5	6	7
26. When I hear a piece of music I can usually identify its genre.	1	2	3	4	5	6	7
27. I would not consider myself a musician.	1	2	3	4	5	6	7
28. I keep track of new music that I come across (e.g. new artists or recordings).	1	2	3	4	5	6	7
29. After hearing a new song two or three times, I can usually sing it by myself.	1	2	3	4	5	6	7
30. I only need to hear a new tune once and I can sing it back hours later.	1	2	3	4	5	6	7
31. Music can evoke my memories of past people and places.	1	2	3	4	5	6	7

Please circle the most appropriate category:

32. I engaged in regular, daily practice of a musical instrument (including voice) for **0 / 1 / 2 / 3 / 4-5 / 6-9 / 10 or more** years.
33. At the peak of my interest, I practiced **0 / 0.5 / 1 / 1.5 / 2 / 3-4 / 5 or more** hours per day on my primary instrument.
34. I have attended **0 / 1 / 2 / 3 / 4-6 / 7-10 / 11 or more** live music events as an audience member in the past twelve months.
35. I have had formal training in music theory for **0 / 0.5 / 1 / 2 / 3 / 4-6 / 7 or more** years.
36. I have had **0 / 0.5 / 1 / 2 / 3-5 / 6-9 / 10 or more** years of formal training on a musical instrument (including voice) during my lifetime.
37. I can play **0 / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 6 or more** musical instruments.
38. I listen attentively to music for 0-15 min / 15-30 min / 30-60 min / 60-90 min / 2 hrs / 2-3 hrs / 4 hrs or more per day.
39. The instrument I play best (including voice) is ____

Please tick one of the following:

Occupational status

- ☐ Still at School
- ☐ At University
- ☐ In Full-time employment
- ☐ In Part-time employment
- ☐ Self-employed
- ☐ Homemaker/full time parent
- ☐ Unemployed
- ☐ Retired

What is the musical genre you mainly listen to?
(tick only one box)

- ☐ Rock/Pop
- ☐ Jazz
- ☐ Classical Music

What is the Highest educational qualification you have attained?

- ☐ Did not complete any school qualification
- ☐ Completed first school qualification at about 16 years (e.g. GCSE/Junior High School)
- ☐ Completed Second qualification (e.g A levels/ High School)
- ☐ Undergraduate degree or professional qualification
- ☐ Postgraduate degree
- ☐ I am still in education

If you are still in education, what is the highest qualification you expect to obtain?

- ☐ First school qualification (e.g. GCSE / Junior High School)
- ☐ Post-16 vocational course
- ☐ Second school qualification (e.g. A-levels / High School)
- ☐ Undergraduate degree or professional qualification
- ☐ Postgraduate degree
- ☐ Not applicable

Anonymous ID:

(please write down the last three letters of your surname, the day you were born (2 digits) and today's day (8 digits). Example: Adam Smith, born 13.02.1982, taken the test 05.03.2011 and Anonymous ID: ith1305032011)

Your age : years.

Gender: **Female** / **Male**

Nationality:

Country in which you spent the formative years of your childhood and youth:

Country of current residency:

Email address (permanent email address, optional):

Name (optional):

☐ Please tick the box only if you don't want to be contacted about this project again in the future.

Kaynak: Müllensiefen ve diğerleri (2014).